

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puutavaran mittauksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki puutavaran mittauksesta. Puutavaran mittaus- ta koskeva lainsäädäntö uudistettaisiin ja saatettaisiin ajan tasalle yhteensopivaksi muun muassa mittauslaitelain kanssa. Energiapuun mittaus otettaisiin uutena toimintamuotona lainsäädännön piiriin. Esityksellä turvattaisiin edelleen heikomman osapuolen asema puutavaran mittauksessa.

Esityksessä ryhmiteltäisiin puutavaran mittauksessa käytettävät menetelmät mittausmenetelmäryhmiksi, joista voidaan säätää yhte- näisesti. Laitekohtaisesta sääntelystä luovut- taisiin. Nykyinen virallisten mittaajien hoi- tama puutavaranmittauksen viranomaisval-

vonta säilytettäisiin pääosin nykyisellään, mutta erimielisyyksien ratkaisemista ja oi- keusturvaa koskevia säännöksiä selkeytettäi- siin. Lisäksi yrityksille ja laajamittaisen ura- kointitoiminnan harjoittajille annettaisiin mahdollisuus sopia tietyistä mittaukseen liit- tyvistä asioista tarkoituksenmukaisella taval- la, jos mittauksen luotettavuus voitaisiin muuten varmistaa. Aiemmasta poiketen vi- rallisen mittaajan ja mittauslautakunnan hal- linnollisten pakkokeinojen käyttö tulisi mah- dolliseksi.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voi- maan 1 päivänä heinäkuuta 2013.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Puutavaranmittauslaki ja -asetus.....	4
Suhde muuhun lainsäädäntöön ja sopimuksiin.....	6
2.2 Toimintaympäristön muutokset.....	7
2.3 Kansainvälinen kehitys ja EU:n lainsäädäntö.....	7
2.4 Lainsäädäntö ja käytäntö eräissä maissa.....	8
Norja.....	8
Ruotsi.....	8
Saksa.....	9
Itävalta.....	10
Viro.....	10
2.5 Nykytilan arviointi.....	11
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	12
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	12
4.1 Taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset.....	12
4.2 Vaikutukset mittausosapuolten asemaan.....	13
4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	15
5 ASIAN VALMISTELU.....	15
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	15
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	18
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	18
1 luku Yleiset säännökset.....	18
2 luku Puutavaramittauksen organisaatiot ja viranomaiset.....	20
3 luku Mittausmenetelmäryhmät sekä mittausmenetelmät ja -laitteet.....	22
4 luku Puutavaran mittaus.....	25
5 luku Virallinen mittaus.....	27
6 luku Tehdasmittauksen valvontamittaus.....	30
7 luku Hallinnolliset pakkokeinot, kiellot ja seuraamukset.....	31
8 luku Muutoksenhaku ja eräät menettelyt.....	34
9 luku Maksut.....	37
10 luku Erinäiset säännökset.....	39
11 luku Voimaantulo.....	40
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	41
3 VOIMAANTULO.....	42
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	42
4.1 Elinkeinovapaus.....	42
4.2 Muutoksenhaku.....	43
4.3 Maksut.....	43
4.4 Mittauslautakunta.....	43
4.5 Asetuksenantovalta.....	44
4.6 Määräystenantovalta.....	46

4.7	Kansalaisuusvaatimus virallisen mittaajan ja mittauslautakunnan jäsenen kelpoisuusvaatimuksena.....	47
	LAKIEHDOTUS	49
	Laki puutavaran mittauksesta.....	49

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Puutavaran mittauksella tarkoitetaan jalostamattoman puutavaran määrän, jakoperusteen ja laadun mittaamista. Puutavaran mittaaminen on olennainen osa puunhankintaa. Mittausta tehdään puumäärästä riippuvien kauppahintojen, työpalkkojen sekä urakointimaksujen määrittämistä varten. Mittausta tarvitaan lisäksi erilaisissa puunhankinnan ohjaus- ja valvontatehtävissä ja nykyisin yhä useammin myös raaka-aineen tuotantoon ohjauksessa. Pyöreän puutavaran lisäksi myös muiden puutavaralajien, kuten hakkeen ja oksien, mittaaminen on puutavaran mittausta. Nykyisin myös energiatuotantoon käytettävät puutavaralajit on otettu puutavaran mittaus-toiminnan piiriin.

Puutavaran mittausta on Suomessa ohjattu lainsäädännöllä vuodesta 1939 lähtien (laki 337/1938). Vuonna 1945 sääntelyä laajennettiin puutavaran työmittausta koskevalla lailla (1166/1945) ja asetuksilla. Vuonna 1969 annettiin uusi puutavaranmittauslaki (161/1969), joka sisälsi uudet silloisia mittauskäytäntöjä vastaavat säännökset luovutus- ja työmittauksesta ja puutavaran laadun määrittämisestä. Lain mukaan oli mahdollista soveltaa myös sopimusperusteisia mittausmenetelmiä. Puutavaran mittausasetus (162/1969) ja puutavaran mittaussääntö (163/1969) säätelivät lain mukaista puutavaran mittausta ja mittauksessa syntyneiden erimielisyyksien ratkaisemista. Puutavaran mittaussääntö määritteli ne mittausmenetelmät, joita lain mukaisessa mittauksessa oli noudatettava, ja virallinen mittaaja ja mittauslautakunta ratkaisivat sitovasti kyseisen puutavaraerän määrän ja laadun.

Sopimusperusteisten menetelmien kehittämistä ja soveltamista varten mittausosapuolet perustivat vuonna 1971 mittausneuvoston, joka antoi suosituksia sopimusperusteisesta puutavaran mittauksesta. Mittausneuvoston suositusten mukaisesti perustettiin metsälautakuntien toimintapiireille mittauksen osapuolia edustavat mittausosastokunnat ja niiden valitsevat luottomittaajat, jotka valvoivat sopimusperusteisistä mittausmenetelmistä ja antoi-

vat riitatapauksissa ratkaisuehdotuksen osapuolten käyttöön. Ratkaisuehdotukset eivät olleet osapuolia laillisesti sitovia. Merkittävien sopimusperusteisten uusien mittausmenetelmien ollessa pystymittaus, joka perustui ennen puutavaran korjuuta pystyvuorista tehtyihin mittauksiin. Pystymittausta varten mittausneuvosto kehitti erillisen valvontajärjestelmän, jossa mittauslautakuntien palveluksessa olevat tarkastajat valvoivat otantamittausten avulla pystymittauksen huolellisuutta ja tarkkuutta.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Puutavaranmittauslaki ja -asetus

Laaja puutavaran mittausta koskevien sääntöjen ajanmukaistaminen tehtiin vuonna 1991 nykyisin voimassa olevan puutavaranmittauslain (364/1991) ja -asetuksen (365/1991) säätämisen yhteydessä. Sopimusperusteinen mittausmenetelmä ja sen valvonnan rakenteet sekä kehittyneet uudet puutavaranmittausmenetelmät, kuten pystymittaus, sisällytettiin lakiin. Aikaisemmat sivutoimiset viralliset mittaajat muutettiin pysyviksi virkamiehiksi, ja sopimusperusteinen mittausneuvosto korvattiin eri toimijatahojen edustajista koostuvalla puutavaranmittauksen neuvottelukunnalla. Neuvottelukunnasta tehtiin merkittävä toimija, jonka tehtävänä oli antaa muun muassa ministeriölle esitykset uusiksi lain mukaisiksi mittausmenetelmiksi ja ohjeiksi. Uusien mittausmenetelmien joustavan käyttöönoton mahdollistamiseksi voimassa olevaan lakiin sisällytettiin mahdollisuus uusien mittausmenetelmien määräajasta koekäytöstä.

Vuoden 1997 muutoksessa (159/1997) lakiin otettiin tehdasmittausta ja sen valvontaa koskevat säännökset. Tehdasmittaus oli tullut uutena mittausmenetelmänä tarpeelliseksi, koska puutavara pyrittiin lisääntyvässä määrin saamaan mahdollisimman tuoreena käyttöpaikalle. Puutavara on tällöin tarkoituksemukaisinta mitata vasta kaukokuljetuksen

jälkeen erityisellä mittausasemalla tai puun jalostuspaikalla. Koska tehdasmittauksen jälkeen mittauserä on vain harvoin yksilöitävissä, kehitettiin tehdasmittauksen valvontaan ja menetelmään liittyvien mahdollisten epäkohtien ennaltaehkäisyyn sekä heikomman osapuolen oikeusturvan vahvistamiseen erityinen valvontamittausmenettely, jolla valvottiin tehdasmittauksen tarkkuutta ja säädetenmukaisuutta. Valvontaviranomaisen oli mahdollista tarkastaa ennalta ilmoittamatta tehdasmittauksessa käytetyt laitteet, ohjelmat ja menettelyt, ja mittauslautakunnalle annettiin valtuudet tarvittaessa keskeyttää virheellinen tehdasmittaus. Virallista mittausta koskevia säännöksiä muutettiin siten, että niitä voitiin soveltaa myös tehdasmittausolosuhteissa.

Vuoden 2002 puutavaranmittauslain muuttoksessa (582/2002) lain toimeenpanoon liittyvät operatiiviset tehtävät siirrettiin maa- ja metsätalousministeriöltä Metsäntutkimuslaitokselle, jolloin myös maa- ja metsätalousministeriön kolme virallista mittaaajaa siirrettiin Metsäntutkimuslaitoksen virkamieheksi. Metsäntutkimuslaitos vastasi lainmuutoksen jälkeen puutavaran tehdasmittauksen valvonnasta sekä virallisten mittaajien ja mittauslautakuntien toiminnan käytännön järjestelystä. Maa- ja metsätalousministeriön tehtäväksi jäi edelleen puutavaranmittauslain täytäntönnäköön ylin johto ja valvonta, puutavaran mittauksessa käytettävien mittausmenetelmien ja niitä koskevien ohjeiden vahvistaminen sekä puutavaran mittauksen neuvottelukunnan ja mittauslautakunnan asettaminen.

Puutavaran mittausta ohjattiin ennen vuotta 2006 lainsäädännön nojalla annetuilla maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä, määräyksillä ja ohjeilla. Vuoden 2006 jälkeen ohjaus on tehty maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla. Lain ja asetusten rakenne on vuosien kuluessa muodostunut mittausmenetelmäkohtaiseksi ja osin jopa laiteriippuvaiseksi, minkä on todettu hidastavan uusien mittausmenetelmien ja laitteiden käyttöönottoa. Maa- ja metsätalousministeriö on antanut seuraavat asetukset, määräykset ja ohjeet puutavaranmittauksesta:

- Asetus puutavaran mittauksen hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa (1152/1991)

- Maa- ja metsätalousministeriön asetus (627/2002) virallisten mittaajien toimintapiireistä

- Maa- ja metsätalousministeriön asetus (589/2001) puutavaran virallisen mittauksen perustoimitusmaksuista ja valvontamittauksesta perittävästä maksusta

- Maa- ja metsätalousministeriön päätös (537/1997) virallisen mittaaajan laatimien tehdasmittauksista koskevien asiakirjojen sisällöstä

- Maa- ja metsätalousministeriön asetus (nro 18/08, muut. nro 8/10) kuormainvään käytöstä puutavaran mittauksessa ja erien erillään pidossa

- Maa- ja metsätalousministeriön asetus (nro 15/06, muut. nro 12/11) hakkuukoneella valmistettavan puutavaran tilavuuden mittaamisesta koneen mittalaitteella

- Maa- ja metsätalousministeriön asetus (nro 66/06) laserskannaukseen perustuvasta puutavaran kehyskuvamittauksesta

- Maa- ja metsätalousministeriön asetus (nro 74/02, muut. nro 56/07) puutavarapölkkyjen kappaleittaisten mittausmenetelmien vahvistamisesta (puutavarapölkkyjen mittaus)

- MMM:n määräys (nro 47/99): Kuormainvaakamittaus

- MMM:n määräys (nro 100/99): Hakkuukonemittaus

- MMM:n määräys (nro 137/99): Puutavarakuorman mittaus kehyskuvamenetelmään ja tiivyyden määrittämiseen perustuen

- MMM:n määräys (nro 159/99): Puutavaran laadun mittaus laatuositemenetelmällä

- MMM:n määräys (dnro 2086/66/92): Kehysmittaus

- MMM:n ohje (nro 47/01) pölkkyittäin mitattavien puutavaran tehdasmittalaitteiden tarkastuksesta

- MMM:n yleisohje (dnro 918/66/97): Puutavaran työ- ja luovutusmittaus tehtaalla (Erinäisiä mittausmenetelmiä koskevat ohjeet)

- MMM:n ohje (dnro 2409/66/97): Kehyskuvamittaus, Pinomittaus

- MMM:n mittausohje (dnro 3508/66/97): Pystymittaus I

- MMM:n mittausohje (dnro 1481/66/95): Pystymittaus 2.

Nykyinen puutavaran mittauksesta koskeva lainsäädäntö on metsäalan vanhimpia edel-

leen voimassa olevia säädöksiä. Vuoden 1991 jälkeen siihen on tehty lukuisia muutoksia mittaamenetelmien kehityksen myötä. Lain rakennetta ei ole vuosien aikana muutettu, ja osa mittaamenetelmistä on jo käytännössä poistunut käytöstä. Näistä syistä johtuen puutavaranmittauslaki on jo monilta osin vanhentunut. Lain kokonaisuudistuksen tarvetta on lisännyt viime vuosina tapahtunut energiapuun käytön lisääntyminen ja tarve sisällyttää myös energiatuotantoon käytettävä puutavara puutavaranmittauslain soveltamisalan piiriin.

Nykyiseen lakiin liittyy muutamia tulkinnanvaraisia kohtia, eikä lain soveltaminen esimerkiksi yritysten tai konsernin sisäisessä puukaupassa ole ollut yksiselitteistä. Käytännössä on noudatettu tulkintaa, jossa ensivaiheen mittauksen jälkeen yritykset ovat voineet keskenään sopia tarkoituksenmukaisesta ja rationaalisesta mittaustavasta. Nykyisen puutavaranmittauslain soveltamisalan rajauksen takia samaa puutavaraerää on voitu mitata käyttötarkoituksesta riippuen joko puutavaranmittauslain mukaisesti ainespuuna tai sopimukseen perustuvan energiapuun mittaussoppaan mukaisesti energiapuuna. Tällainen erilaisesta käyttötarkoituksesta riippuva mittauserän erilainen mittausmenettely ei ole johdonmukaista.

Suhde muuhun lainsäädäntöön ja sopimuksiin

Mittauslaitelain (707/2011) tavoitteena on turvata mittaustulosten toiminnan, mittaamenetelmien ja mittaustulosten luotettavuus. Laki tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011 ja toimii mittaamisen yleissäädöksenä Suomessa. Mittauslaitelaki on mittaustulotteita koskeva yleislaki, jota sovelletaan mittaustulotteisiin, jollei muualla lainsäädännössä säädetä toisin mittaustulotteiden toiminnasta, mittaamenetelmistä ja mittaustulosten luotettavuudesta. Puutavaranmittauslaki on mittaustulotteiden tarkoittama erityislaki, joka syrjäyttää mittaustulotteiden puutavaranmittauslain soveltamisalalla.

Koska energiapuun mittaus ei kaikilta osin kuulu nykyisen puutavaranmittauslain soveltamisalaan, tulisi siinä käytettäviin mittaustulotteisiin soveltaa mittaustulotteelakia. Mittaus-

laitelain 4 §:ssä kuitenkin rajataan myös energiapuun mittaus mittaustulotteiden soveltamisalan ulkopuolelle, koska puutavaranmittauslain soveltamisalan laajennus koskemaan myös energiapuun mittausta on ollut vireillä mittaustulotteiden valmistelun aikana. Tämä mittaustulotteiden säännös mahdollistaa energiapuun mittauksen kytkemisen puutavaranmittauslakiin lain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Mittauslaitelain 3 §:ssä säädetään lain soveltamisesta ei-automaattisiin vaakoihin. Ei-automaattisten vaakojen soveltamisalue on säädetty tarkkaan jo Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä mittaustulotteista 2004/22/EY, eikä jäsenvaltioilla ole valtuuksia määrittellä, mihin mittaustulotteeseen säänneltä mittaustulotteita voidaan käyttää. Mittauslaitelaki koskee siten ei-automaattisilla vaaoilla tehtävää puutavaran punnitsemista myös puutavaranmittauslain uudistamisen jälkeen.

Energiapuun mittaamisesta on tehty keskeisten toimijoiden, edunvalvojien ja asiantuntijaorganisaatioiden välinen sopimus tammikuussa 2008. Sopimuksessa on sovittu energiapuun mittauksen yleisistä ehdoista ja menettelytavoista, jotka hyödyntävät puutavaranmittauslaissa toimiviksi todettuja käytäntöjä. Sopimuksessa osapuolet perustivat energiapuun mittaustoimikunnan, jonka tehtävänä on vastata sopimuksen ylläpidosta ja kehittämisestä. Energiapuun mittaustoimikuntaan kuuluvat Energiateollisuus ry, Koneyritysten liitto, L&T Biowatti Oy, maa- ja metsätalousministeriö, Maa- ja metsätalous-tuottajain Keskusliitto MTK ry, Metsäalan Kuljetusyritykset ry, Metsähallitus, Metsäliitto Osuuskunta, Metsäntutkimuslaitos, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio, Puu- ja erityisalojen liitto, Puuenergia ry, Stora Enso Oyj, Suomen Sahat ry, UPM-Kymmene Oyj ja Vapo Oy.

Energiapuun mittaustoimikunta hyväksyy käytettävät mittaamenetelmät, valitsee mittaustulotteiden ratkaisemisessa käytettävät sovittelijat, ylläpitää sopimusta ja antaa lausuntoja sopimuksen piiriin kuuluvissa ja sen soveltamiseen liittyvissä asioissa. Energiapuun mittaussopissa on esitetty sopimuksen mukaiset energiapuun mittauksen yleiset periaatteet ja menettelytavat sekä

energiapuun mittaustoimikunnan hyväksymät mittausten menetelmät. Ensimmäinen opas hyväksyttiin 29 päivänä helmikuuta 2008 ja tuorein versio 27 päivänä syyskuuta 2010.

2.2 Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi sekä puunhankinnassa että mittaustoiminnassa nykyisen puutavaranmittauslain valmisteluvaiheesta 1980-luvun lopulta tähän päivään. Esimerkiksi hakkuiden koneellistamisaste on noussut noin 20 prosentista yli 90 prosenttiin. Energiapuun merkitys on tällä vuosituohannella kasvanut ja kasvaa edelleen voimakkaasti, ja samalla uudet korjuu- ja mittausten menetelmät ovat yleistyneet.

Puutavaran mittausmenetelmät ja -laitteet ovat muuttuneet nykyisin aikana huomattavasti. Hakkuukonemittauksesta on tullut päämenetelmä luovutusmittauksessa metsänomistajille, ja mittaus tehtaalla on yleistynyt. Samalla pinomittaus metsäautotien varressa on vähentynyt huomattavasti, ja pystymittaus on loppunut kokonaan. Nykyisen lain aikana mittauksen teknistyminen on ollut nopeaa ja erilaisia kehyskuva-, laser- ja otantamittauslaitteita on otettu käyttöön. Viimeisin merkittävä uudistus on ollut kuormainvaakojen yleistyminen ja käyttö puutavaraerien mittauksessa ja erillään pidossa. Toimintamalleissa ja toimijakentässä on tapahtunut suuria muutoksia, ja valtakunnallisesti sovitusta yhtenäisistä toimintamalleista ja sopimuksista on luovuttu. Kone- ja autoyrittäjien ja heidän kuljettajiensa rooli mittaustiedon tuottamisessa on noussut keskeiseen asemaan. Yrittäjäpohjainen toiminta on muodostunut kiinteäksi osaksi puunhankintaa ja siten myös osaksi mittaustoimintaa. Nykyisen lain voimaantulon aikaan mittauksen tekivät pääosin erilliset pystymittausryhmät metsässä tai puunhankintaorganisaatioiden toimihenkilöt tienvarsivarastoissa. Tänä päivänä mittaustulos tuotetaan pääosin osana muuta operatiivista toimintaa, kuten hakkuukone- ja kuormainvaakamittauksessa tai tehdasmittauksessa. Toimijoiden määrä on mittaustoiminnassa kasvanut huomattavasti samaan aikaan. Teknistymisen myötä mittaustoiminnan piiriin on tullut myös suuri joukko laite- ja ohjelmistovalmistajia.

Merkittävästi pienentyneet puutavaravara-
tot sekä nopeutunut logistiikka ovat vaikutta-
neet huomattavasti toimintamallien kehitty-
miseen ja toimintamalleihin sopivien ratio-
naalisten mittausten menetelmien tarpeeseen.
Mittauksen voidaan sanoa olevan tänä päivä-
nä maksuperusteen määrittämisen lisäksi
myös osa puunhankintaketjun hallintaa ja lo-
gistiikan ohjausta.

Energiapuutavara-
lajien mittauksen sopi-
muspohjainen menettely on vakiinnuttanut
asemaansa viime vuosina, ja energiapuukau-
pasta on muodostunut yksi osa normaalia
puunhankintaa ja puukauppaa. Energiapuun
mittauksen liittäminen osaksi puutavaran
mittauksen säädöspohjaa on tarpeen myös
sen vuoksi, että käyttötarkoituksen mukainen
raja ainespuun ja energiapuun välillä on vai-
htuva eri markkinatilanteissa. Myös energia-
puutavara-
lajien osalla on nähtävissä mittauk-
sen teknistyminen ja liittymisen osaksi va-
rasto-
jen hallinnan ja logistiikan ohjauksen
tietopohjaa.

2.3 Kansainvälinen kehitys ja EU:n lain- sääädäntö

Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin
neuvosto ovat hyväksyneet asetuksen (EU)
N:o 995/2010 puutavaraa ja puutuotteita
markkinoille saattavien toimijoiden velvolli-
suuksien vahvistamisesta (*FLEGT-
lisätoimiasetus*). Asetus rakentuu asianmu-
kaisen huolellisuuden järjestelmille, joiden
avulla toimijat pyrkivät varmistamaan sen,
etteivät ne saata laitonta puuta tai puutuotteita
yhteisön markkinoille. Asetus koskee sekä
EU-alueella että EU:n ulkopuolella tuotettua
puutavaraa ja puutuotteita. Lakiehdotuksen
mukainen mittaustiedon kirjasto voisi toimia yhte-
nä FLEGT-lisätoimiasetuksen 6 artiklan mu-
kaiseen asianmukaisen huolellisuuden järjes-
telmään liittyvänä selvityksenä kotimaisen
puutavaran määrästä, sen myyjästä ja ostajasta
sekä puutavara-
lajista. Suomessa FLEGT-
lisätoimiasetuksen valvonta ei tuo mainittavia
lainsäädännöllisiä tai hallinnollisia muu-
toksia kotimaassa tuotetun puun osalta, koska
metsälain (1093/1996) ja puutavaranmittaus-
lain valvonta ovat osa vallitsevaa lainsäädän-
töä ja näitä lakeja valvovien viranomaisten
työtä. Lisäksi voi olla valvontaorganisaatioi-

ta, jotka auttavat toimijoita asianmukaisen huolellisuuden järjestelmissä. Maa- ja metsätalousministeriö on ilmoittanut EU:n komissiolle, että toimivaltainen viranomainen Suomessa on Maaseutuvirasto. Suomessa tuotetun puun valvonta tehdään yhteistyössä Suomen metsäkeskuksen ja Metsäntutkimuslaitoksen kanssa nykyisin voimassa olevaa työnjakoa noudattaen. Lopullisen päätöksen toimivaltaisista viranomaisista tekee eduskunta. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on nimittänyt Ahvenanmaan maakunnan hallituksen toimivaltaiseksi viranomaiseksi Ahvenanmaalla. FLEGT-lisätoimiasetus tulee voimaan 13 päivänä maaliskuuta 2013.

Euroopan unionin (EU) tavoitteena on ilmaston lämpenemisen pysäyttäminen pitkällä aikavälillä kahteen asteeseen. Tavoitteen saavuttaminen merkitsee Suomen osalta sitä, että uusiutuvan energian tuotantoa ja siinä erityisesti metsähakkeen käyttöä tulee lisätä merkittävästi. Ilmasto- ja energiapolitiikan ministerityöryhmä päätti 20 päivänä huhtikuuta 2010, että politiikkatoimien kohteena olevien uusiutuvien energialähteiden käyttöä energian tuotannossa lisätään 77 terawattituntiin. Tämän mukaisesti metsähakkeen käytön tavoitteeksi vuoteen 2020 mennessä asetettiin 25 terawattituntia, joka vastaa noin 13,5 miljoonaa kiintokuutiometriä metsähaketta vuodessa, kun käyttö vuonna 2005 oli 6,1 terawattituntia.

Uusiutuvan energian tavoitteiden saavuttaminen vaatii metsähakkeen käytön voimakasta lisäämistä ja lisäksi puupolttoaineiden teknisen käyttöpotentiaalin kasvattamista. Lakiehdotus tukee uusiutuvan energian markkinoille pääsyä parantamalla puun ja puupohjaisten polttoaineiden kaupankäynnin edellytyksiä luomalla selkeät säännöt energiapuun mittaukselle.

2.4 Lainsäädäntö ja käytäntö eräissä maissa

Norja

Norjan markkinapuun määrä oli vuonna 2010 noin 11,5 miljoonaa kuutiometriä (kuoretta), josta kotimaan tukki-, kuitu- ja energiapuuta oli 9,4 miljoonaa kuutiometriä. Norjan valtakunnallinen mittausyhdistys, Norsk

Virkesmåling, mittaa lähes kaiken puutavaran. Mittauskustannukset jaetaan myyjän ja ostajan välillä.

Norjassa ei ole erillistä puutavaran mittauslakia, mutta metsätalouslain (31/2005) 8 §:n mukaan kaikki jalostukseen, myyntiin tai vientiin hakattu puutavara on mitattava. Velvoite koskee pyöreän puutavaran ensivaiheen mittausta. Ostaja on velvollinen ilmoittamaan kaiken markkinapuun määrän ja sen bruttoarvon valtakunnalliseen puutavaratietojärjestelmään.

Puutavaralla tarkoitetaan tukkipuuta, kuitupuuta, erikoispuuta, muuta pyöreätä puuta eli energiapuuta, joulukuusipuuta ja somistukseen käytettävää puuta. Teollisuushakkeesta ei ole mainintaa säädöksessä. Pienimuotoinen halkokauppa on mittausvelvoitteen ulkopuolella.

Menetelmien kehittäminen tapahtuu täysin mittausyhdistyksen toimesta. Mittausyhdistyksen neuvottelukunta (FUNT), jossa on kaksi jäsentä ostajilta ja kaksi myyjiltä sekä yksi hallituksen valitsema henkilö, kehittää ja seuraa mittausta ja hyväksyy mittausyhdistyksen käyttämät mittausmenetelmä-, mitta-laittevaatimus-, otanta- sekä kontrolliohjeet.

Puutavarasta 97 prosenttia mitataan tehtaiden, sahojen, lämpölaitosten tai terminaalien mitta-asemilla, joiden henkilökunta on mittausyhdistyksen palveluksessa. Kaikki puutavara mitataan ja tilastoidaan kiintokuutiometreinä kuoretta. Yleisimmät tehdasmittausmenetelmät ovat tukkimittarimittaus, pinnomittaus, nippuluku- ja kehysotantamittaus sekä hakkeen kuiva-ainemittaus.

Mittauksen luotettavuutta ylläpidetään mittausyhdistyksen NS:EN ISO 9001-laaturjärjestelmän mukaisesti. Mittausohjeet ovat yksityiskohtaiset ja laajat. Menetelmän mittaustarkkuutta seurataan mitta-asemien omavalvontana satunnaisotannan avulla.

Osapuolten pyytämät kontrollit ovat harvinaisia. Ne käsitellään mittausyhdistyksen neuvottelukunnassa.

Ruotsi

Ruotsissa mitattiin vuonna 2010 noin 94 miljoonaa kuutiometriä (kuoretta) puutavaraa ja haketta. Puutavaran mittaukset tehdään pääosin tehdasmittauksena laitoksilla,

tehtailla ja terminaaleissa kolmen riippumattoman mittausyhdistyksen (VMF Nord, VMF Qbera ja VMF Syd) toimesta. Nämä VMF-yhdistykset ovat myyjien ja ostajien yhdessä omistamia osuuskuntia ja niillä on yhteinen puutavaran tilitys- ja tietopalveluyhdistys Skogsbrukets Datacentral, ekonomisk förening (SDC). Mittausyhdistysten palveluksessa oli vuonna 2010 noin 780 henkilöä ja SDC:ssä 110 henkilöä.

Ruotsin mittauslaki on vuodelta 1966 (virkesmätningsslag, Svensk författningssamling [SFS] 1966:209). Metsähallitus (Skogstyrelsen) vastaa viranomaisena puutavaranmittauksesta ja antaa tarvittavat mittausmääräykset, joista tuoreimmat ovat vuodelta 1991 (Skogsstyrelsens författningssamling [SKSFS] 1999:1). Nykyinen mittauslaki koskee vain havutukkien ja kuitupuun luovutusmittausta.

SDC antaa valtakunnalliset yleiset mittausohjeet (VMR 1/99) sekä tukki- ja kuitupuun mittausohjeet (VMR 1-06 ja VMR 1-07), jotka eivät ole sitovia säädöksiä. SDC myös johtaa tarkastus- ja kontrollitoimintaa mittausyhdistyksissä, auktorisoi mittaajat ja tyyppihyväksyy uudet mittausmenetelmät ja -laitteet. VMF-yhdistykset tekevät määräyksen mukaiset yksityiskohtaiset toimintaohjeet.

Luovutusmittaus, jossa määritetään määrä ja laatu, tapahtuu kuljetuksen jälkeen mitta-asemilla tehdasmittauksena. Hakkuukonemittauksen osuus luovutusmittauksessa on vain noin 2–3 prosenttia. Lopullinen tilitys metsänomistajalle ja yrittäjille sekä ostajan ja teollisuuden välillä tapahtuu VMF-yhdistyksen mittaamalla määrillä. Mittaus-suureina on tukilla kuorettaamaan latvaläpimitaan perustuva tekninen tilavuus ja VMF Syd -yhdistyksen alueella myös tilavuus kuoretta. Kuitupuu mitataan koko maassa tilavuutena kuoretta.

Erimielisyystapauksissa osapuolet voivat pyytää erillistä salaista kontrollia. SDC:n mittauskontrolliyksikkö (Virkesmätningkontroll, VMK) valitsee jäsenet kontrolliryhmään. Erimielisyystapauksissa toimitetaan perusmittaukseen uusi erä, joka mitataan kontrolliryhmän toimesta joko etukäteen tai heti perusmittauksen jälkeen.

Metsähallitus on yhdessä SDC:n ja muiden sidosryhmien kanssa valmistellut vuodesta 2007 mittauslainsäädännön ja mittausmääräysten uusimista. Vuonna 2010 valmistuneessa työryhmäraportissa ehdotetaan lehti-puutukkilajien sekä metsäenergiapuun (latvusmassa, harvennusenergiapuu ja kannot) ottamista lainsäädännön piiriin. Mittaus koskisi edelleenkin vain ensivaiheen luovutusmittausta metsänomistajalta jollekin muulle. Yhtiöiden väliset ja sisäiset toisen asteen kaupat, kuten vaihtopuu ja toimituspuiden sekä teollisuushake, jäisivät lain ulkopuolelle osapuolten sopimuksiin perustuvaksi. Uuden mittausasetuksen ja mittausmääräysten on tarkoitus tulla voimaan alkuvuonna 2013.

Saksa

Saksan vuosittaiset hakkuut ovat noin 57 miljoonaa kuutiometriä. Saksassa ei ole puutavaran mittauslakia, vaan mittaus perustuu sopimusperusteiseen menettelyyn. Puutavara mitataan joko jalostuslaitoksella tai tienvarressa.

Saksassa oli vuosina 1969–2007 voimassa valtakunnallinen EU:n raakapuun luokitusta koskevaan direktiiviin 68/89/ETY perustuva mittausohjeistus, HKS-lajittelu (Handelsklassensortierung für Rohholz). Kun tämä EU-direktiivi lakkautettiin 2008, poistuivat myös mittausohjeistuksen perusteet.

Tukkien mittaus metsäpäässä pohjautuu edellä mainittuun direktiiviin 68/89/ETY. Tukkimitarimitaukselle käytetään mittausosapuolten ja Baden-Württembergin metsäntutkimuslaitoksen kehittämää kehyssovimusta ”Werkvermessung von Stammholz” vuodelta 1994. Saha- ja levyteollisuuden tukkimittarimitausta kontrolloidaan ulkopuolisten, auktorisoitujen tarkastajien toimesta. Yli sata sahalaitosta noin 80 yhtiössä on sertifioitu tämän menetelmän käyttöön. Muita suositeltavia mittausmenetelmiä ovat kuitu- tai energiapuun mittaus pinomenetelmällä, lyhyen puutavaran (tukki-, kuitu- tai energiapuu) mittaus otantamenetelmällä sekä kuitu- tai energiapuun paino- ja kuiva-ainemittaus. Hakkuukonemittausta ei käytetä luovutusmit-

tauksessa, mutta jonkin verran ennakkotilistysten määrittämisessä.

Saksan metsätalousneuvoston (Deutschen Forstwirtschaftsrates, DFWR) ja Saksan puutalousneuvoston (Deutschen Holzwirtschaftsrates, DHWR) aloitteesta metsänomistajajärjestöt ja teollisuus ovat tehneet raakapuukaupan kehyspimusehdotuksen, ”Rahmenvereinbarung für den Rohholzhandel in Deutschland”, joka julkaistiin 17 päivänä marraskuuta 2010. Se sisältää tilavuusmittausohjeet ja laatuluokitukset. Sopimusehdotukseen tullaan lisäämään energiapuun mittausohjeet.

Itävalta

Itävallan metsäteollisuuden puunkäyttö on vuosittain noin 28–30 miljoonaa kuutiometriä, josta tukkia on noin 20 miljoonaa kuutiometriä. Itävallassa ei ole erillistä mittauslakia. Mittaus perustuu sopimus pohjaiseen menettelyyn, kuten Saksassa.

Puukauppa- ja mittaussäännösten kehittämisosapuolina ovat Austria Chamber of Agriculture/Forestry (Maa- ja metsätalousneuvosto), Association of the Austrian Paper Industry (Austropapier) sekä Association of Austria Wood Industry. Ne muodostavat FHP yhteistyöelimen (Cooperative Platform Forest-Wood-Paper). Itävallan puuntutkimuslaitos (Holzforschung Austria, HFA) toimii mittauksen kehittäjänä, ja sen alainen kalibrointilaboratorio suorittaa tukkimittareiden ja muiden mittauslaitteiden kalibroinnin ja säätämisen, testaukset ja mitta-asemien auditoinnit.

FHP on julkaissut valtakunnalliset puukauppaohjeet, tukkien ja kuitupuun mittaus- ja laatuluokitussäännöt 2006 (Österreichische Holzhandelsusancen, ÖHU). Pyöreän puun tarkemmat ohjeet on annettu ÖNORM L1021-standardeina 2006. Hakkeelle ja energiapuulle on erilliset ohjeet.

Kuitupuu ja levyteollisuuden raaka-aine mitataan tehtaalla kuiva-ainetonneina. Tukit mitataan keskusläpimittaan perustuen lähes samoin kuin Saksassa. Mittauksen oikeellisuutta kuitupuuasemilla seurataan HFA:n kalibrointilaboratorion tekemissä auditoinneis-

sa. HFA toimii myös ulkopuolisena valvontamittajana.

Viro

Viron hakkuumäärä vuodessa on noin seitsemän miljoonaa kuutiometriä, josta kuitupuuta on kolme ja tukkia neljä miljoonaa kuutiometriä. Lisäksi energiapuuta käytetään noin 3,5 miljoonaa kuutiometriä. Viron metsälain 39 § antaa osapuolille laajat valtuudet sopia mittauksesta, Viron ympäristöministeriön asetus no 64, 15.11.2006 määrittelee puun tilavuuden mittausta, mittaustarkkuutta ja mittaustulosten dokumentointia koskevat vähimmäisvaatimukset niissä tapauksissa, joissa osapuolet eivät ole kirjallisesti sopineet mittauksesta muuta. Asetus koskee pyöreän puutavaran pinomittausta, pölkkykohtaista kontrollimittausta sekä pienpuusta ja hakkuutähteistä tehdyn hakkeen kehystilavuusmittausta.

Asetuksessa todetaan, että osapuolten tulee sopia käytettävistä mittayksiköistä ja mittaustarkkuudesta ennen mittauksen aloittamista. Mittauslaitteiden on oltava kunnossa ja kalibroituja. Kalibrointi ja sen perusteella tehty säätäminen on oltava vaivattomasti todennettävissä. Erimielisyystapauksissa mitataan samaa puumäärää Ruotsin tapaan kahteen kertaan käyttäen tarkistusmittauksessa joko samaa tai tarkempaa mittaumenetelmää.

Kuitupuun ja tukkien laatuvaatimukset sekä mittaumenetelmät on esitetty yksityiskohtaisesti Eestin Metsaseltsin (Viron Metsäyhdistyksen) julkaisemassa raakapuun mittausta ja arviointia koskevassa ohjekirjassa vuodelta 2001.

Puutavaran luovutusmittaus tehdään pääosin teollisuus- ja sahalaitosten sekä satamaterminaalien mitta-asemilla. Mittauksen suorittaa ostaja tai mittaukseen erikoistunut palveluyritys ostajan lukuun. Mittayksikkönä on sekä kuitupuulla että tukilla kuoreton kiinto-kuutiometri. Energiapuun mittaussyksikkönä puukaupassa on metsänomistajan suuntaan irtokuutiometri. Puunhankkijan ja lämpölaitoksen välillä mittayksikkönä on MWh.

Kuitupuun vallitsevin luovutusmittausmenetelmä myyjän ja ostajan välillä on pinomittaus ajoneuvossa kuljetuksen jälkeen. Tuk-

kien mittausta tehdään pääosin tukkimittarimitauksena sahoilla. Hakkuukonemittausta käytetään logistiikan tarpeisiin ja tarvittaessa yrittäjän ennakkotilien määritykseen. Lopullinen mittausta tehdään tehdasmittauksena terminaalissa tai sahalla.

2.5 Nykytilan arviointi

Toimintaympäristö, jonka vallitessa nykyinen puutavaran mittauslainsäädäntö valmistettiin ja annettiin, poikkeaa monilta osin siitä toimintaympäristöstä, jossa mittauslainsäädäntöä nykyisin sovelletaan. Selvin muutos käytännön mittauksessa nykyisen puutavaranmittauslain voimassaoloaikana on mittauksen teknistyminen. Hakkuukonemittauksesta on tullut selvä valtamenetelmä ja mittausta tehdään entistä enemmän käyttöpaikalla tehdasmittausmenetelmillä. Yksittäisistä käyttöonotetuista mittausmenetelmistä kuormainvaakamittauksen mittausmäärä on lisääntynyt, mutta ei toistaiseksi määrältään yllä edellä mainittujen menetelmien tasolle. Kuormainvaakamittauksen käyttö kohdistuu pieniin puutavaraeriin, jolloin sillä saavutettavat edut mittauskustannuksissa ja logistiikan parantumisessa ovat mittausmäärään nähden merkittävät. Kuormainvaakamittauksen asema on korostunut erityisesti energiapuun mittauksessa energiapuun korjuun kehittymisen ja tehostumisen myötä.

Puutavaran mittauksen teknisiä perusteita, mittausmenetelmiä ja -laitteita tutkivat ja kehittävät aikaisempaa useammat tutkimuslaitokset, korkeakoulut ja mittauslaitevalmistajat. Perinteinen mittaustutkimus, joka pitkälti perustuu puutavaran sisäisten tai ulkoisten ominaisuuksien matemaattiseen kuvaamiseen, on säilyttänyt tarpeellisuutensa teknisen kehittämisen rinnalla. Mittauksen teknistymisen ohella kehityssuuntana on ollut pyrkimys kytkeä mittausta osaksi puunhankinnan logistiikkaa ja sen ohjaamista. Hakkuukone- ja kuormainvaakamittaus sekä tehdasmittausmenetelmät ovat tyypillisesti mittausmenetelmiä, jotka nivoutuvat puunkorjuun ja kuljetuksen työvaiheisiin. Mittauksen kehittämällä on pystytty parantamaan mittaustarkkuutta ja alentamaan mittauskustannuksia, mutta toisaalta on menetetty yksittäisen mittauksen osalta mittauksen seurattavuutta ja

uusittavuutta. Mittaustulos ja siihen liittyvä laskenta saattavat olla mittauslaitevalmistajan yrityskohtaista erikoisosaamista, jota tiedon tai menettelytavan omistaja pitää yritys-salaisuutena. Puutavaraerän mittausta on entistä harvemmin uusittavissa puutavaralogistiikan nopeuden vuoksi.

Mittauslainsäädännön soveltamisalan ulkopuolella olevan energiapuun hankinta ja korjuu kohdistuvat samoihin leimikoihin ja rungonosiin kuin puutavaranmittauslain soveltamisalaan kuuluvan ainespuun. Käytännössä ei ole aina yksiselitteistä, milloin ja millä perusteella puuraaka-aineen mittausta kuuluu lain soveltamisalaan silloin, kun puunhankinta kohdistuu metsäteollisuuden ja energiateollisuuden käytön rajapinnassa olevaan puuraaka-aineeseen. On epätarkoituksenmukaista, että samoja rungon ositteita mitataan säädösten tai sopimusperusteisesti tavaralajimäärittely tai loppukäytön mukaisesti vaihdellen.

Nykyinen puunhankinnan rytmi edellyttää puutavaran kuljetuksen aloittamista tienvarivarastolta puunkorjuun ollessa vielä käynnissä ja siten ennen kuin mittaustulos on vahvistettu. Sovittu menettelytapa on heikentänyt oleellisesti mittauslainsäädännön mahdollisuutta toimia alkuperäisellä tavalla heikkomman osapuolen suojana. Toimijan oikeusturvakeinoa, virallista mittausta, voidaan käyttää vain rajallisesti uudelleen mittaamalla, sen sijaan nykyisin kiistatapaukset monesti tarkastellaan asiakirjojen perusteella.

Vaikka nykyinen mittauslainsäädäntö ei tee eroa mittausosapuolten asemalle tai toiminnan laajuudelle, on nykyinen puutavaranmittauslaki kuitenkin pitkälti yksityisen puukaupan tarpeista lähtevä. Varsinkin konsernien sisäisessä, mutta usein myös yritysten välisessä puukaupassa on katsottu sopimisen mahdollisuuden myös mittauksen osalta olevan tärkeää ja kuuluvan vapaan kaupankäynnin periaatteisiin. Lisäksi sopimisvapauden on katsottu vastaavan puunhankinnan ja puukaupan tehokkuustarpeisiin ja muuttuviin mittaustarpeisiin.

Mittauslainsäädännön nykyisen tulkinnan mukaan yritykset voivat sopia muun kuin vahvistetun mittausmenetelmän käytöstä, jos kysymyksessä ei ole puutavaranmittauslain tarkoittama mittausta, vaan muu mittaustoiminta. Tällöin myöskään toimijan oikeustur-

vakeinot, mukaan lukien mittauserimieli-syyksien ratkaiseminen virallisella mittauksella, eivät ole käytettävissä. Sopimusvapauden määrittelyä ja merkitystä tässä yhteydessä ei ole aina pidetty täysin selvänä.

Mittauslainsäädäntöä on arvosteltu monien yksityiskohtiensa osalta. Näitä ovat esimerkiksi puutavaranmittausta koskevan ohjeistuksen ja määräysten valmisteluprosessi, jota on yleisesti pidetty hitaana ja joustamattomana. Puutavaranmittauslain 17 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa puutavaran mittauksen neuvottelukunnan esityksestä puutavaran mittauksessa käytettävät mittausmenetelmät ja niitä koskevat mittausohjeet. Ottaen huomioon tarkoituksenmukaisuus ja pyrkimykset joustavuuteen käytännön toiminnassa ja mittausohjeiden laadinnassa, on ministeriötason asetusmenettelyä pidetty menettelyltään huonosti asiaan sopivana mittauksia koskevassa ohjeistuksessa. Muutamat mittausmenetelmäohjeet ovat muodostuneet laite- ja valmistajakohtaisiksi tilanteissa, joissa vastaavantyyppisiä mittauslaitteita ei ole aiemmin ollut käytössä puutavaran mittauksessa. Lisäksi puutavaran mittauksen hyväksyttävä tarkkuus on nykyisin kaikilla mittausmenetelmillä sama, eikä se ota huomioon puutavaralajia, eräkokoja tai muita mittaus-tarkkuuteen tosiasiaissa vaikuttavia tekijöitä. Edellä mainitut epäkohdat johtuvat osittain mittauslainsäädännön epätarkoituksenmukaisesta soveltamisesta, eivätkä ne sinänsä yksin ole peruste lain uudistamiselle.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Lakiehdotuksen tarkoituksena on turvata jalostamattoman puutavaran mittauksessa käytettävien menetelmien, laitteiden toiminnan ja mittaus tulosten luotettavuus. Lakiehdotuksen tavoitteena on lisätä puukaupan sujuvuutta, lisätä edelleen mittausosapuolten välistä luottamusta ja parantaa kehittyvien puu- ja urakointimarkkinoiden toimivuutta kaikkien puutavaralajien osalta.

Yksityisen metsänomistajan ja työntekijän oikeudellista asemaa turvaava heikomman osapuolen suoja säilytetään nykyisen lain mukaisena.

Merkittävin muutos nykyiseen lakiin verrattuna on ehdotus energiapuun sisällyttämisestä lain soveltamisalaan. Vaikka energiapuun mittauksessa noudatetut sopimus pohjaiset menettelyt ovat sinänsä osoittautuneet toimiviksi, on energiapuun kytkeminen lain soveltamisalaan välttämätöntä metsänomistajien ja työntekijöiden oikeudellisen aseman parantamiseksi ja lakiin perustuvien yhtäläisten velvollisuuksien ja oikeuksien luomiseksi kaikille toimijoille.

Puunkorjuun menetelmät kehittyvät jatkuvasti ja puun mittausmenetelmiä kehitetään osana kustannustehokasta puuraaka-aineen toimitusketjun hallintaa. Rationaalisten mit-taustapojen mahdollistamiseksi lakiehdotus antaa yrityksille ja laajamittaisen urakointi-mittaustoiminnan osalta mahdollisuuden sopia tietyistä mittaukseen liittyvistä asioista toimijoiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Nykytilanteeseen verrattuna lain rakennetta on tarkoitus yksinkertaistaa siirtymällä menetelmäkohtaisista säännöksistä mittausmenetelmäryhmille säädettäviin yleisiin luotettavuus- ja tarkkuusvaatimuksiin. Yksinkertaistettu lain rakenne helpottaa uusien mittausmenetelmien kehittämistä ja markkinoille tuloa, sillä uusille menetelmille asetettavat vaatimukset olisivat jo etukäteen tiedossa, eikä uuden menetelmän käyttöönotto edellyttäisi nykyiseen tapaan säännösten muuttamista. Lakiehdotuksella on myös tarkoitus ajanmukaistaa mittausmenetelmäohjeiden vahvistamismenettelyt, harmonisoida eri aikakausina vahvistetut mittausmenetelmäohjeet ja asettaa tarkoituksenmukaiset mittauksen tarkkuusvaatimukset.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Suomessa puutavaran mittaus tapahtuu hankintalogistiikkaketjun osana joko metsässä, tienvarressa, terminaalissa tai tehtaalla. Mittauskustannuksista vastaa yleensä puutavaran ostaja tai urakanantaja, ellei muuta ole sovittu. Sama periaate tulisi säilymään myös uudessa laissa puutavaran mittauksesta.

Vuonna 2011 markkinahakkuut olivat 52,4 miljoonaa kuutiometriä, josta tukkipuuta oli 21,8 miljoonaa kuutiometriä (Suomen Sahat ry:n jäsenten osuus tukkipuun käytöstä oli noin 9 miljoonaa kuutiometriä) ja kuitupuuta 29,9 miljoonaa kuutiometriä. Energiapuuta (metsähake) käytettiin 6,8 miljoonaa kuutiometriä ja sahaketta ja purua 7,6 miljoonaa kuutiometriä. Puun korjuun ja kuljetuksen kokonaiskustannukset olivat vuonna 2010 1,1 miljardia euroa ja kantorahatulojen bruttoarvo 1,8 miljardia euroa. Koko metsäsektorin arvonlisäys metsäteollisuustuotteet mukaan lukien oli vuonna 2010 7,5 miljardia euroa eli noin 5 prosenttia BKT:sta.

Puutavaranmittauslaki on turvannut heikomman osapuolen aseman ja määritellyt puutavaran mittauksessa hyväksytyt menettelytavat ja luonut sitä kautta luottamusta ja vakautta puumarkkinoille. Puumarkkinoiden suuren taloudellisen arvon vuoksi puutavaranmittauslain taloudelliset vaikutukset voidaan arvioida merkittäviksi. Lakiehdotuksessa lain soveltamisalan laajentaminen energiapuun mittaukseen ulottaa lain hyötyvaikutukset myös kehittyville energiapuumarkkinoille, mitä voidaan pitää lakiuudistuksen merkittävimpänä yhteiskunnallisena ja taloudellisena vaikutuksena.

Keskimääräiset puutavaran mittauskustannukset ovat Suomessa alhaisemmat kuin Ruotsissa. Ruotsia edullisemmat mittauskustannukset johtuvat pitkälti puutavaranmittauslain mahdollistamasta työprosesseihin integroidusta hajautetusta mittauksen toimintamallista sekä hajautettuun toimintaan sopivien mittausmenetelmien ja laitteiden aktiivisesta kehittämisestä ja käyttöönotosta. Lakiehdotuksessa säilytettäisiin puutavaranmittauksen hajautettu toimintamalli ja helpotettaisiin uusien mittausmenetelmien kehittämistä ja markkinoille tuloa. Laissa säädettäisiin mittausmenetelmäryhmille ja mittausmenetelmille yleiset vaatimukset, jotka kaikkien menetelmien ja laitteiden tulisi täyttää. Nykyisessä laissa uuden mittausmenetelmän käyttöönotto on edellyttänyt säädösmuutoksia. Aikaisempaa joustavampi uusien menetelmien käyttöönotto alentaa kehityksen myötä puutavaran mittauskustannuksia ja parantaa suomalaisen metsäsektorin kilpailukykyä.

Energiapuutavaraketjun kaikki toimijat tulisivat lakiehdotuksessa lain edellyttämien velvoitteiden piiriin, mikä aiheuttaisi toimijoille myös lisäkustannuksia. Aiheutuvia kustannuksia voidaan kuitenkin pitää vähäisinä energiapuumarkkinoiden toimivuuden parantumisesta aiheutuviin hyötyihin verrattuna. Energiapuun mittauksen sisällyttäminen lakiin sekä oikeusturvakeinojen ulottaminen myös yritysten välisiin kauppoihin saattavat lisätä hetkellisesti Metsäntutkimuslaitoksen virallisten mittaajien tehtäviä ja niistä aiheutuvia viranomaistehtävien kustannuksia. Virallisten mittaajien lukumäärää ei ole kuitenkaan tarkoitus puutavaranmittauslain muutoksen vuoksi lisätä nykyisestä kahdesta henkilöstä.

Lain uudistamisen yhteydessä virallisesta mittauksesta, valvontamittauksesta ja mittauslautakunnan päätöksestä suoritettavat maksut päivitetäisiin vastaamaan nykyisiä kyseisen toimituksen kustannuksia ottaen kuitenkin huomioon heikomman osapuolen asema.

4.2 Vaikutukset mittausosapuolten asemaan

Puutavaranmittauksen mittausosapuolia ovat tahot, joita mittausulos koskee. Osapuolia voivat siten olla metsänomistaja, ostaja, työnsuorittaja, työnantaja, urakoitsija, urakanantaja ja tehdasmittaja.

Lakiehdotus selkeyttää kaikkien mittausosapuolten asemaa siltä osin, että jatkossa kaikki mitattava jalostamaton puutavara on lain piirissä. Voimassa olevan puutavaranmittauslain mukaan ainespuu on lain säätelyn piirissä ja energiapuu on lain soveltamisalan ulkopuolella sopimuksenvaraisen menettelyn piirissä. Mikäli lakiehdotusta ei ulotettaisi kattamaan myös energiapuun mittaamista, olisivat energiapuun mittauksessa käytettävät mittauslaitteet mittauslaitelain piirissä. Mittauksen toimintaympäristön yhtenäistämislä on kaikkien mittausosapuolten kannalta positiivinen ja markkinoiden toimintaedellytyksiä parantava vaikutus.

Voimassa olevasta puutavaranmittauslaista poiketen sahanpuru on jalosteena rajattu lakiehdotuksessa jalostamatonta puutavaraa

koskevan lain soveltamisalan ulkopuolelle. Koska pääosan sahausken sivujakeista muodostava teollisuushake kuitenkin edelleen kuuluisi lain soveltamisalan ja oikeusturvakeinojen piiriin, ei purun poistumisella soveltamisalan piiristä ole kuitenkaan sahateollisuudelle kovin suurta merkitystä. Sahanpurun kaupassa noudatettaisiin jatkossa normaalia yritysten välistä sopimusvapautta ja sahanpurun mittaamisessa käytettävien laitteiden osalta mittauslaitelakia. Sahanpurun jättäminen lakiehdotuksessa lain soveltamisalan ulkopuolelle on katsottu tarpeelliseksi sahanpurun jalostusluonteen, sen käyttökohteiden moninaisuuden, ilmoitusvelvollisuutta ja valvontaa edellyttävien tehdasmaittauspaikkojen lukumäärän rajoittamisen sekä puutavaranmittauksen toimialan selkeyttämisen vuoksi.

Lukumääräisesti ja myös määrällisesti eniten puukauppoja tekevät yksityiset metsänomistajat tai heihin rinnastettavat tahot. Metsänomistajalle tärkeintä on voida luottaa siihen, että luovutusmittaus tehdään oikein ja tarkasti sekä tietää ja tarvittaessa saada käyttöönsä lain tarjoamat erityisesti puutavaran mittausta varten määritetyt oikeusturvakeinot ongelmatilanteissa. Sama koskee muitakin mittaussosapuolia luovutus-, työ- ja urakointimittauksessa. Voimassa oleva puutavaranmittauslaki on pystynyt takaamaan ainespuun mittauksen toimivuuden ja luotettavuuden. Lakiehdotus ulottaa lain hyötyvaikutukset myös energiapuun mittaukseen. Mittaukselle asetettavat kattavat ja aikaisempaa selkeämmät vaatimukset vakiinnuttavat menettelytapoja ja lisäävät luottamusta puukaupan ja puunhankinnan eri toimijoiden välillä.

Puukauppaa käydään merkittävästi myös isojen metsäteollisuuskonsernien sisällä sekä metsäalan yritysten välillä. Lakiehdotuksessa yritysten välinen sopimusvapaus supistuu ainespuun mittauksessa jonkin verran, kun aikaisemmin tulkinnanvaraiset yritysten väliset puutavaran vaihdot ja toimituskaupat on yksiselitteisesti otettu lain soveltamisen piiriin. Nykyinen energiapuun mittauksessa noudatettu sopimusvapaus korvautuu soveltamisalan laajetessa laissa määritellyllä rajoitetulla sopimusvapaudella. Tämä muuttaa yritysten välisiä mittauskäytäntöjä jonkin verran ja tuo kaikki puutavaran mittaukset lain oi-

keusturvakeinojen piiriin parantaen yrityspohjaisten toimijoiden oikeudellista asemaa merkittävästi. Yritysten väliset sopimusvapauden rajoitukset on määritetty niin, että ne ottavat huomioon toiminnan erityistarpeet, jolloin merkittäviä lisäkustannuksia ei toimijoille arvioida aiheutuvan. Esitetyt sopimusvapauden rajoitukset yhtenäistävät ja selkiyttävät puutavaran mittauksen menettelyitä kaikkien toimijoiden ja puutavaralajien osalta, jolloin lain tavoitteena oleva puutavaran mittauksen luotettavuus paranee. Yritysten väliseen luovutusmittaukseen ja laajamittaiseen urakointitoimintaan säädettyä rajoitettua sopimusvapautta on jatkossa arvioitava, ettei se johda sellaiseen kehitykseen ja toimintamalleihin, jotka heikentäisivät mittauksen luotettavuutta ja avoimuutta.

Lakiehdotuksessa on täsmennetty mittauksesta sovitettavat asiat ja mittaussasiakirjassa vähimmäisvaatimuksena ilmoitettava sisältö, tarkennettu mittaustoimituksen päättymistä ja mittaussasiakirjojen säilyttämistä sekä mitaustuloksen tiedoksisaamista koskevat säännökset. Lisäksi mahdollisiin erimielisyyksiin liittyviä määräaikoja on selvästi pidennetty. Nämä lakiehdotuksen muutokset parantavat erityisesti mittauksen ammattitaidon ja kokemuksen osalta heikommassa asemassa olevan metsänomistajan ja työnsuorittajan asemaa.

Ostajan, urakoitsijan ja urakanantajan asemaan lakiehdotus ei tuo merkittäviä muutoksia energiapuun soveltamisalaan sisällyttämistä lukuun ottamatta. Lakiehdotukseen sisällytetty mahdollisuus poiketa tietyistä lain velvoitteista laissa säädetyin edellytyksin yritysten välisessä luovutusmittauksessa ja laajamittaisessa urakointitoiminnassa sekä uutena kokonaisuutena lakiin tuotu 3 luku koskien mittaussopimusten ja mittaussopimusten menetelmiä ja -laitteita tarkentavat ja selkeyttävät kaikkien mittaussosapuolten velvollisuuksia ja oikeuksia ja parantavat mittaussosapuolten toimintaedellytyksiä.

Metsäntutkimuslaitoksen, virallisten mitaajien ja mittaussopimusten velvollisuudet ja oikeudet on lakiehdotuksessa kirjoitettu nykyistä kattavammin ja laajemmin. Lakia toteuttavien organisaatioiden ja viranomaisien tarkempi kuvaus luo mittaussosapuolille selvemmän kuvan heidän käytettävissään

olevista oikeusturvakeinoista. Lakiehdotukseen sisältyvä 7 luku hallinnollisista pakko-keinoista, kielloista ja seuraamuksista antaa viranomaisille nykyistä paremmat keinot lain noudattamiseen velvoittamisessa. Tärkeitä toimijoita, vaikkakaan ei mittausosapuolia, ovat mittauslaitteita markkinoille valmistavat ja tuovat tahot. Lakiehdotus on rakennettu niin, että se antaa aikaisempaa vapaammat mahdollisuudet kehittää mittausmenetelmiä ja -laitteita, kunhan laissa säädetyt vaatimukset täytetään. Mittausmenetelmien ja -laitteiden vaatimukset, vastuiden määrittäminen mittauslaitteen vaatimustenmukaisuudesta sekä säännökset mittauksen luotettavuudesta selkiyttävät näiden toimijoiden vastuuta ja toimintaedellytyksiä.

4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Energiapuun mittauksista on leimannut toimintatapojen ja toimijoiden kirjavuus ja vaikiutumattomuus, puutteellisiin ja luotettavuudeltaan heikkoihin menetelmiin perustuva käytännön mittaus-toiminta ja mittausmenetelmien kehittämisessä tarvittavan tutkimustiedon vähäisyys. Energiapuun mittauksen kytkeminen soveltamisalaan tulee lisäämään toimijoiden määrää ja tuomaan esiin näiden välisiä eroja toimintamalleissa ja ammattitaidossa sekä lisäämään mittausmenetelmien määrää ja mittaussuureita ja suurentamaan mittausmenetelmien tasoeroja tarkkuuden ja luotettavuuden suhteen. Energiapuun mittauksen myötä virallisten mittausten määrä sekä erityyppiset kyselyt ja pyynnöt viranomaiselle tulevat lisääntymään.

Energiapuun kytkeminen lakiehdotuksessa lain soveltamisalaan lisää tehdasmittauksen valvonnan piirissä olevien tehdasmittauspaikkojen määrää samalla kun nykyiset tehdasmittauspaikat säilyvät pääsääntöisesti tehdasmittauksen valvonnan piirissä. Kun virallisen mittauksen voimavaroja ei ole lakiehdotuksen vuoksi tarkoitus lisätä, jouduttaneen tehdasmittauksen valvontaa kehittämään nykyisestä noin kerran vuodessa paikalla tehtävästä valvontamittauksesta asiakirjatarkastuksiin ja otantaan perustuvaksi valvonnaksi. Lakiehdotuksen yksityiskohdat koskien mittauks tuloksen vahvistumista,

valitusta koskevia määräaikoja, virallisen mittauksen määrittelyä ja toimittamista ja virallisen mittauksen toimivaltuutta parantavat virallisen mittauksen toimittamisen edellytyksiä.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Puutavaranmittauslain ajanmukaisuutta, toimivuutta ja muutostarpeita pohdittiin maa- ja metsätalousministeriön koolle kutumassa *Minkälaisista mittauslainsäädäntöä tarvitaan 2010-luvulla* -teemaseminaarissa tammikuussa 2007. Teemaseminaarissa muodostettiin epävirallinen työryhmä valmistelevaan mittauslainsäädäntöä koskevaa toimenpideehdotusta puutavaranmittauksen neuvottelukunnalle. Neuvottelukunta käsitteli toimenpideehdotusta 5 päivänä kesäkuuta 2007. Ehdotuksen mukaisesti neuvottelukunta esitti maa- ja metsätalousministeriölle puutavaranmittauslain uudistamistyön aloittamista.

Maa- ja metsätalousministeriö aloitti tämän jälkeen puutavaran mittauslainsäädännön uudistamisen esivalmistelun ja tarvekartoituksen.

Maa- ja metsätalousministeriö määräsi 29 päivänä tammikuuta 2009 tulosohjauksensa toimivan Metsäntutkimuslaitoksen laatimaan asiantuntijaselvityksen koskien puutavaran mittauslainsäädännön uudistamistarpeita. Selvityksen perustaksi Metsäntutkimuslaitos haastatteli toimialan keskeisten mittausosapuolten ja yritysten edustajia ja alan muita vaikuttajia. Lisäksi järjestettiin kuulemistilaisuus Metsäntutkimuslaitoksen Vantaan toimintayksikössä joulukuussa 2009.

Puutavaranmittauksen neuvottelukunta päätti 26 päivänä tammikuuta 2010 pitämässään kokouksessa käynnistää lain esivalmistelun työryhmällä, jossa olivat edustettuina myyjä- ja ostajaosapuolet, työntekijät ja urakoitsijat. Työryhmässä oli edustajat maa- ja metsätalousministeriöstä, Koneyrittäjien liitto ry:stä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK:sta, Puu- ja erityisalojen liitosta, Metsäalan kuljetusyrittäjät ry:stä, Metsäteollisuus ry:stä ja Metsäteho Oy:stä. Työryhmän muistio *Puutavaranmittauslain uu-*

distamisen suuntaviivat – mittausosapuolten yhteinen näkemys mittauslain uudistamistarpeesta ja suuntaviivoista toimitettiin ministeriölle marraskuussa 2010. Puutavaranmittauksen neuvottelukunta hyväksyi sen 29 päivänä marraskuuta 2010 pitämässään kokouksessa mittausosapuolten yhteiseksi näkemykseksi puutavaranmittauslain uudistamisen suuntaviivoista ja uudistamistarpeesta. Samaa aikaan ilmestyi Metsäntutkimuslaitoksen asiantuntijaselvitys *Puutavaran mittauslainsäädännön uudistamistarpeet* (738/62/2010).

Seuraavana keväänä, 27 päivänä huhtikuuta 2011, maa- ja metsätalousministeriö asetti työryhmän (1.5.2011–28.2.2012), jonka tehtävänä oli valmistella puutavaranmittauslain uudistamista siten, että uusi laki voisi tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013 alkaen (Dnro MMM 009:00/2011, Puutavaranmittauslainsäädännön uudistamista valmistelevan työryhmän asettaminen).

Työryhmässä oli edustajat maa- ja metsätalousministeriöstä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:stä, Metsäntutkimuslaitoksesta, Metsäalan kuljetusyrittäjät ry:stä, Metsäteollisuus ry:stä ja Metsäteho Oy:stä. Työryhmän työn tavoitteena oli 1) uudistaa ja ajantasaistaa puutavaran mittauslainsäädäntö ottaen huomioon edellä selvitetty puutavaranmittauksen uudistamisen valmistelutyö sekä saada se yhteensopivaksi mittauslaitelain kanssa, 2) kytkeä energia-puun mittaus osaksi lakisäätteistä puutavaran mittausta, 3) turvata edelleen puutavaran mittauksen heikomman osapuolen suoja, 4) seurata Metsäntutkimuslaitoksessa tehtävää puutavaran mittauksen kehitystyötä ja lainsäädännön valmisteluun liittyvää selvitystyötä.

Työryhmän oli kuultava työ- ja elinkeinoministeriötä, Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa (Tukes), Mittatekniikan keskusta (MIKES), Metsäntutkimuslaitosta, puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa, Energia-puun mittaustoimikuntaa sekä tarpeen mukaan muita asiantuntijoita ja asianosaisia tahoja.

Maa- ja metsätalousministeriö antoi vuoden 2011 tulosohejauksessa Metsäntutkimuslaitokselle tehtäväksi koota asiantuntijatyöryhmä pohtimaan puutavaranmittauslain mittausmenetelmien ryhmittelyä sekä maa- ja

metsätalousministeriön asetuksessa määritettäviä mittausmenetelmäryhmäkohtaisia tarkkuusvaatimuksia. Metsäntutkimuslaitoksen kutsumaan asiantuntijatyöryhmään kuuluivat edustajat UPM-Kymmene Oyj:stä, Koneyrittäjien liitto ry:stä, Metsäntutkimuslaitoksesta, Metsänomistajien liitto Järvi-Suomi ry:stä, Metsä Group:sta ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiosta.

Marraskuussa 2011 maa- ja metsätalousministeriö antoi tiedonannon Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle puutavaran mittauslainsäädännön uudistamisesta.

Puutavaranmittauslainsäädännön uudistamista valmistelevan työryhmän kokoonpanoa täydennettiin 25 päivänä marraskuuta 2011 Energiateollisuus ry:n, Koneyrittäjien liitto ry:n, Suomen Sahat ry:n sekä Puu- ja erityisalojen liiton edustajilla. Samassa yhteydessä työryhmän toimikautta jatkettiin 31 päivään toukokuuta 2012 saakka.

Maa- ja metsätalousministeriö ja puutavaranmittauksen neuvottelukunta järjestivät 3 päivänä huhtikuuta 2012 seminaarin puutavaranmittauslain uudistamisen nykytilasta. Saadun palautteen pohjalta työryhmä valmisti ministeriölle työryhmän ehdotuksen hallituksen esitykseksi laiksi puutavaran mittauksesta.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä pyydettiin lausuntoa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, Metsähallitukselta, Metsäntutkimuslaitokselta, MIKESiltä, Tukesilta, Energiavirastolta, Kirkkohallitukselta, Suomen Kuntaliitolta, Suomen metsäkeskukselta, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolta, Bioenergia ry:ltä, Energiateollisuus ry:ltä, Koneyrittäjien liitto ry:ltä, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK ry:ltä, METO – Metsäalan asiantuntijat ry:ltä, Metsäalan kuljetusyrittäjät ry:ltä, Päijänteen metsänhoitoyhdistykseltä, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä, Puu- ja erityisalojen liitolta, Pääkaupunkiseudun Metsänomistajat ry:ltä, Sahayrittäjät ry:ltä, Suomen Sahat ry:ltä, Yksityismetsätalouden työnanta-

jat ry:ltä, neljältä yliopistolta ja korkeakoululta, kahdeksalta metsänomistajien liitolta, seitsemältä metsäkoneiden laitevalmistajalta, Eteläisen Suomen yhteismetsät ry:ltä ja kolmelta suurimmalta yhteismetsältä sekä neljältä eri säätiöltä, yhteensä 54 taholta.

Maa- ja metsätalousministeriölle toimitettiin 30 lausuntoa. Oikeusministeriö ilmaisi kantansa lausunnon sijaan lakiehdotuksen vuorovaikutteisessa kehittämistyössä.

Kaikki lausunnonantajat pitivät ehdotettua puutavaranmittauslain kokonaisuudistusta ja energiapuun sisällyttämistä lain soveltamisalan piiriin kannatettavana. Lakiluonnoksen nähtiin myös selkeyttävän erimielisyyksien ratkaisua, mahdollistavan mittausmenetelmien kehittämisen ja turvaavan heikoman osapuolen aseman puutavaran mittauksessa.

Soveltamisalaan liittyen Suomen sahat ry ehdotti sahanpurun sisällyttämistä nykyisin tapaan soveltamisalan piiriin. Tukesin lausunnossa epäiltiin klapien, pellettien ja sahanpurun mittaamisen jäävän kokonaan vaille lailla säätämistä, jos ne rajataan ehdotetulla tavalla lain soveltamisalan ulkopuolelle. Muiden lausunnonantajien lausunnoissa soveltamisalan rajausta pidettiin kannatettavana tai siihen ei esitetty muutoksia.

Lakiehdotukseen sisältyvää rajoitettua sopimismahdollisuutta pidettiin yleisesti onnistuneena ratkaisuna. Ainoastaan Suomen sahat ry:n lausunnossa esitettiin rajoitetusta sopimismahdollisuudesta luopumista. Valtiovarainministeriön lausunnossa esitettiin valtion maksuperustelain (150/1992) soveltamista laissa määrättäviin maksuihin. MTK:n lausunnossa esitettiin virallisen mittauksen viellepanoajan väljentämistä ja korostettiin sitä, että maksut eivät saa muodostaa estettä oikeusturvakeinojen hakemiselle kenellekään mittausosapuolelle. MIKESin lausunnossa

painotettiin mittauksen jäljitettävyyden tärkeyttä.

Useassa lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, että lain soveltamisalan laajentaminen tulee lisäämään valvottavia tehdasmittauspaikkoja ja viranomaisten käsiteltäväksi tulevia riitatapauksia. Tämän katsottiin heikentävän toiminnan laatua, jos käytössä olevat voimavarat pysyvät nykyisellä tasolla. Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsenistöä esitettiin lakiluonnokseen verrattuna laajennettavaksi. Ahvenanmaan maakunnan hallitus painotti kielilain noudattamista kaikissa lain mukaisissa toiminnoissa.

Useissa lausunnoissa painotettiin puutavaran mittausta koskevan asetuksen ja lakiehdotuksen samanaikaista käsittelyä ja voimaan saattamista. Lausunnoissa esitettiin lisäksi lukuisia yksityiskohtaisia muutosehdotuksia, jotka olivat pitkälti teknisluontoisia tai lain tavoitteita selkeyttäviä.

Oikeusministeriö kiinnitti lakiehdotuksen kehittämistyössä huomiota oikaisuvaatimusmenettelyn soveltamisen harkintaan ja yleislakien, kuten hallintolain (434/2003) käytön laajempaan soveltamiseen erityislaissa erikseen säätämisen sijaan.

Lausunnoissa esitetyt muutosesitykset pyrittiin soveltuvin osin ottamaan huomioon hallituksen esityksen jatkovalmistelussa. Jatkovalmistelu koski erityisesti hallintolain ja hallintolainkäyttölain (586/1996) huomioimista sekä valtion maksuperustelain periaatteiden huomioon ottamista maksujen määrittämisessä. Ministeriölle ehdotuksen hallituksen esitykseksi valmistelleen työryhmän kannanotot pyrittiin kuitenkin säilyttämään ennallaan, jos muutosesitysten tueksi ei lausunnoissa esitetty uusia painavia näkökohtia. Lausunnoissa esitettyjä teknisiä tarkennusehdotuksia on myös huomioitu esityksen jatkovalmistelussa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä määritellään lain tarkoitus. Esityksen mukaan lain tarkoituksena olisi turvata jalostamattoman puutavaran mittauksessa käytettävien menetelmien, laitteiden toiminnan ja mittaustulosten luotettavuus. Kun nämä mittauksen osatekijät on toteutettu lakiehdotuksen edellyttämällä tavalla, voidaan puutavaran mittausta pitää luotettavana.

2 §. Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön. Lakia sovellettaisiin jalostamattoman puutavaran määrän mittaukseen kauppahinnan, työn tekemisen määrän perusteella suoritettavan palkan tai urakointimaksujen taikka muun korvauksen määrittämistä varten. Soveltamisalan sisällä olisi kuitenkin mahdollista sopia toisin tietyistä lain 3 §:ssä säädellyistä asioista. Lakia sovellettaisiin nykyisen puutavaranmittauslain tapaan myös laadun mittaamiseen, jos laatua käytettäisiin arvoltaan erilaisten jalostamattoman puutavaran ositteiden jakoperusteena.

Soveltamisalan määrittelyssä otettaisiin ensimmäistä kertaa energiakäyttöön tarkoitetut puutavaralajit mukaan lain piiriin. Tämä on tullut välttämättömäksi muun muassa kasvavien energiapuun markkinoiden mittaustoiminnan luotettavuuden parantamiseksi. Koska mittausselitelain 4 §:n 2 momentin mukaan sitä ei sovelleta energiapuun mittaamiseen, on energiapuun sisällyttäminen puutavaranmittausta koskevan lainsäädännön piiriin välttämätöntä myös mittaamista koskevan kattavan säätämisen toteuttamiseksi. Energiapuun sisällyttäminen puutavaranmittausta koskevan lainsäädännön piiriin tekee mahdolliseksi toimialalle sopivien energiapuun mittauskäytäntöjen jatkamisen ja kehittämisen. On kuitenkin huomattava, että energiapuuhun ei lakiehdotuksen (4 §) mukaan sisältyisi kokonaan toiseksi puutavaralajiksi prosessoidut tuotteet, kuten esimerkiksi sahanpuru, pelletit ja klapit. Niiden osalta ei ole kyse jalostamattomasta puutavarasta. Viimeksi mainittujen tuotteiden mittaukseen so-

velletaan mittausselitelakia. Mittauslaitelain soveltamisalaa koskevan 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan laissa säädetään mittausselitelaitteille ja -menetelmille asetettavista vaatimuksista ja niiden varmentamiseen liittyvistä toimenpiteistä, kun mittausselitelaitetta ja -menetelmää käytetään elinkeinotoiminnassa tuotteen tai palvelun hinnan taikka muun taloudellisen edun määrittämiseen mittaustulosten perusteella.

Maasta vietävän ja maahan tuotavan puutavaran mittaus jäisi nykyisen puutavaranmittauslain tapaan lain soveltamisalan ulkopuolelle mittausselitelaitteille asetettuja vaatimuksia lukuun ottamatta. Esityksen mukaan lakia sovellettaisiin kuitenkin kokonaisuudessaan jalostamattoman puutavaran määrän luovutusmittaukseen vientikaupassa, jos mittauksessa on kyse viejän lakiehdotuksessa määritellyiltä metsänomistajatahoilta Suomessa ostamasta puusta. Säännös turvaisi näiden tahojen asemaa ulkomaille suuntautuvassa puukaupassa. Kyseisiä metsänomistajatahoja olisivat ehdotetun säännöksen mukaan luonnollinen henkilö, päätoimialanaan maa- ja metsätaloutta harjoittava elinkeinonharjoittaja, luonnollisten henkilöiden muodostama yhtiö, kuolinpesä tai muu näihin rinnastettava yhteenliittymä. Viimeksi mainittuja olisivat muun muassa pienet perheyhtiöt. Lisäksi vientikaupassa samaan ryhmään luettaisiin kunta, seurakunta, yhteismetsä ja säätiö. Säännös ei koskisi muiden metsänomistajien omistaman puutavaran mittausta ulkomaankaupassa. Vaikka asiasta ei ole erillistä säännöstä, ei lakia sovellettaisi myöskään silloin, kun mittaustulos tuotetaan Suomen ulkopuolella. Jos esimerkiksi puukauppasopimuksessa sovittaisiin, että mittaus tehdään vasta Ruotsissa sahalla, mittauksessa noudatettaisiin Ruotsissa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Esityksen mukaan lakia sovellettaisiin jalostamattoman puutavaran mittaukseen vain mittausselitelaitteivaatimuksien osalta, jos tavoiteltu mittaussuure on energiasisältö tai lämpöarvo. Jos mittausselitelaitteiden osalta tavoiteltu mittaussuure on energiasisältö tai lämpöarvo. Jos mittausselitelaitteiden osalta tavoiteltu mittaussuure on energiasisältö tai lämpöarvo. Jos mittausselitelaitteiden osalta tavoiteltu mittaussuure on energiasisältö tai lämpöarvo. Jos mittausselitelaitteiden osalta tavoiteltu mittaussuure on energiasisältö tai lämpöarvo.

luu mittausta, mukaan lukien edellä mainittuihin liittyvä kosteuden mittausta, lain piiriin. Jos kauppa sovittaisiin tehtäväksi puutavaran energiasisällön tai lämpöarvon perusteella, lakiehdotusta sovellettaisiin tähän kauppaan sisältyvän puutavaran mittaukseen vain mittauslaitevaatimusten osalta. Viimeksi mainitussa tilanteessa lakiehdotuksen mukaiset oikeusturvakeinot olisivat käytössä vain mittauslaitteiden osalta. Jalostamattoman puutavaran energiasisällön ja lämpöarvon mittauksen jättäminen soveltamisalan ulkopuolelle on tarpeen, koska niitä koskee jo varsin yksityiskohtainen päästökauppaa koskeva säännöstö. Toimialalla on olemassa kiinteiden biopoltoaineiden eurooppalaiset standardit koskien muun muassa laatuvaatimuksia ja -luokkia, näytteenottoa ja -käsittelyä sekä ominaisuuksien, kuten kosteuden ja lämpöarvon, määrittämistä. Nämä standardit on vahvistettu suomalaisiksi kansallisiksi standardeiksi. Siltä osin kun lakiehdotusta ei sovellettaisi, sovellettaisiin mittauslaitelakia. Menettely ei muuttaisi nykyistä käytäntöä muulta osin kuin että oikeusturvakeinojen käyttö olisi mahdollista mittauslaitevaatimusten osalta.

Kuten edellä on selvitetty (Suhde muuhun lainsäädäntöön ja sopimuksiin), puutavaran punnitsemiseen ei-automaattisilla vaa'illa sovellettaisiin mittauslaitelakia puutavaranmittauslain uudistamisen jälkeenkin. Esimerkiksi nykyisen kaltaisiin siltavaakoihin sovellettaisiin edelleenkin mittauslaitelakia.

Nykyisen puutavaranmittauslain 10 §:n 1 momenttiin sisältyy säännös, jonka mukaan asianosaiset voivat mittausta toimittamatta sopia puutavaran määrästä ja laadusta. Vastaavaa säännöstä ei sisällytetä lakiehdotukseen, koska lakiehdotus säätelee vain mittauksesta. Jos sopimuksen kohteena olevaa puutavaraa ei aiota mitata, osapuolet voivat luonnollisesti sopia puutavaran luovutuksesta muulla perusteella kuin mittauksella.

3 §. *Erikseen sovittavat asiat.* Lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentissa määritellään ne tapaukset, joissa puutavaran mittauksesta on mahdollista sopia mainituista lakiehdotuksen säännöksistä poikkeavasti. Sopiminen olisi esityksen mukaan mahdollista konsernin tai yrityksen sisäisessä tai välisessä luovutusmittauksessa tai laajamittaisessa terminaali-,

vaihto-, haketus- tai kuljetusurakointimittauksessa. Säännös selkeyttää soveltamisalaa ja poistaa nykyisessä laissa olevat tulkinnanvaraisuudet yritysten välisen sopimisen mahdollisuudesta. Erikseen sovittavien asioiden kattava määrittely mahdollistaa nykyisten kustannustehokkaiden mittauskäytäntöjen jatkamisen yritysten välisessä puukaupassa ja laajamittaisessa urakointitoiminnassa. Laajamittaisella urakointitoiminnalla tarkoitetaan sellaista urakointitoimintaa, joka tyypillisesti muodostaa palvelukokonaisuuden ja jossa käsitellään suuria määriä puutavaraa. Yritysten välinen puutavaran mittausta ja laajamittainen urakointimittauksena tulisi lakiehdotuksessa kokonaisuudessaan lain oikeusturvakeinojen piiriin, mikä osaltaan lisää mittaus toiminnan luotettavuutta. Lain menettelyistä poikkeavasti sopiminen ei olisi mahdollista, jos toinen sopimusosapuoli on kunta, seurakunta, yhteismetsä, säätiö tai päätoimialanaan maa- ja metsätaloutta harjoittava elinkeinonharjoittaja, luonnollisten henkilöiden muodostama yhtymä, kuolinpesä tai muu näihin rinnastettava yhteenliittymä. Tämä osuus säännöksestä on informatiivinen, koska osa mainituista tahoista ei ole käsitteen yritys tai konserni piirissä. Sopimiseen oikeutettujen rajaamisella halutaan yhtenäistää mittauksen toimintamalleja ja turvata mittauksen lainmukainen luotettavuus ja läpinäkyvyys näiden tahojen toimissa mittausosapuolena. Näin ollen sellainen sopimusta, jossa sopimusosapuolena on 3 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä määritelty taho ja jossa sovitaan erikseen sanotussa 1 momentissa luetelluista asioista, on mitätön.

Yritysten välisessä luovutusmittauksessa ja laajamittaisessa urakointimittauksessa riittävä ja tarkoituksenmukainen tarkkuus voidaan saavuttaa laissa määriteltyjä joustavammilla ja kustannustehokkaammilla menettelyillä. Sopimisoikeus on yritysten välisessä ja laajamittaisessa toiminnassa perusteltua myös siitä syystä, että toimijoilla on osaamisensa perusteella tasavertainen mahdollisuus sopia ja seurata mittauksen oikeellisuutta.

Mittausosapuolet voisivat pykälässä säädetyllä tavalla sopia poikkeavansa 13 §:ssä tarkoitettua mittauksensa suurimmasta sallitusta poikkeamasta, 14 §:ssä tarkoitettua mittausmenetelmäryhmien vaatimuksista ja

17 sekä 18 §:ssä tarkoitetusta omavalvonnasta. Kaikki muut lain edellyttämät velvoitteet ja oikeudet olisivat edelleen voimassa. Eriksen sovittavalla tavalla tehtävässä puutavaran mittauksessa tulisi siten ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan edelleenkin käyttää lain vaatimukset täyttäviä mittauslaitteita lakiehdotuksen vaatimusten mukaisesti. Tämä sopimisen laajuutta selkeyttävä informatiivinen säännös on katsottu tarpeelliseksi lain soveltamisen helpottamiseksi.

Lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentin mukaan yritysten välisessä luovutusmittauksessa on sisällytettävä sopimukseen kuvaus käytettävästä mittausmenetelmästä, sen poikkeamisesta lain mukaisesta suurimmasta sallitusta virheestä ja omavalvonnasta ja mittauksen luotettavuuden varmistamisesta, jos kyseisen sopimuksen nojalla käytetään lain 3 §:ssä määriteltyä yritysten välistä rajoitettua sopimusvapautta. Luotettavuuden varmistamisen kuvauksessa yritysten välillä on otettava huomioon, että mittaus ei saa sisältää merkittävää systemaattista virhettä. Poikkeamien kuvaus helpottaa mahdollisten riitatapausten sattuessa virallisen mittaajan päätöksentekoa.

Maa- ja metsätalousministeriö voisi esityksen mukaan asetuksella säätää tarkemmin sopimukseen sisällytettävän kuvauksen sisällöstä.

4 §. Määritelmät. Pykälä sisältäisi lakiehdotuksessa käytettyjen käsitteiden ja termien määritelmät. Ehdotetun pykälän 1 kohdan määritelmä (jalostamaton puutavara) pitää sisällään teollisuushakkeen. Sahanpuru, pelletit ja klapit on jätetty jalosteina lain soveltamisalan ulkopuolelle. Kohdan 15 luettelo (mittausosapuolet) ei poissulje mahdollisuutta käyttää valtuutettua asiamiestä lakiehdotuksen säatelemisissä asioissa. Muutamien määritelmien sisältö on johdettavissa muusta lainsäädännöstä tai standardiluokittelusta, ja tästä johtuen ne selvitetään tarkemmin. Ehdotetun pykälän 16 kohdan määritelmä (mittausmenetelmä) on mittauslaitelain mukainen ja vastaa SFS-OPAS 99:n (*Kansainvälinen metrologian sanasto [VIM]. Perus- ja yleiskäsitteet sekä niihin liittyvät termit*) määritelmää, 17 kohdan määritelmä (mittauslaite) on SFS-OPAS 99:n mukainen ja vastaa sisällöltään mittauslaitelain ja mittauslaitteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston

direktiivin 2004/22/EY määritelmää, kohdan 18 määritelmä (mittaus) on laadittu soveltaen SFS-OPAS 99:n määritelmää, kohdan 19 määritelmä (mittauksen luotettavuus) vastaa mittauslaitelain määritelmää ja kohdan 20 määritelmä (mittaustarkkuus) on SFS-OPAS 99:n mukainen.

2 luku **Puutavaramittauksen organisaatiot ja viranomaiset**

5 §. Ministeriö. Maa- ja metsätalousministeriölle säädettäisiin lakiehdotuksen noudattamista koskeva valvonnan ylin johto ja ohjaus. Lakiehdotuksen mukaan ministeriön tehtävänä olisi lisäksi puutavaran mittauslautakunnan asettaminen, puutavaramittauksen neuvottelukunnan asettaminen sekä lain valtuussäännösten mukaisten teknisluontoisten asetusten antaminen lakiehdotuksen toteuttamista varten.

6 §. Metsäntutkimuslaitos ja viralliset mittaajat. Lakiehdotuksessa Metsäntutkimuslaitoksen keskeinen rooli olisi tarkoitus säilyttää. Tämä on katsottu tarpeelliseksi, koska lain soveltamisen ja mittausmenetelmien jatkuvan kehittämisen vaatimaa erityisosaamista ja tietojen keräämistä on mahdollista parhaiten ylläpitää ja kehittää tutkimuslaitosympäristössä. Tutkimus- ja kehittämistehtäviä tekevät osaltaan myös muut tahot. Metsäntutkimuslaitos antaisi maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä myös laissa tarkemmin määriteltäviä puutavaramittausta koskevia lausuntoja.

Lakiehdotuksen valvontaa, siihen sisältyvää valvontamittausta ja mittauseriimieliisyyksien ratkaisemista virallisena mittauksena virkavastuulla tekevät viralliset mittaajat olisivat nykyiseen tapaan sijoitettuna Metsäntutkimuslaitokseen, joka maksaisi toiminnasta aiheutuvat kustannukset toimintamenoista (valtion tulo- ja menoarvion momentti 30.60.01). Viralliset mittaajat toimisivat siten edelleen valvontaviranomaisina. Virallisten mittaajien tehtäviin kuuluisi myös puutavaran mittaukseen liittyvä neuvonta. Virallisten mittaajien maksuton neuvontapalvelu on nähty tärkeäksi lain tavoitetta tukeväksi ennaltaehkäiseväksi toiminnaksi, joka merkittävästi

lisää mittaustoimintaa kohtaan tunnettua luottamusta. Virallisia mittaajia on tällä hetkellä kaksi.

7 §. Puutavaranmittauksen neuvottelukunta. Nykykäytännön mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö asettaisi puutavaranmittauksen olennaisten osapuolten edustajista koostuvan neuvottelukunnan, jolla olisi merkittävä rooli lain toteutuksessa ja puutavaran mittauksen eri osapuolten välisen yhteistyön edistäjänä. Lakiehdotuksen mukaan neuvottelukunnan tehtävänä olisi antaa lausuntoja, tehdä ehdotuksia puutavaran mittauksen kehittämiseksi sekä edistää ja ylläpitää hyviä mittauskäytäntöjä. Neuvottelukunta voisi myös asiantuntemuksensa ja harkintansa perusteella esittää Metsäntutkimuslaitokselle lakiehdotuksen 14 §:n 3 momentissa tarkoitettujen muuntolukujen tarkistamista. Hyvien mittauskäytäntöjen edistämiseksi ja ylläpitämiseksi neuvottelukunta voisi antaa esimerkiksi mittauksia koskevia toimintaohjeita. Varsinaista julkista valtaa edellyttävät päätökset tehtäisiin muissa lakiehdotuksen määrittelyissä elimissä. Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävien sisällöstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Lain soveltamisalan laajentaminen ja toimijakentän muutos on tarkoitus ottaa huomioon lisäämällä neuvottelukuntaan kutsuttavien sidostahojen lukumäärää. Lähinnä uusina sidostahoina tulisivat kyseeseen itsenäiset sahat ja puuta energiatarvokseen käyttävä teollisuus. Myös puun myyjien edustusta olisi tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista vahvistaa kutsumalla Metsähallituksen edustaja neuvottelukunnan jäseneksi.

8 §. Puutavaran mittauslautakunta. Esityksen mukaan puutavaran mittauslautakunta toimisi nykyisen puutavaranmittauslain tapaan ensimmäisenä muutoksenhakuasteena puutavaranmittauksista koskevilla asioilla. Mittauslautakunta käsitelisi myös sille lakiehdotuksen nojalla siirretyt asiat. Maa- ja metsätalousministeriö asettaisi mittauslautakunnan kolmivuotiskaudeksi puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa kuultuaan.

9 §. Mittauslautakunnan kokoonpano. Mittauslautakunnan kokoonpanoa ehdotetaan nykytilanteeseen verrattuna muutettavaksi siten, että aikaisemman puheenjohtajan ja kah-

den jäsenen sijaan mittauslautakuntaan kuuluisi kaksi pysyvää jäsentä, joista toinen on puheenjohtaja, ja enintään kuusi vaihtuvaa asiantuntijajäsentä. Pysyvillä jäsenillä olisi kummallakin yksi henkilökohtainen varajäsen, jota koskisi, mitä lakiehdotuksessa säädettäisiin mittauslautakunnan pysyvistä jäsenistä. Muun muassa säännökset esteellisyydestä ja jäsenyydestä vapauttamisesta koskisivat myös varajäsentä. Mittauslautakunta olisi päätösvaltainen lakiehdotuksen 48 §:n mukaan kahden pysyvän jäsenen ja kahden vaihtuvan jäsenen kokoonpanossa.

Esityksen mukaan virallinen mittaja ja puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsen eivät saisi toimia mittauslautakunnan jäseninä. Neuvottelukunnan jäsenyyttä koskeva rajoitus on tarpeen neuvottelukunnan jäsenyyteen liittyvän edunajajan aseman ja mittauslautakunnan jäseneltä edellytetyn riippumattoman aseman välisen ristiriidan vuoksi. Metsäntutkimuslaitoksen palveluksessa oleva ei saisi toimia mittauslautakunnan pysyvänä jäsenenä. Tämä on nähty tarpeelliseksi mittauslautakunnan jäsenten riippumattomuuden korostamiseksi.

10 §. Virallisen mittajaan ja mittauslautakunnan jäsenen kelpoisuusvaatimukset. Virallisen mittajaan sekä mittauslautakunnan puheenjohtajan ja hänen henkilökohtaisen varajäsenensä sekä vaihtuvien asiantuntijajäsenten tulisi olla puutavaran mittaukseen hyvin perehtyneitä Suomen kansalaisia, joille ei ole määrätty edunvalvojaa, joiden toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jotka eivät ole konkurssissa. Virallisen mittajaan ja mittauslautakunnan käsittelyyn tulevat asiat ovat erikoistapauksia, joissa erimielisyyksien kohteena olevat asiakokonaisuudet ovat usein monimutkaisia ja laajoja ja joiden ymmärtäminen edellyttää puutavaran mittaukseen liittyvää hyvää ammatillista, teknistä ja usean vuoden käytännön työhön perustuvaa osaamista. Puheenjohtajan ja asiantuntijajäsenten hyvät toimintaedellytykset mittauslautakunnassa voidaan katsoa varmistettavan edellyttämällä hyvää perehtyneisyyttä puutavaran mittaukseen. Mittauslautakunnan vaihtuvien asiantuntijajäsenten kautta on tarkoitus varmistaa lautakunnan riittävä asiantuntemus erityisesti teknistä asiantuntemusta vaativien mittauskysymysten käsittelyssä. Vaatimukset

vastaavat voimassa olevaa puutavaranmittauslakia.

Mittauslautakunnan puheenjohtajalla ja hänen henkilökohtaisella varajäsenellään tulisi lakiehdotuksen mukaan olla tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja toisella pysyvällä jäsenellä ja hänen henkilökohtaisella varajäsenellään oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto, ei kuitenkaan kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto. Nykyisessä puutavaranmittausasetuksessa mittauslautakunnan puheenjohtajalta edellytetään maatalous- ja metsätieteiden kandidaatin tutkintoa, eikä mittauslautakunnan jäseniltä ole edellytetty oikeustieteellistä pätevyyttä. Kelpoisuusvaatimuksiin esitettävät muutokset ovat tarpeen lautakunnan asiantuntemuksen laajentamiseksi tehtävien vaatimuksen mukaisesti. Kelpoisuusehdoista ei olisi tarvetta säätää enää tarkemmin asetuksella.

11 §. *Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan jäsenen tuomarin vastuu ja esteellisyys.* Nykyisessä puutavaranmittauslaissa virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan jäsenen esteellisyys on kytketty tuomarin vastuuseen. Periaate on tarkoitus säilyttää virallisen mittaaajan ja kaikkien mittauslautakunnan jäsenten osalta entisellään myös jatkossa. Tuomarin vastuulla korostetaan tässä mittauslautakunnan toiminnan riippumattomuutta ja myös puolueettomuutta suhteessa käsiteltävän asian eri osapuoliin sekä vastuuta päätösten laillisuudesta. Ehdotetun pykälän 3 momenttiin sisältyvä vaatimus siitä, että vaihtuvien asiantuntijajäsenten tulee olla käsiteltävän asian suhteen riippumattomia, varmistaa mittauslautakunnan ratkaisukoonpanon puolueettomuuden käsiteltävässä asiassa. Vaihtuvan asiantuntijajäsenen riippumattomuus katsottaisiin riittäväksi, jos hän ei olisi käsiteltävän asian osapuolen palveluksessa. Tämän tiukempaa asiantuntijajäsenen esteellisyyden määrittelyä ei ole katsottu tarpeelliseksi sen vuoksi, että mittauslautakunnan pysyvien jäsenten tuomarin esteellisyyssäännökset sekä päätöksentekoon liittyvä äänestysmenettely ja siihen sisältyvä puheenjohtajan ratkaisevan äänen perusteella tapahtuva päätöksenteko varmistaa riippumattomuuden toteutumisen.

Oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 7 §:ään sisältyvän tuomarinvalan mukaan tuomari lupaa olla ilmaiseematta kenellekään niitä neuvotteluja, joita oikeus pitää suljettujen ovien takana. Tästä on katsottu seuraavan neuvottelua sisältävien asiakirjojen salassapitovelvollisuus. Neuvottelusalaisuus on tärkeä tuomioistuinten riippumattomuuden ja niiden toiminnan sujuvuuden kannalta. Neuvottelusalaisuuden piiriin kuuluvat ensi sijassa tuomioistuinten ja muiden lainkäyttöelinten, johon ryhmään kuuluu tässä esityksessä tarkoitettu mittauslautakunta, jäsenten käymiä neuvotteluja sisältävät asiakirjat, kuten jäsenten muistiot ja muut neuvotteluja koskevat muistiinpanot.

12 §. *Mittauslautakunnan jäsenyydestä vapautuminen.* Mittauslautakunnan jäsenen vapauttaminen tehtävistään olisi lakiehdotuksessa rajattu tiukasti, mikä korostaa tuomioistuimen, tässä mittauslautakunnan, riippumattomuutta. Jäsenellä olisi ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan oikeus pysyä tehtävässään siten kuin tuomarinviran haltijasta säädetään. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jäsenet nauttivat toimikautensa ajan perustuslaissa säädettyä tuomarin erottamattomuutta. Toisaalta kuitenkin pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi vapauttaa mittauslautakunnan pysyvän jäsenen ja vaihtuvan asiantuntijajäsenen tehtävästään, jos hänet valitaan puutavaranmittauksen neuvottelukuntaan tai viralliseksi mittaaajaksi taikka jos pysyvä jäsen siirtyy Metsäntutkimuslaitoksen palvelukseen. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö voisi vapauttaa jäsenen hänen pyytäessään itse vapautusta tehtävästään.

3 luku **Mittausmenetelmäryhmät sekä mittausmenetelmät ja -laitteet**

13 §. *Mittauksen tarkkuus.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaisesti mittauksessa tulisi saavuttaa riittävä mittaustarkkuus. Mittaustulosten mittausvirheet eivät saisi ylittää säädettyä suurinta sallittua poikkeamaa eli mittausvirheen äärirajaa. Tämä velvoittaisi mittaaajaa käyttämään mittauslaitteita ja -menetelmiä sekä toteuttamaan mittaus siten,

että asetettu mittaustarkkuuden vaatimus saavutetaan.

Suurimmasta sallitusta poikkeamasta säädetäisiin kyseisessä säännöksessä. Suurin sallittu poikkeama vastaisi terminä nykyisessä puutavaranmittauslaissa tarkoitettua mittauksen hyväksyttävää tarkkuutta, mutta termi, sen tulkinta ja soveltaminen olisi määritetty nykyistä lainsäädäntöä tarkemmin.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa määritettäisiin myös ne tekijät, joiden katsotaan vaikuttavan suurimman sallitun poikkeaman lukuarvoihin. Näitä tekijöitä olisivat eräko, mittaustenmäärä ja mittaustenmenetelmä. Myös erot eri puutavaralajien mittaustarkkuudessa käytettäessä samaa mittaustenmenetelmää (esimerkiksi kuitupuun ja kokopuun mittausten pinossa) olisivat näitä tekijöitä.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädetäisiin systemaattisesta ja satunnaisesta virheestä. Lakiehdotuksessa erotettaisiin mittaustarkkuuden suhteen systemaattinen ja satunnainen virhelähde sekä näiden soveltaminen. Systemaattinen ja satunnainen virhe olisivat määritetty soveltaen SFS-OPAS 99:n määritelmiä.

Suurinta sallittua poikkeamaa käytettäisiin 1) mittaustenmenetelmiä kehitettäessä niiden luotettavuutta arvioitaessa, 2) mittaustenlaitteiden vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa ja käyttöönotossa, 3) mittauksen käytön aikaisessa luotettavuuden varmistamisessa ja 4) mittauserimielisyyksien ratkaisemisessa. Edellä kohdissa 1 ja 2 tulisi määrittää mittaustenmenetelmän ja -laitteen kyky tuottaa suurimman sallitun poikkeaman alittavia mittaustuloksia ja siten täyttää lakiehdotuksen mukaiset vaatimukset. Vastaavasti käytön aikaisessa luotettavuuden varmistamisessa (kohta 3) mittaustulosten vaihtelun tulisi pysyä suurimman sallitun poikkeaman edellyttämässä rajoissa. Mittaustulosta koskeva mittauserimielisyys (kohta 4) voitaisiin ratkaista suurimman sallitun poikkeaman perusteella.

Suurimman sallitun poikkeaman muodostumisen perusteista säädetäisiin ehdotetun pykälän 1 ja 2 momenteissa. Suurimman sallitun poikkeaman lukuarvoihin vaikuttavat ehdotetun pykälän 1 momentissa todetut tekijät. Suurimman sallitun poikkeaman määrittäminen sisältää näiden osatekijöiden vaikutusten tarkemman yksilöinnin nimenomaan

puutavaran mittauksen eri mittaustenmenetelmäryhmissä ja mittaustenmenetelmissä. Suurimman sallitun poikkeaman määrittäminen ja sen varsinaiset lukuarvot määritettäisiin ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan mittaustenmenetelmäryhmä- tai mittaustenmenetelmäkohtaisesti maa- ja metsätaloudenministeriön asetuksella.

14 §. Mittaustenmenetelmäryhmät. Puutavaran mittauksessa käytettävät menetelmät ryhmitettäisiin niiden sisällön mukaisen pääasiallisen mittaustenperiaatteen perusteella. Keskeiset kriteerit ryhmittelylle olisivat 1) mittaustulosten tuottaminen fyysisten ulottuvuuksien ja ominaisuuksien tai painon mittauksella ja näihin perustuvalla laskennalla, 2) mittaustenmenetelmän sisältämä otanta, 3) mittaustenmenetelmän sisältämä yleisten muuntolukujen käyttö. Mittaustenmenetelmäryhmien mittaustenperiaatteeseen ja mittaustarkkuuteen vaikuttavana oleellisena tekijänä ryhmittelyssä otettaisiin huomioon se, perustuuko menetelmä puutavarakappaleiden vai -muodostelmien mittaukseen. Mittaustenmenetelmäryhmien mittaustenperiaatetta koskevista teknisluonteisista yksityiskohdista sekä ryhmään kuuluvien mittaustenmenetelmien sisältämistä mittauksista ja laskentamenetelmistä säädetäisiin maa- ja metsätaloudenministeriön asetuksella.

Mittaustenmenetelmäryhmät eivät sisältäisi lähinnä energiapuun luovutusmittauksessa käytettäviä menetelmiä, joissa suuren arvo määritetään malleilla, joissa lähtösuureen ja tulossuureen välillä ei ole fyysikaalista yhteyttä. Tällaisia ovat esimerkiksi latvusmassan määräärvion tuottaminen runkopuun mittausten perusteella. Kyseiset mittaukset eivät olisi lakiehdotuksen mukaisia.

Metsäntutkimuslaitokselle annettaisiin pykälän 3 momentissa valtuus antaa määräyksiä yleisistä muuntoluvuista. Nämä määräykset koskisivat teknisiä alan asiantuntemusta ja tutkimustietoa edellyttäviä kysymyksiä, jotka kohdistuisivat puutavaranmittauksen tekniiseen toteuttamiseen. Määräykset sisältäisivät matemaattisten kaavojen vahvistamista puutavaran mittauksen eri mittaustenmenetelmäryhmiin tai -menetelmiin liittyen, ja niiden sisältö perustuisi tutkimustuloksiin. Muuntoluvulla tarkoitettaisiin taulukoitua lukuarvoa, funktiota tai laskentamenetelmää, jolla tehtäisiin mitattujen mittayksiköiden ja/tai suu-

reiden välisiä muuntoja tai tuotettaisiin mittauksiin perustuvia mittaustuloksia. Tällaisia voivat olla esimerkiksi punnittujen massojen muuntamiseen tilavuudeksi käytettävät muuntoluvut, pölkkyjen kappaleittaiseen mittaukseen käytettävät yksikkötilavuusluvut tai mittausten menetelmiin sisältyvät runkoprofiili-funktio. Ennen muuntolukujen antamista niistä olisi pyydettävä lausunto puutavaranmittauksen neuvottelukunnalta.

15 §. *Mittausmenetelmien ja -laitteiden vaatimukset.* Pykälässä säänneltäisiin sekä puutavaran mittauksessa käytettävien mittausten menetelmien sisältämien mittausten menetelmien sisällön ja mittaustulosten yleistä vaatimuksista, joita tarkennettaisiin teknisluonteisesti asetuksissa. Mittaukseen käytettävän menetelmän ja -laitteen tulisi soveltaa käyttötarkoitukseensa. Mittausmenetelmien ja näitä koskevien ohjeiden käyttöalue, sisältö ja laskenta, sekä mittauksessa käytettävien laitteiden suunnittelu ja valmistus tulisi toteuttaa siten, että mittaus on luotettavaa kaikissa ennakoitavissa olevissa ja käyttötarkoituksen mukaisissa olosuhteissa. Mittauksen tulisi olla luotettavaa koko käytön ajan. Mittauslaitteiden toiminnan luotettavuus olisi voitava käytön aikana varmistaa. Säännös velvoittaisi mittauslaitteen suunnittelijaa ja sen valmistajaa.

Mittausmenetelmän ja -laitteen mittaustarkkuuden tulisi olla sillä tasolla, että mittauksessa saavutettaisiin laissa tarkoitettu riittävä mittaustarkkuus. Mittausmenetelmä ja -laite eivät sinällään saisi aiheuttaa mittaukseen merkittävää systemaattista virhettä. Mittauslaitteiden ja -menetelmien mittaustulosten tulisi perustua kansainvälisen SI-mittayksikköjärjestelmän mukaisiin mittayksiköihin. Mittayksiköistä säädetään mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetussa laissa (1156/1993).

Mittaustuloksen olisi lisäksi oltava jäljitettävissä. Edellä esitettyjä kokonaisuuksia tarkennettaisiin teknisluonteisesti maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

16 §. *Vastuu mittauslaitteen vaatimusten mukaisuudesta.* Uusien, lakiehdotuksen mukaiseen käyttöön tarkoitettujen mittauslaitteiden sekä käyttöönotettavien mittauslaitteiden markkinoille tuoja vastaisi siitä, että

mittauslaitteet täyttäisivät lakiehdotuksessa ja sen nojalla annettavissa asetuksissa esitetyt vaatimukset. Menettelyllä yhdenmukaistaisiin mittauslaitteiden käyttöönottoa siten, että vällyttäisiin mittauslaittekohtaisilta menetelmäohjeilta.

Suunniteltaessa uutta mittauslaitetyyppiä olisi määritettävä mittausten menetelmäryhmä, johon laite kuuluu. Mittauslaitteen tulisi täyttää mittausten menetelmäryhmää koskevat vaatimukset sekä mittausten menetelmiä ja -laitteita koskevat muut vaatimukset koskien soveltuvuutta ja mittaustarkkuutta. Uuden mittauslaitteen markkinoille tuoja vastaisi näiden vaatimusten täyttymisestä.

17 §. *Mittauksen luotettavuuden varmistaminen.* Mittaajan tulisi varmistaa mittauksen luotettavuus omavalvonnalla ja ulkopuolisella valvonnalla sekä näihin sisältyvillä määrärajojen tehtävillä mittausten menetelmän, mittauslaitteen ja mittaustuloksen tarkastuksilla. Mittaustuloksen tarkastusta vertailumenetelmällä tehtävällä mittauksella ei edellytetä tienvarressa tehtävissä manuaalisissa mittauksissa, joita tällä hetkellä ovat kuitupuun pinomittaus ja puutavaran pölkkyjen mittaus. Kyseisillä mittausten menetelmillä ei nykyisen lainsäädännön eikä käytännön mukaisesti ole vastaavaa tarkastusjärjestelmää. Mittausmenetelmien verraten vähäinen merkitys, vaikkei käytännöt ja käytännön toimintamahdollisuudet huomioon ottaen vertailumenetelmällä tehtävän tarkastusmittauksen ulottaminen näihin menetelmiin ei olisi tarkoituksenmukaista.

Mittaustuloksen tarkastusta vertailumenetelmällä tehtävällä mittauksella ei edellytetä myöskään hakkeen, murskeen tai vastaavalla tavalla valmistettujen puutavaraerien manuaalisessa mittauksessa. Käytännön toimintamahdollisuudet huomioon ottaen vertailumenetelmällä tehtävän tarkastusmittauksen ulottaminen näihin menetelmiin ei olisi tarkoituksenmukaista.

Oleellinen osa mittauksen luotettavuuden varmistamisesta olisi osapuolten oikeus tutustua mittausmenettelyyn. Pykälässä olisikin säädetty mittausosapuolten oikeudesta tutustua mittausmenettelyyn ja mitattavan puutavaraerien mittaustulokseen vaikuttaviin valvontojen tuloksiin sekä osallistua tarkastusten tekemiseen sovittavalla tavalla. Erikseen

sopiminen tarkastuksiin osallistumisesta on tarpeen esimerkiksi työturvallisuuden takia.

Ehdotettavassa pykälässä säädettäisiin omavalvonnan ja ulkopuolisen valvonnan mittaustulosten säilyttämisestä. Säilyttäminen kytkettäisiin mittaustuloksen tiedoksisuuteen, ja tietoja olisi säilytettävä vähintään vuosi. Pykälään sisältyisi myös säännös siitä, että virheen aiheuttava tekijä olisi viivytyksettä poistettava, jos suurin sallittu poikkeama ylitetään perusmittauksessa.

Ehdotetun 17 §:n 5 momentti sisältäisi valtuussäännöksen. Sen mukaan mittausmenetelmien ja -laitteiden luotettavuuden varmistamisen teknisestä toteuttamisesta sekä menettelyistä, joita noudatettaisiin, jos suurin sallittu poikkeama ylitetään perusmittauksessa, säädettäisiin tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Edellä mainittuihin menettelyihin sisältyy myös virheellisestä mittauksesta johtuvan väärän mittaustuloksen oikaisuun liittyvä menettely.

18 §. Omavalvonta. Omavalvontaan kuuluisi mittausmenetelmän mukaisesti soveltuvalta tavalla jatkuva laitteen toiminnan seuranta (käyttäjän rutiiniluonteinen mittauslaitteen toimivuuden seuranta), mittauslaitteen kalibrointi ja tätä varten tehtävät mittaukset ja tarkastukset (hakkuukonemittauksessa otantarunkojen mittaukset), mittauslaitteen viritystä ja mittaustuloksen tarkastusta varten tehtävät mittaukset (tehdasmittauksessa määräjoihin tehtävään tarkastuserien mittaukseen perustuva seuranta) ja dokumentointi. Ehdotetussa pykälässä määritettäisiin termit kalibrointi ja mittauslaitteen viritys. Kalibroinnin määritelmä vastaisi mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain määritelmää. Mittauslaitteen virityksen määritelmä olisi laadittu soveltaen SFS-OPAS 99:n määritelmää. Määritelmät olisivat nykyiseen puutavaranmittauslakiin nähden tarkennus, jolla yhdenmukaistettaisiin käytännön toiminnassa käytettävää termistöä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin omavalvonnasta.

19 §. Ulkopuolinen valvonta. Ulkopuolista valvontaa olisi muu kuin mittaustyötä tekvän tai siitä vastaavan henkilön tai tahon itsensä tekemä mittaustuloksen tarkastus. Ulkopuolista valvontaa olisi myös virallisen mittauksen tekemä valvontamittaus. Maa- ja

metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin ulkopuolisesta valvonnasta.

4 luku Puutavaran mittaus

20 §. Mittaustoimituksen tekijä. Myyjä ja ostaja voisivat ehdotetun 20 §:n 1 momentin mukaan edelleen vapaasti sopia siitä, kumpi osapuoli tai muu taho luovutusmittauksen tekee.

Työmittauksen tekemisessä säilytettäisiin nykyisen puutavaranmittauslain mukaiset periaatteet ennallaan niin, että vastuu työmittauksen tekemisestä olisi työnantajalla ("Työmittauksesta vastaa työnantaja ja sen tekee työnantaja, jollei toisin ole sovittu.") ja että työnantajan olisi ilmoitettava työnsuorittajalle etukäteen mittauksesta. Urakointimittauksesta sopisivat urakoitsija ja urakanantaja. Asiasta säädettäisiin ehdotetun 20 §:n 2 momentissa.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan luovutusmittauksen tuloksen käyttäminen tietyissä tapauksissa palkan ja urakointimaksujen perusteena säilyisi nykytilanteeseen verrattuna ennallaan. Myös toimiminen niin, että työ- ja urakointimittaus korvaisi erillisen luovutusmittauksen, olisi mahdollista, kun kaikki tämän lakiehdotuksen säännökset luovutusmittauksesta toteutuvat.

21 §. Mittauksesta sovittavat asiat. Ehdotettu säännös olisi tarkennus nykyiseen puutavaranmittauslakiin, jossa ei ole suoranaisesti edellytetty mittausta koskevien asioiden sopimista etukäteen. Työ- ja urakointimittauksissa etukäteen sovittavat asiat voisivat olla osa työ- tai urakointisopimusta tai annettuja työ- tai urakointiohjeita. Säännöksessä olisi määritelty tarkasti ne asiat, joista mittausosapuolten olisi sovittava ennen mittauksen tekemistä. Mittauskustannuksista vastaa yleensä ostaja, työnantaja tai urakanantaja. Sopimusosapuolet voivat kuitenkin halutesaan sopia myös toisin mittauskustannusten maksajasta. Mittauksen kohde olisi määriteltävä etukäteen esimerkiksi mainitsemalla puutavaranalaji. Lisäksi olisi määriteltävä lopullisen mittaustuloksen mittayksikkö, joka

voitaisiin ilmoittaa tilavuuden, painon tai yksikkömäärän mittayksikkönä.

Mittauskustannuksista olisi ehdotetun 21 §:n mukaan sovittava ennen mittauksen aloittamista. Tämä olisi puutavaranmittauslakiin tarkennus, koska nykyisessä laissa ei edellytetä asiasta sopimista etukäteen edes välillisesti. Muilta osin säännös olisi nykykäytännön mukainen.

22 §. Mittausasiakirja. Luovutusmittauksesta olisi laadittava mittausasiakirja, jossa olisi mittausosapuolia ja mittauksen kohdetta eli mitattua puutavaraerää koskevat tiedot. Vähintään vastaavat tiedot olisi oltava myös työ- ja urakointimittauksesta. Mittaustuloksen kirjaaminen vastaisi asiallisesti nykyistä lakia, lakiehdotuksessa olisi selvästi vaadittu mittausasiakirja myös työ- ja urakointimittauksessa.

Lakiehdotukseen sisällytettäisiin selvästi vaatimus siitä, että mittaustuloksen on sisällettävä kaikki sovitun mittauksen kohteen mittaustulokset. Mittaustoimituksen keskeytyessä jostakin syystä tässä tarkoitettu mittausasiakirja voitaisiin laatia osissa, joiden on yhteensä vastaavasti sisällettävä kaikki sovitun mittauksen kohteen mittaustulokset ja jotka on kokonaisuudessaan tai osissa laadittaessa kaikilta osin toimitettava mittausosapuolille. Tällainen keskeytys voisi tyypillisesti johtua sää- tai korjuuolosuhteista.

Maaseutuvirastolla olisi ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan oikeus saada kopio mittausasiakirjasta. Täten Maaseutuvirasto pystyisi valvomaan FLEGT-lisätoimiasetuksen mukaisesti puutavaran alkuperää.

23 §. Mittaustoimituksen päätyminen ja mittausasiakirjojen säilyttäminen. Ehdotetun 23 §:n 1 momentin mukaan mittaustoimitus katsottaisiin päättyneeksi, kun sitä koskeva 22 §:ssä edellytetty mittausasiakirja olisi laadittu ja lähetetty tai luovutettu mittausosapuolille jäljempänä ehdotetun 24 §:n mukaisesti. Lisäyksenä nykyiseen lakiin olisi vaatimus mittausasiakirjan lähettämisestä tai luovuttamisesta ennen kuin mittaustoimitus katsottaisiin päättyneeksi.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan pyydettyä olisi myös annettava tarvittavat tiedot siitä, millä perusteilla mittaustulos on laskettu. Lisäksi pykälän 3 momentilla var-

mistettaisiin mittaustulosten ja niiden laskentaperusteiden säilyttäminen.

24 §. Mittaustuloksen tiedoksisaaminen. Pykälä mittaustuloksen tiedoksisaamisesta pysyisi pääosin nykyisen puutavaranmittauslain mukaisena. Mittausosapuolen katsottaisiin saaneen ehdotetun 24 §:n mukaan tiedon mittaustuloksesta saatuaan 22 §:ssä tarkoitettua mittausasiakirjan. Mittausasiakirjan voisi luovuttaa mittaustoimituksen yhteydessä, kun molemmat mittausosapuolet ovat läsnä. Kirjallisesti tai sähköisesti lähetetyn 22 §:ssä tarkoitettua mittausasiakirjan katsottaisiin tulleen toisen mittausosapuolen tietoon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun se olisi lähetetty, jollei muuta näydetä. Lähtökohtana on, että sen, joka väittää tiedoksiannon tapahtuneen tätä myöhemmin, on esitettävä väitteensä tueksi riittävä näyttö. Menettely mahdollistaisi lopullisen mittaustuloksen suhteellisen nopean tiedoksisaamisen aikarajan ollessa kuitenkin hieman nykyistä pidempi. Kehitys on johtanut elektroniseen tiedonsiirtoon ja sähköpostin käyttämiseen. Siksi ei olisi tarkoituksenmukaista rajata tiedoksiantomahdollisuutta vain kirjalliseen tiedoksiintoon.

Edellä 22 §:ssä tarkoitettu asiakirja olisi toimitettava viipymättä toiselle mittausosapuolelle kirjallisesti tai sähköisesti.

25 §. Urakointimittauksen tuloksen tarkistaminen. Urakointimaksuja koskevat säännökset mittaustuloksen tarkistamisesta silloin, kun tehty urakka ei olisi sopimuksen mukaista, jäisivät asiallisesti urakointimittauksessa nykykäytännön mukaisiksi. Puutteellisuuksien korjaamisen olisi oltava toteutettavissa tai sopimuksen ja annettujen ohjeiden vastaisuuden olisi oltava selkeää. Esimerkiksi jos puut olisi kuljetettu pois tekoalueelta, olisi käytännössä eväty mahdollisuus puutteellisuuksien korjaamiseen. Esimerkiksi jos puut olisi hakattu annettujen ohjeiden ulkopuoliselta alueelta, olisi se tehty sopimuksen vastaisesti. Kohtuulliset kustannukset olisivat esimerkiksi puutavaran katkanta uudelleen sovitun mukaiseksi tai vieminen sovittuun paikkaan.

Jatkossakaan urakointimittauksen tuloksen muuttaminen ei ehdotetun 25 §:n 3 momentin mukaan ulottuisi kolmanteen osapuoleen.

26 §. Puutavaran käsittely ja siirto ennen mittaustuloksen tiedoksisaamista. Nykyisen puutavaranmittauslain mukainen sopimukseen perustuva ja vallitseva käytäntö on, että mittausera viedään pois tai käsitellään mittaustulospaikalla, ennen kuin mittaustulos on hyväksytty molempien mittausosapuolten toimesta. Logistinen ketju on tänä päivänä pääosin niin nopea, että kaikkinaisen viivästyminen aiheuttaisi ylimääräisiä kustannuksia tai laatutappioita. Näistä syistä johtuen olisi perusteltua, että puutavaran käsittelyä ja siirtämistä koskevasta tilanteesta säädettäisiin ehdotetun 26 §:n mukaan. Ehdotetun 1 momentin mukaan mittausosapuolten sopimuksessa tai sen ehdoissa olisi mainittava oikeus puutavaran käsittelyyn tai siirtämiseen ennen mittaustuloksen tiedoksisaamista ja lisäksi mittaussasiakirjan laadintaan tarvittavat tiedot olisi kirjattava mittausajan toimesta ennen puutavaran käsittelyä tai siirtoa. Ostaja, työn- tai urakanantaja tai heidän valtuuttamansa ei saisi käsitellä tai siirtää puutavaraa ennen mittaustuloksen tiedoksisaamista, jos mittausosapuolten välillä tai sopimuksen ehdoissa ei olisi sovittu oikeudesta käsitellä tai siirtää puutavaraa. Mittausajalla olisi aina lakiehdotuksen muissa pykälissä vaadittu omavalvonnan mukainen seurantavelvollisuus mittaustulostensa luotettavuuden varmistamisesta.

Jos mittausosapuolten sopima mittausmenetelmä on sellainen, että mittaus tapahtuu muualla kuin puutavaran teko- tai käsittelypaikassa, puutavaran saisi siirtää mittaustulospaikalle ennen tietojen kirjaamista. Tällöin mittausera olisi pidettävä erillään siihen saakka, kunnes tiedot on kirjattu.

Toisinaan mittausosapuolen taloudelliseen asemaan voisi liittyä niin paljon epävarmuutta, että olisi perusteltua antaa ehdotetun pykälän 3 momentin mukainen sopimismahdollisuus. Jos niin sovittaisiin, mittaustuloksen olisi oltava mittausosapuolten tiedossa ennen puutavaran käsittelyä tai siirtämistä mittaustulospaikalta.

5 luku Virallinen mittaus

27 §. Erimielisyyden ratkaiseminen. Mittausosapuolten erimielisyydet ratkaistaisiin ensisijaisesti

mittausosapuolten välillä. Tällä pyrittäisiin ennaltaehkäisemään tarpeettomien virallisten mittausten vireillepanoa ja niistä aiheutuvia kustannuksia. Jos mittausosapuolet eivät pääsisi yksimielisyyteen mittausta koskevasta erimielisyydestä, mittausosapuoli voisi hakea mittauserimielisyyden ratkaisemiseksi virallista mittausta. Mittausosapuolien ei tarvitsisi hakea virallista mittausta yhdessä, vaan mittausosapuoli voisi hakea virallista mittausta myös itsenäisesti. Ehdotetun pykälän 1 momentti on luonteeltaan osin informatiivinen, mutta mittausprosessin luonteen kuvaamiseksi tarpeellinen.

Virallisessa mittauksessa noudatettaisiin hallintolain säännöksiä, jollei lakiehdotuksessa olisi toisin säädetty. Virallisen mittauksen toimittamisessa on asian erityisluonteen vuoksi tiettyjen yksityiskohtien osalta tarkoituksenmukaista säätää hallintolakia tarkemmin.

28 §. Virallisen mittauksen edellytykset. Virallinen mittaus olisi mittausosapuolen hakemuksesta toimitettava, jos mittausosapuolten kesken on syntynyt erimielisyyttä perusmittauksen tuloksesta tai mittaustulokseen vaikuttavasta tekijästä. Perusmittauksen tulos ilmoitettaisiin 22 §:ssä tarkoitetulla mittaussasiakirjalla, jos se on ehditty tekemään ennen mittauserimielisyyden syntyä. Lakiehdotuksen 21 §:ssä säädettäisiin ne asiat, joista mittausosapuolten olisi sovittava ennen perusmittauksen aloittamista. Jos näistä asioista syntyisi erimielisyyttä joko ennen perusmittausta tai perusmittauksen jälkeen, voisi mittausosapuoli pyytää virallista mittausta ja virallinen mittaus olisi toimitettava. Virallinen mittaus olisi mittausosapuolen hakemuksesta tehtävä myös silloin, jos toinen mittausosapuoli ei osallistuisi mittaustoimitukseen sovitulla tavalla. Jos esimerkiksi on käytetty väärää tuoretiheystaulukkoa, tämä olisi peruste virallisen mittauksen vireillepanoon.

Virallinen mittaus voitaisiin tehdä, jos mittausosapuoli olisi esittänyt pyynnön virallisen mittauksen toimittamiseksi viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun hän olisi saanut 24 §:n mukaisesti tiedon mittaustuloksesta. Toisin sanoen mittausosapuolen olisi ilmoitettava tyytymättömyydestään mittaustulokseen tai siihen vaikuttavaan tekijään 14 päivän kuluessa siitä hetkestä, kun hänen katso-

taan saaneen tiedon mittaustuloksesta. Muussa tapauksessa virallista mittausta ei voitaisi toimittaa. Jos mittaussosapuoli ei olisi saanut mittaustulosta tiedoksi, ei myöskään 14 päivän aikaraja virallisen mittauksen pyytämiseksi olisi alkanut.

Jos mittaustulokseen ei olisi ilmoitettu tyytymättömyyttä ehdotetun 2 momentin mukaisesti, katsottaisiin mittaustulos lopulliseksi.

29 §. Virallisen mittauksen vireillepano. Virallista mittausta koskeva hakemus olisi toimitettava suoraan Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon. Ehdotettu menettely poikkeaa nykyisen puutavarannittauslain mukaisesta menettelystä siinä, että nykyisin virallisen mittauksen pyyntö on toimitettava Suomen metsäkeskuksen toimivaltaiseen alueyksikköön. Pyynnön kierrättäminen alueyksikön kautta on koettu toimijoiden keskuudessa byrokraattiseksi, mistä johtuen virallista mittausta koskeva hakemus ehdotettaisiin toimitettavaksi jatkossa suoraan Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon. Yksiselitteisen paikan määrittämiseksi säännöksessä todettaisiin nimenomaisesti Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamo, koska Metsäntutkimuslaitoksella on useita toimipisteitä eri puolella Suomea.

Virallisen mittauksen vireillepano ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevaa puutavarannittauslakia tarkemmin. Virallista mittausta koskeva hakemus voitaisiin toimittaa Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon joko kirjeitse tai sähköisesti. Ehdotettu menettely poikkeaisi nykyisen lain mukaisesta menettelystä siinä, että nykyisin virallisen mittauksen pyyntö voidaan tehdä myös suullisesti.

Hakemuksen tulisi sisältää mittaussosapuolten nimet ja yhteystiedot, kopio sopimuksesta tai mittauksen kannalta oleellisista sopimuksen kohdista, selvitys erimielisyyden aiheuttavasta seikasta mittaustoimituksessa tai mittaustuloksessa, johon mittausta perustuu, mittaustoimitusta koskeva asiakirja, jos se on jo tehty, sekä selvitys siitä, milloin virallista mittausta pyytävä mittaussosapuoli on saanut tiedon mittaustuloksesta.

Hallintolain 22 §:ssä säädetään asiakirjan täydentämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan jos viranomaiselle toimitettu asiakirja on puutteellinen, viranomaisen on kehoitettava lähettäjää määrääjässä täydentämään asia-

kirjaa, jollei se ole tarpeetonta asian ratkaisemiseksi. Asiakirjan lähettäjälle on ilmoitettava, miten asiakirjaa on täydennettävä. Pykälän 3 momentin mukaan asianosainen voi myös omasta aloitteestaan täydentää hakemustaan tai muuta asian käsittelyä varten toimittamaansa asiakirjaa sekä toimittaa käsittelyn kuluessa viranomaiselle asian ratkaisemisen kannalta tarpeellisia asiakirjoja. Hallintolain mukaisessa täydennysmenettelyssä ei ole asetettu aikaa täydennyksen toimittamiselle.

Virallisen mittajaan olisi ilmoitettava virallisen mittauksen alkamisesta viipymättä mittaussosapuolille. Virallinen mittaja olisi velvollinen aloittamaan viivytyksettä virallisen mittauksen, jossa ratkaistaisiin mittauserimielisyys. Jos virallinen mittausta sisältäisi mittaustoimituksen, olisi virallisen mittajaan ilmoitettava sen ajankohta mittaussosapuolille.

Virallista mittausta pyytänyt ja toinen mittaussosapuoli olisivat velvollisia avustamaan virallista mittajaa todellisen puumäärän ja laadun selvittämiseksi. Tähän avustamiseen kuuluisi velvollisuus luovuttaa viralliselle mittajalle mittaussosapuolten hallussa olevat ja virallisen mittajaan tarvitsemat asiaan liittyvät tiedot. Myös hallintolain 31 §:n 2 momentissa säädetään asianosaisen velvoitteista asian selvittämisessä. Säännöksen mukaan asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Asianosaisen on muutinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen.

30 §. Virallisen mittauksen toimittaminen. Virallinen mittausta tehtäisiin sitä asiaa koskien, mitä pyyntö koskee. Jos erimielisyys koskisi tiettyä mittaustoimituksen vaihetta tai mittaustuloksen osatekijää, virallinen mittausta rajattaisiin kyseiseen vaiheeseen tai osatekijään. Muutoin virallinen mittausta tehtäisiin koko mittaustoimitusta koskien. Lakiehdotus mahdollistaisi siten virallisen mittauksen suorittamisen vain siinä laajuudessa, kun se tapauksen kannalta olisi tarkoituksenmukaista.

Virallinen mittausta tehtäisiin sovittuna tai lähinnä sovittuna olevalla mittaustapauksella tai sitä tarkemmalla mittaustapauksella. Näin voitaisiin menetellä vain siinä tapauksessa, kun erimielisyyden kohteena oleva

mittauserä on uudelleen mitattavissa. Mittauksessa käytettävän mittausmenetelmän, mittauslaitteiden ja niiden käytön olisi täytettävä lakiehdotuksen säännökset. Näin ollen myös virallista mittaajaa sitoisivat virallisen mittauksen suorittamisessa samat mittausmenetelmää, mittauslaitteita ja niiden käyttöä koskevat velvoitteet kuin perusmittauksen toteuttajaakin. Laatu määritettäisiin tai ositettaisiin sopimusehtojen mukaisesti.

Hallintolain 31 §:ssä säädetään asian selvittämisen toteuttamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Jos erimielisyyden kohteena oleva mittauserä ei olisi uudelleen mitattavissa, virallisen mittaajan olisi selvitettävä mittauserimielisyys käytettävissä oleviin mittausasiakirjoihin ja muihin mahdollisiin asian ratkaisemisen kannalta oleellisiin mittaukseen liittyviin tietoihin perustuen. Tärkeitä tietoja ovat tällöin erityisesti puukauppa-, työ- tai urakointisopimukset, tiedot omavalvonnasta ja ulkopuolisesta valvonnasta, 21 §:n mukaiset tiedot ennen mittausta sovittavista asioista, 22 §:n mukaiset mittausasiakirjaan merkittävät mittaustuloksen tiedot ja 23 §:n mukaiset mittaustulosta koskevat tiedot, joiden perusteella mittaustulos voidaan laskea. Jos se olisi asian ratkaisemisen kannalta tarpeellista, voisi virallinen mittaaja tehdä myös hallintolain 38 §:ssä tarkoitettua katselmuksen, kuten esimerkiksi maastokatselmuksen, tai hyödyntää käytössään olevia muita asiakirjoja.

Samana puutavaraerän osalta virallinen mittauserä voitaisiin tehdä kunkin virallisen mittauksen kohteena olevan tekijän osalta vain kerran. Puutavaramittaukselle on tyypillistä, että jos sama puutavaraerä mitataan kahdesti, poikkeavat mittaukset toisistaan. Tästä syystä olisi tarkoituksenmukaista rajata virallisen mittauksen suorittaminen yhteen kertaan.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin virallisen mittauksen käytännön toteutuksesta. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuultava puutavaramittauksen neuvottelukuntaa ennen tässä tarkoitettujen säännösten antamista.

31 §. *Mittauspöytäkirja ja päätös virallisesta mittauksesta.* Virallisen mittaajan olisi kirjattava virallisen mittauksen päätös ja perustelut erimielisyyden ratkaisusta mittauspöytäkirjaan. Pöytäkirja olisi tehtävä viipymättä.

Virallisen mittaajan päätöksessä olisi oltava lausunto mittausmenetelmästä ja -laitteistosta sekä niiden käytöstä, jos virallinen mittauserä koskee mittauserää, joka ei ole enää yksilöitävissä. Tämän tarkoituksena olisi tuottaa mittauseräpuolille tieto siitä, onko mittausmenetelmän ja -laitteiston ja niiden käytön osalta menetelty lakiehdotuksen edellyttämällä tavalla.

Virallinen mittaaja voisi ratkaista hänen käsiteltäväkseen saatetun asian kumman tahansa mittauseräpuolen vahingoksi. Menettely vastaisi nykyisen puutavaramittauslain mukaista käytäntöä.

Virallisen mittaajan päätökseen voi sisältyä tai liittyä hallinnollisten pakkokeinojen käyttöä ja kieltoja siten, kuin niistä tarkemmin 7 luvussa säädetään. Virallinen mittaaja voisi vain lakiehdotuksen 41 §:n 1 momentissa säädetyissä vakaviksi arvioituissa tilanteissa tehostaa antamaansa päätöstä uhkasakolla tai toiminnan keskeyttämisen uhkalla.

Jos virallisen mittaajan 40 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräystä ei noudatettaisi, olisi hänen siirrettävä asia 33 §:ssä säädettävällä tavalla mittauslautakunnan käsiteltäväksi.

32 §. *Virallisen mittaajan mittauspöytäkirjan tiedoksianto ja arkistointi.* Mittauspöytäkirja annettaisiin ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan tiedoksi mittauseräpuolille hallintolain 59 §:n mukaisesti. Hallintolain 59 §:n mukaan tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle. Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 9 §:n 1 momentin mukaan vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää myös sähköinen asiakirja. Viimeksi mainitun lain 19 §:n mukaan asiakirja voidaan antaa tiedoksi asianomaiselle sähköisenä viestinä hänen suostumuksellaan. Viimeksi mainitun pykälän 2 momentin mukaan asiakirja katsotaan annettuna tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Sähköi-

nen menettely ei ole nykyisen puutavaranmittauslain mukaan mahdollista. Hallintolain 47 §:n mukaisesti virallisen mittaaajan on toimitettava mittauspöytäkirjan kopion kanssa muutoksenhakuohjeistus mittausosapuolille. Menettely vastaisi nykyisen puutavaranmittauslain mukaista käytäntöä.

Virallista mittaaajaa velvoitettaisiin lähettämään viipymättä kopio mittauspöytäkirjasta myös mittauslautakunnan puheenjohtajalle sekä maa- ja metsätalousministeriöön.

Alkuperäinen mittauspöytäkirja arkistoitaisiin Metsäntutkimuslaitoksessa. Menettely vastaisi nykyistä käytäntöä.

33 §. *Virallisen mittauksen kohteena olleen asian siirto mittauslautakunnalle.* Virallinen mittaaaja voi vain lakiehdotuksen 41 §:n 1 momentissa säädettyissä tilanteissa tehostaa antamaansa päätöstä uhkasakon tai toiminnan keskeyttämisen uhkalla. Jos virallisella mit-taajalla ei ole oikeutta käyttää uhkasakon tai toiminnan keskeyttämisen uhkaa, hänen päätökseensä voisi sisältyä tällöin määräys virheen korjaamisesta tietyllä tavalla ja tietyssä määrääjässä. Jos asettamansa määrääjän jäl-keen virallinen mittaaaja kuitenkin toteaisi, et-tä korjauksia ei ole tehty määräyksen edellyt-tämällä tavalla, ehdotetun säännöksen nojalla viralliselle mittaaajalle asetettaisiin velvoite välittömästi päättää asian siirtämisestä mit-tauslautakuntaan. Koska mittauslautakunta ei olisi valvontaviranomainen, se voisi käyttää ratkaisuvaltaa kyseisessä tilanteessa vain valvovan viranomaisen eli virallisen mittaa-jan esityksen perusteella.

Esitetyllä säännöksellä viralliselle mittaa-jalle annettaisiin mahdollisuus puuttua lait-tomaan mittausmenettelyyn ja saattaa asia eteenpäin mittauslautakunnalle, jolla on vi-rallista mittaaajaa vahvemmat valtuudet hal-linnollisten pakkokeinojen ja kieltojen aset-tamiseen. Säännös on tarpeen myös sen vuoksi, että mittauslautakunta ei olisi valvon-taviranomainen, jolloin se ei voisi ottaa itse-näisesti asioita käsiteltäväkseen, vaan tarvit-sisi aina ratkaisuvaltaa käyttäessään valvovan viranomaisen, eli virallisen mittaaajan, esityk-sen tai virallisen mittaaajan päätökseen tyy-tymättömän tahon valituksen käsiteltävästä asiasta.

Virallinen mittaaaja voisi tarvittaessa sisäl-lyttää asian siirtoa mittauslautakunnalle kos-

kevaan päätökseensä esityksen tehosteen an-tamisesta mittauslautakunnan päätöksen yh-teyteen. Mittauslautakunta arvioisi tehostei-den käytön tarpeellisuuden tapauskohtaisesti itsenäisen toimivaltansa mukaisesti. Lakiehdotuksen 7 luvussa säädetään mittauslauta-kunnan käytettävissä olevista hallinnollisista pakkokeinoista ja kielloista sekä niiden käy-tön edellytyksistä.

Virallinen mittaaaja noudattaa virallisessa mittauksessa hallintolakia. Jos virallinen mit-taaja tekee edellä selvitetyn siirtopäätöksen, hän toimii hallintolain 59 §:n mukaisesti ja toimittaa päätöksen tiedoksi mittaaajalle. Vii-vytyksettömän toiminnan vaatimus on sää-detty hallintolaissa, jonka mukaan myös vi-rallinen mittaaaja toimii. Mittaaajan osalta ei ole kyse velvoittavasta päätöksestä, joten päätöksen antamisesta ei ala kulua muutok-senhaku-aika mittaaajalle.

6 luku Tehdasmittauksen valvonta-mittaus

34 §. *Tehdasmittausilmoitus.* Tehdasmit-taajan, joka käyttää tehdasmittausta luovutus-, työ- tai urakointimittaukseen, olisi ilmoitettava Metsäntutkimuslaitokselle mit-tauspaikkakohtaisesti tiedot tehdasmittauk-sesta. Säännös tehdasmittausilmoituksesta pysyisi nykytilanteeseen verrattuna muutoin ennallaan, paitsi Metsäntutkimuslaitoksen olisi vahvistettava tehdasmittausilmoitukses-sa käytettävä lomake.

Metsäntutkimuslaitoksen lomakkeella il-moitettujen tietojen muuttuessa olisi tehdas-mittaaajan tehtävä muutoksista viipymättä il-moitus Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon.

35 §. *Valvontamittaus.* Asiallisesti tehdas-mittauksen valvontamittaus pysyisi nykyisen puutavaranmittauslain mukaisena. Jatkossa valvontamittauksen piirissä olisivat toimipis-teet niiltä osin kuin ne käyttäisivät tehdasmit-tausta luovutus-, työ- tai urakointimittaukse-na. Tämäkin olisi nykykäytännön mukainen menettely, vaikka lain soveltamisala ei kat-taisikaan kaikkea tehtailla tapahtuvaa mit-tausta.

Käytännössä tehdasmittauksen valvontaa tehtäisiin niillä toimipisteillä, jotka uudistet-tavan lain soveltamisalan mukaisesti käyttäi-

sivät tehdasmittausta jalostamattoman puutavaran luovutus-, työ- tai urakointimittaukseen. Tavoitteena on nykyisen puutavaranmittauslain aikana ollut tehdä valvontamittaus kerran vuodessa jokaisella mittauspaikalla, jolla tehdasmittausta käytetään luovutus-, työ- tai urakointimittaukseen. Lain soveltamisalan ehdotetun laajenemisen vuoksi tehdasmittauspaikkojen lukumäärä kasvaisi, jolloin valvontamittauksia voitaisiin kohdistaa tarkoituksenmukaisesti kattavan valvonnan ja esille tulleen tarpeen mukaan. Uusille käyttöönotetuille mittauspaikoille tehdasmittauksen valvontamittaus pyrittäisiin teemmään viimeistään kahden kuukauden kuluessa käyttöönotosta.

Valvontamittaus olisi tehtävä ilman tarpeettoman häiriön aiheuttamista, ja se voitaisiin tehdä etukäteen ilmoittamatta. Mikäli tehdasmittaajalla ei olisi valvontamittauksessa annettavissa kaikkia virallisen mittajaan pyytämiä asiakirjoja, pyydettyt asiakirjat olisi toimitettava viipymättä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarvittaessa valvontamittauksen toimittamisesta. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen tässä tarkoitettujen säännösten antamista.

36 §. Virhe tehdasmittauksessa. Säännöksessä määriteltäisiin, mitä tarkoitetaan tehdasmittauksen virheellä. Virallisen mittajaan hallinnolliset pakkokeinot asiaan liittyen olisi säädetty lakiehdotuksen 7 luvussa. Kyseinen menettely pysyisi nykyisen puutavaranmittauslain mukaisena, mutta lainsäädäntötekniisesti säännökset olisi hajautettu verrattuna voimassa olevaan säännökseen.

37 §. Valvontamittauksen pöytäkirja. Säännös valvontamittauksen pöytäkirjasta pysyisi nykyisen käytännön mukaisena. Ehdotetussa säännöksessä edellytettäisiin viralliselta mittajalta kaikista valvontamittauksista päätöstä. Olisi oleellista, että virallinen mittaja määräisi virheen poistamisen ja että hän antaisi lausunnon virheen havaitsemista edeltävältä ajalta. Virheen havaitsemisella tarkoitettaisiin sitä ajankohtaa, kun virallinen mittaja toteaa virheen. Lausunto virheen havaitsemista edeltävältä ajalta tehtäisiin oma- valvonnan ja ulkopuolisen valvonnan tulosten perusteella. Virallisen mittajan lausunto

sisältäisi tarvittaessa suosituksen mittausosapuolille mittaustuloksen oikaisemisesta suuremmaksi tai pienemmäksi ennen virheen havaitsemista olevalta ajalta. Määräys virheen korjaamiseksi olisi hallinnollinen pakkokeino, ja siitä säädettäisiin lakiehdotuksen 40 §:ssä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarvittaessa valvontamittauksen pöytäkirjasta ja virallisen mittajan päätökseen kirjattavista asioista. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen tässä tarkoitettujen säännösten antamista.

38 §. Valvontamittauksen pöytäkirjan tiedoksianto ja arkistointi. Säännös valvontamittauksen pöytäkirjan tiedoksiannosta ja arkistoinnista olisi uusi, koska asiasta ei ole säädetty nykyisessä laissa. Asiallisesti säännös vastaisi kuitenkin nykyistä käytäntöä. Valvontamittauksen pöytäkirjan lähettämistavat, tiedoksisaantiaika ja arkistointi olisivat vastaavat kuin 32 §:n osalta on selvitetty virallisen mittauksen pöytäkirjasta.

39 §. Valvontamittauksen kohteena olleen asian siirto mittauslautakunnalle. Käytännössä pykälä olisi lähes nykyisen puutavaranmittauslain mukainen. Virallisen mittajan olisi siirrettävä asia mittauslautakunnalle välittömästi, jos virallinen mittaja ja tehdasmittaja olisivat eri mieltä havaitusta virheestä, virallisen mittajan suositamasta mittaustuloksen oikaisemisesta tai virheen poistamisesta tai muusta tehdasmittaukseen oleellisesti vaikuttavasta asiasta. Tehdasmittaus voitaisiin keskeyttää vain mittauslautakunnan päätöksellä, mutta virallinen mittaja voisi sitä päätöksessään esittää.

Jos virallinen mittaja tekee edellä selvitetyin siirtopäätöksen tehdasmittauksessa, päätöksen toimittamisessa noudatetaan vastaavaa menettelyä kuin on selvitetty 33 §:n osalta.

7 luku **Hallinnolliset pakkokeinot, kiellot ja seuraamukset**

40 §. Korjaus- ja oikaisumääräys. Hallinnollisilla pakkokeinoilla tarkoitetaan lainsäädännössä olevia erityisiä säännöksiä, joiden nojalla toimivaltainen viranomais voi an-

taa asianosaiselle tarvittavia määräyksiä tai kieltoja taikka ryhtyä muihin säädettyihin toimenpiteisiin lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi. Viralliselle mittaajalle ja mittauslautakunnalle annettaisiin ehdotetun pykälän nojalla oikeus sisällyttää antamaansa päätökseen korjausmääräys todetun virheen osalta. Kyseeseen voi tulla tilanne, jossa mittauksessa on todettu virhe tai jossa tehdasmittauksessa todetaan lakiehdotuksen 36 §:ssä tarkoitettu virhe.

Virallisen mittaajan olisi päätöksessään määrättävä mittaustulos oikaistavaksi, jos perusmittauksen tuloksessa havaittaisiin virhe. Mittauserän mittaustulosta oikaistaisiin taaksepäin siihen asti, kunnes olisi todennettavissa, ettei virheellistä mittausta ole tehty. Virheellömyyden toteamisessa korostuisi perusmittauksen dokumentoinnin merkitys. Jos puutavaran määrää tai laatua ei voitaisi 30 §:n mukaisesti määrittää, voisi virallinen mittaaja sisällyttää päätöksensä 31 §:n mukaisesti arvion puutavaran mittaustuloksesta.

Valvontamittauksessa todetun virheen osalta oikaisumääräyksellä voidaan puolestaan edellyttää tehdasmittaajaa oikaisemaan tarvittaessa mittaustulos niiden puutavaraerien osalta, jotka on mitattu virheen havaitsemisen ja sen korjaamisen välisenä aikana.

Korjaus- ja oikaisumääräyksessä on todettava miten ja mihin määräaikaan mennessä mittaajan tai tehdasmittaajan on toimittava. Virheen havaitsemista edeltävältä ajalta virallinen mittaaja voisi antaa 37 §:n mukaisen lausunnon.

41 §. Keskeyttämisuhka ja uhkasakko. Keskeyttämisuhka tai uhkasakko asetetaan uhkasakkolain (1113/1990) mukaisesti määrämällä velvoite noudatettavaksi toiminnan keskeyttämisen tai sakon uhalla. Jos edellisessä päätöksessä annettua päävelvoitetta ei ole noudatettu, tässä tarkoitettujen hallinnollisen pakkokeinon asettaminen tehdään uudella päätöksellä uhkasakkolain mukaisesti.

Virallinen mittaaja voisi tehdasmittausta lukuun ottamatta säädettyissä tilanteissa käyttää keskeyttämisuhkaa ja uhkasakkoa hallinnollisena pakkokeinona päätöksensä tehosteena ja voimakkaana ohjauskeinona tietyissä vakaviksi arvioituissa tapauksissa. Mittauslautakunta voisi toimia vastaavasti myös tehdasmittauksen osalta.

Samalla kertaa voitaisiin käyttää vain yhtä mahdollista vaihtoehtoista tehosteista. Mikäli esimerkiksi uhkasakko ei johtaisi toivottuun tulokseen, uhkasakko voitaisiin vaihtaa keskeyttämisuhkaksi tehtävän uuden päätöksen perusteella. Toiminnan keskeyttämisen tai uhkasakon maksamisen uhka voi olla monessa tapauksessa riittävä tehoste saada toimija ryhtymään asianmukaisiin toimiin virheen poistamiseksi, joten varsinaiseen keskeyttämiseen tai uhkasakon maksamiseen jouduttaneen turvautumaan hyvin harvoin.

Ehdotetun 41 §:n 1 momentin nojalla virallisella mittaajalla olisi tehdasmittausta lukuun ottamatta oikeus tehostaa virheen korjaamista koskevaa päätöstään mittaustoiminnan keskeyttämisuhalla tai uhkasakolla, jos lakiehdotuksen 22 §:n 1 momentissa tarkoitettua mittaustulosta ei pystyittäisi osoittamaan tai mittaaja ei olisi korjannut toimintaansa omavalvonnan tulosten perusteella. Koska mainitut rikkomukset ovat lain tavoitteitten toteutumisen kannalta vakavia, on säädettyjä tehosteita pidettävä tarpeellisina.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin mittauslautakunnan oikeudesta asettaa mittaustoiminnan keskeyttämisuhka tai uhkasakko koskien kaikkia mittaajia, myös tehdasmittausta. Mittauslautakunta voisi säännöksen mukaan tehostaa päätöstään vastaavissa tilanteissa kuin virallinen mittaaja ja myös silloin, kun virallisen mittaajan antama korjausmääräystä ei ole asianmukaisesti noudatettu ja virallinen mittaaja on siirtänyt asian 33 §:n mukaisesti mittauslautakuntaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valituksen vaikutuksesta asiassa. Valitusviranomaisen tulisi valituksen vireilletulon yhteydessä ottaa kantaa välipäätöksensä määräyksellä ehdotetun tehosteen täytäntöönpanon keskeyttämiseen, tai muutoin valituksenalainen virallisen mittaajan tai mittauslautakunnan päätös voitaisiin panna täytäntöön. Mittaustoiminnan keskeyttämisuhan asettamisessa ja määräämisessä täytäntöön pantavaksi sekä uhkasakon asettamisessa ja tuomitsemisessa noudatettaisiin muuten mitä uhkasakkolaissa säädetään. Tämän menettelyn mukaan keskeyttämistä ei toteutettaisi tai uhkasakkoa ei tuomittaisi maksettavaksi, jos virallinen mittaaja oman määräyksensä osalta tai mittauslautakunta vastaavasti olisi todennut,

että mittaaja on korjannut virheet edellytetyllä tavalla ja määräajassa. Muun muassa uhkasakkolain 22 §:n mukaan asianosaiselle on ennen uhkasakon asettamista ja tuomitsemista koskevan asian ratkaisemista varattava tilaisuus selityksen antamiseen.

Virallisen mittaajan, mittauslautakunnan ja hallinto-oikeuden olisi käsiteltävä ehdotetussa pykälässä tarkoitetut asiat kiireellisenä johtuen niiden merkittävistä taloudellisista vaikutuksista mittaajan toiminnassa sekä myös virheellisen puutavaran mittaus toiminnan taloudellisten kerrannaisvaikutusten laajuudesta. Tässä kiireellinen käsittely asian luonteen vuoksi olisi erityisen tärkeää. Asiaa säädettäisiin ehdotetun pykälän 5 momentissa.

42 §. Määräys puiden siirtämiseksi tai esteen poistamiseksi. Mitattava puutavara saatetaan olla siten sijoitettu, ettei mittausta voida luotettavasti suorittaa tai mittausta haittaa lumi tai muu este. Tällöin virallinen mittaaja voisi, kuten voimassa olevan puutavaranmittauslainkin mukaan, määrätä puutavaran uudelleen sijoitettavaksi tai mittausta haittaavan esteen poistettavaksi. Virallinen mittaaja voisi tarvittaessa teettää mainitut toimenpiteet mittausosapuolilla.

43 §. Mittauslautakunnan määräys mittauksen keskeyttämiseksi. Ehdotetun säännöksen mukaan mittauslautakunta voisi määrätä virheellisen mittauksen keskeyttäväksi. Mittauslautakunta arvioisi sopivan tavan tai menettelyn mittauksen keskeyttämisessä. Koska kyseessä olisi merkittävä puuttuminen mittaajan toimintaan, edellytettäisiin säännöksessä, että ennen mittauksen keskeyttämistä mittaajalle olisi annettava välitön mahdollisuus virheen korjaamiseen. Tämä menettely varmistaisi mittaajan oikeusturvaa. Mittausta voitaisiin säännöksen mukaan jatkaa vasta kun mittauslautakunnan edellyttämällä tavalla olisi todettu, että virhe on korjattu. Mittauslautakunta voisi valtuuttaa virallisen mittaajan tekemään asiaa koskevan tarkastuksen tai mittauslautakunta voisi jollakin muulla tavalla hoitaa todentamisen. Nykyisen puutavaranmittauslain 37 b §:n 3 momentissa on säädetty mittauslautakunnalle vastaavanlainen oikeus tehdasmittauksen keskeyttämiseen.

44 §. Mittauslautakunnan antama kieltö. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin mittauslaitetta koskevasta kieltopäätöksestä. Viralliselle mittaajalle säädettäisiin mahdollisuus ryhtyä toimenpiteisiin eli saattaa asia mittauslautakunnan käsittelyyn tilanteissa, joissa hän perustellusti toteaa, että mittauslaite ei täyttäisi lakiehdotuksen vaatimuksia. Kyseessä olisi sellaisen lakiehdotuksen 16 §:ssä säädettyjen vaatimusten vastaisen tilanteen toteaminen, jossa vaatimustenmukaisuuteen liittyvät 16 §:n edellyttämät tiedot ovat oleellisesti puutteellisia tai mittauslaitteesta annetut tiedot ovat harhaanjohtavia. Tilanne voisi olla harhaanjohtava esimerkiksi silloin, kun markkinoille tuoja kertoo laitteen soveltuvan sellaiseen käyttötarkoitukseen, johon se ei olisi suunniteltu. Mittauslautakunta tekisi päätöksen asiasta ja voisi päätöksellään kieltää mittauslaitteen markkinoille tuonnin tai käytön sopivaksi katsomallaan tavalla. Tätä ennen olisi mittauslaitteen markkinoille tuojalle ja käyttäjälle annettava mahdollisuus korjata puutteellisuudet määrättyllä tavalla ja määräajassa. Säännöksessä esitettyjen kieltopäätösten tulisi perustua hyvään hallintoon. Mittauslautakunnan tulisi päätöksiä valmistellessaan ja tehdessään varmistua siitä, että kiellot olisivat oikeasuhteisia virheellisyyteen nähden. Kielto olisi viipymättä peruutettava, jos sen perusteena oleva puutteellisuus on poistettu tai epäkohta korjattu taikka jos kieltö ei olisi enää muutoin tarpeen.

45 §. Rangaistussäännös. Pykälä sisältäisi rangaistussäännöksen. Puutavaran mittauksesta annettua lakia tahallisesti rikkova mittausosapuoli tuomittaisiin pykälän 1 momentin mukaan sakkoon, jos hän laiminlöisi 17 ja 18 §:ssä tarkoitetun omavalvonnan tai jättäisi 34 §:ssä tarkoitetun tehdasmittausilmoituksen tekemättä. Ehdotetun pykälän 2 momentin nojalla markkinoille tuojan tai käyttäjän, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoisi mittauslautakunnan 44 §:n 1 momentin nojalla antamaa kieltoa, olisi tuomittava puutavaran mittauksesta annetun lain rikkomisesta sakkoon.

Mittausosapuolella olisi 17 ja 18 §:ssä säädetty velvoite omavalvontaan. Omavalvonnan avulla mittaaja voisi itse korjata havaitsemansa puutteellisuudet ja estää näin selkeät virheet mittauksissa. Kärjistetyimmillään ti-

lanne voi olla se, että omavalvontaa ei ole tehty lainkaan eikä näin ollen voida varmistaa aiemmin tehtyjen mittauksen oikeellisuutta. Tehdasmittausilmoitus ja sen muutosilmoitus ovat valvonnan kannalta olennaisia seikkoja. Tämän vuoksi ehdotetaan, että myös tällaisen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin sanktiona olisi sakko.

Mittauslaitteen vaatimustenmukaisuudesta säädettäisiin lakiehdotuksen 16 §:ssä. Jos mittauslautakunta olisi ehdotetun 44 §:n 1 momentin nojalla antanut mittauslaitteen markkinoille tuonnin tai käytön kiellon 16 §:ään liittyen, olisi välttämätöntä säätää rangaistusuhka niiden tilanteiden varalle, joissa kieltoa ei noudatettaisi. Rangaistusuhka varmistaisi omalta osaltaan markkinoille tuotavien puutavaran mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuutta ja asianmukaisuutta.

8 luku **Muutoksenhaku ja eräät menettelyt**

46 §. *Muutoksenhaku virallisen mittaaajan päätökseen.* Ehdotettu 46 § olisi selvä tarkennus nykyiseen puutavaranmittauslakiin. Valitusoikeus virallisen mittaaajan päätökseen kattaisi kaikki päätöksen osa-alueet. Mittauslautakunnan rooli olisi kuten nykyisessäkin laissa hyvin keskeinen mahdollisten erimielisyyksien ratkaisemisessa. Tällöin korostuisi mittauslautakunnan asiantuntemus ja asioiden käsittelyn nopeus.

Ehdotetun 46 §:n 1 momentin mukaan virallisen mittaaajan päätökseen saisi mittausosapuoli hakea muutosta valittamalla mittauslautakuntaan. Mittausosapuolilla tarkoitettaisiin tässä niitä tahoja, jotka on määritelty lakiehdotuksen 4 §:n 15 kohdassa. Hallintolain 7a luvussa säädettyä oikaisuvaatimustenmenettelyä ei katsota perustelluksi edellyttää käytettäväksi puutavaran mittaukseen liittyvien asioiden käsittelyyn niiden erityisluonteen vuoksi. Oikaisuvaatimusjärjestelmän on katsottu yleensä soveltuvan asiaryhmiin, joissa ratkaistaan rutiininomaisesti paljon samankaltaisia asioita, joissa päätöksen perustelut ovat usein niukat ja joiden taustalla on vakiintunutta oikeuskäytäntöä. Mittauslautakunnan käsittelyyn tulevat asiat ovat erikoistapauksia, joissa erimielisyyksien koh-

teena olevat asiakokonaisuudet ovat usein monimutkaisia, eikä tapauksia usein voi verrata toisiinsa. Mittauslautakunnan päätökset ovat säännönmukaisesti yksityiskohtaisesti ja perusteellisesti selvitettyjä. Tämän vuoksi lakiehdotuksen mukaan virallisen mittaaajan päätöksiin on tarkoituksenmukaista hakea muutosta valittamalla.

Ehdotetun 46 §:n 2 momentin mukaan muutosta olisi haettava 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Säännöksestä ilmenisi sääntö, jonka mukaan valitusaika alkaa siitä, kun mittausosapuoli on saanut virallisen mittaaajan päätöksen tiedokseen. Virallinen mittaja antaa päätöksensä tiedoksi hallintolain 59 §:n mukaisesti. Kun virallinen mittaja toimittaa ehdotetun 47 §:n mukaan mittauslautakunnalle muutoksenhakua koskevat asiakirjat, niihin sisältyy myös tieto päätöksen toimittamisesta mittausosapuolille.

Valitusaika olisi lyhyempi verrattaessa hallintolainkäyttölain 22 §:ssä säädettyyn 30 päivään. Valitusaika esitetään säädettäväksi lyhyemmäksi, jotta voidaan välttää riidan kohteena olevan puuerän mahdolliset laatu-tappiot, jos erän pois kuljettaminen edellyttää mittauslautakunnan päätöstä. Mittauslautakunnan käsittelyn alkamisajankohdan pitkitämisellä ei arvioida saavutettavan merkittävää hyötyä heikomman osapuolen kannalta.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan muutoksenhakuun sovellettaisiin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. Hallintolainkäyttölain 23 §:ssä on säädetty valituksen muodosta ja sisällöstä. Sen mukaan valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi sekä perusteet, joilla muutosta vaaditaan. Virallisen mittaaajan päätöksestä valitettaessa valitus voisi koskea virallisen mittauksen tai valvontamittauksen menettelyä, virallisen mittaaajan määräämiä toimenpiteitä, mahdollista hallinnollista pakkokeinoja koskevaa määräystä, virallisen mittauksen tai valvontamittauksen tulosta taikka virallisen mittauksen tai valvontamittauksen kustannuksia.

Hallintolainkäyttölain 23 §:n 1 momentissa säädetään valituskirjelmän kirjallisesta muodosta. Kuten edellä on todettu, sähköisestä

asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 9 §:n 1 momentin mukaan myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Koska hallintolainkäyttölain 26 §:n 1 momentin mukaan valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle, virallisesta mittauksesta tehtyä valitusta koskeva asiakirja olisi toimitettava valitusta koskeva asiakirja olisi toimitettava puheenjohtajalle. Hallintolainkäyttölain 27 §:ssä puolestaan säädetään uuden vaatimuksen tekemisestä sekä uusien perusteiden esittämisestä. Uuden selvityksen toimittamista varten ei ole säädetty määräaika.

Pykälä sisältäisi myös säännöksen siitä, että virallisen mittajaan virallista mittausta koskevaan päätökseen sisältyvää määräystä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei mittaustaloutakunta toisin päättäisi. Mittaustaloutakunta voisi välipäätöksellään kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeyttäväksi tai antaa muun täytäntöönpanoa koskevan määräyksen. Jos virallinen mittaja esimerkiksi antaisi virallisessa mittauksessa 40 §:n 1 momentin mukaisen korjausmääräyksen ja siitä valitettaisiin mittaustaloutakuntaan, määräystä olisi ehdotetun säännöksen mukaan noudatettava, ellei mittaustaloutakunta toisin päättäisi. Tehdasmittauksen valvontamittauksen osalta virallisen mittajaan päätöksen toimeenpano olisi riippuvainen mittaustaloutakunnan pääasialla antamasta ratkaisusta. Tehdasmittauksessa virallisen mittajaan päätöksellä voi olla taloudellisesti hyvinkin suuret seurannaisvaikutukset, ja on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että vasta mittaustaloutakunta voisi päätöksellään tehdä näin vakavia täytäntöönpanokelpoisia ratkaisuja. Mittaustaloutakunta voisi puolestaan ehdotetun 51 §:n mukaan määrätä, että sen päätöstä on noudatettava hallinto-oikeuteen tehtävästä valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Mittaustaloutakunnan tulisi siten jokaisen tapauksen osalta erikseen, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, määrätä päätöksensä heti noudatettavaksi. Hallinto-oikeus voisi antaa, jos se katsoo sen asianmukaiseksi, asiaa koskevan välipäätöksen siitä, että mittaustaloutakunnan määräystä päätöksen noudattamisesta ei tarvitse noudattaa ennen asian ratkaisua.

47 §. Asian käsittelyä edeltävät toimet. Virallinen mittaja olisi velvollinen toimittamaan mittaustaloutakunnalle kyseistä tapausta koskevat hallussaan olevat asiakirjat.

Kun muutoksenhakupyynnö on esitetty, olisi mittaustaloutakunnan puheenjohtajan viivytyksettä kutsuttava mittaustaloutakunnan jäsenet käsittelemään asiaa. Puheenjohtajan olisi ilmoitettava istutokäsittelyn alkamisajasta asianosaisille niin aikaisin, että heillä olisi mahdollisuus osallistua käsitteilyyn. Muutoksenhakukirjelmä tai asiansiirtoa koskeva päätös ja niihin liittyvät asiakirjat olisi toimitettava asianosaisille hyvissä ajoin ennen istutokäsittelyn alkamista. Edellä mainituilla säännöksen kohdilla varmistettaisiin asianosaisille mahdollisuus osallistua valmistautua ja osallistua asiansa käsitteilyyn. Asianosaisten poissaolo ei estäisi mittaustaloutakuntaa käsittelemästä asiaa. Koska puutavarat taloudellisesti merkittävänä ja myös ominaisuuksiensa vuoksi edellyttävät nopeaa toimitusketjua, mittaustaloutakunnan olisi asian luonteen vuoksi käsiteltävä muutoksenhakuasiat ja sille siirretyt asiat kiireellisinä.

48 §. Asian käsittely. Mittaustaloutakunta olisi päätösvaltainen kahden pysyvän jäsenen ja kahden vaihtuvan asiantuntijajäsenen kokoonpanossa. Mittaustaloutakunnan puheenjohtaja kutsuisi vaihtuvista asiantuntijajäsenistä kaksi jäsentä mittaustaloutakunnan kokoonpanoon käsiteltävän asian edellyttämän asiantuntimukseen ja riippumattomuuden perusteella. Jos mittaustaloutakunnassa ilmenisi erimielisyyttä asian ratkaisemisesta, päätettäisiin asia äänestämällä noudattaen samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa riita-asioissa.

Mittaustaloutakunta voisi asian selvittämiseksi toimittaa suullisen käsittelyä. Mittaustaloutakunta voisi toimittaa myös katselmuksen. Mittausosapuolilla ja virallisella mittajalla olisi oikeus olla näissä läsnä.

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin myös mittaustaloutakunnalle velvollisuus toimittaa suullinen käsittely, jos mittaustaloutakunta pyytäisi sitä. Asiasta säädettäisiin lakiehdotuksessa, koska hallintolainkäyttölain suullisen käsittelyä säännökset koskevat vain tuomioistuimia. Asiallisesti sisältö vastaisi hallintolainkäyttölain 38 §:ää. Asianosaisten pyytämä suullinen käsittely voitaisiin jättää toimitta-

matta, jos vaatimus jätettäisiin tutkimatta tai hylättäisiin heti tai jos suullinen käsittely olisi asian laadun vuoksi tai muusta syystä ilmeisen tarpeeton. Jos mittausosapuoli pyytäisi suullisen käsittelyn toimittamista, tämän olisi ilmoitettava, minkä vuoksi sen toimitaminen on tarpeen ja mitä selvitystä tämä esittäisi suullisessa käsittelyssä.

Kun virallinen mittaus siirtää asian käsiteltäväksi mittauslautakuntaan, kyse ei ole valituksen käsittelystä. Tämän vuoksi siirretyn asian käsittelystä säädettäisiin erikseen. Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan mitä lakiehdotuksessa säädetään valituksen käsittelystä, sovellettaisiin myös siirretyn asian käsittelyyn.

Hallintolainkäyttölain 51 §:ssä säädetään asian ratkaisemisesta. Säännöksen 1 momentin mukaisesti mittauslautakunnan olisi päätöksessään annettava ratkaisu asiassa esitettyihin vaatimuksiin. Mittauslautakunnan tulisi harkita kaikkia esiin tulleita seikkoja ja päättää, mihin seikkoihin ratkaisu voidaan perustaa. Edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan jos valitusta ei ole tehty määräajassa tai jos asian tai siinä esitetyn vaatimuksen ratkaisemiselle on muu este, valitus tai vaatimus jätetään tutkimatta. Kielilain (423/2003) soveltamisalasäännösten perusteella mittauslautakunnan olisi asian käsittelyssä noudatettava kielilakia.

49 §. *Asian käsittelyn julkisuus.* Käsittelyn julkisuus tuomioistuimissa kuuluu perustuslain 21 §:ssä säädettyihin oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin. Nykyisessä puutavaranmittauslaissa ei ole mittauslautakunnan käsittelyn julkisuudesta säännöstä. Ehdotetussa pykälässä olisi viittaussäännös lakiin oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa (381/2007). Tämä katsotaan selkeyden vuoksi tarpeelliseksi, vaikkakin viimeksi mainitun lain 2 §:n 2 momentin mukaan mitä kyseisessä laissa säädetään hallintotuomioistuimesta, koskee myös markkinaoikeutta ja muutoksenhakuasioita käsittelemään perustettua lautakuntaa silloin, kun asian käsittelyssä sovelletaan hallintolainkäyttölakia.

50 §. *Mittauslautakunnan pöytäkirja ja päätös.* Mittauslautakunnan asian käsittelystä olisi laadittava viipymättä pöytäkirja, joka sisältäisi käsiteltyä asiaa koskevan päätöksen

ja perustelut. Päätökseen voisi sisältyä esimerkiksi lakiehdotuksen 43 §:n nojalla annettava määräys, jolla virheellinen mittaus keskeytettäisiin.

Mittauslautakunta voisi ehdotetun 50 §:n 2 momentin mukaan edelleen ratkaista asian myös muutoksenhakijan vahingoksi. Menetely vastaisi nykyisen puutavaranmittauslain mukaista käytäntöä.

Mittauslautakunnan pöytäkirjan lähettämistavat ja tiedoksisaantiaika olisivat vastaavat kuin 32 §:n osalta on selvitetty virallisen mittauksen pöytäkirjasta. Mittauslautakunnan alkuperäinen pöytäkirja arkistoitaisiin Metsätutkimuslaitoksessa.

51 §. *Muutoksenhaku mittauslautakunnan päätökseen.* Hallintolainkäyttölain 12 §:n 1 momentin mukaan valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä on sen viranomaisen toimialue, jonka päätöksestä valitetaan. Jollei tätä perustetta voida käyttää, valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä päätöksen tehneen viranomaisen päätoimipaikka sijaitsee tai, jollei tätäkään perustetta voida käyttää, sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä päätös on tehty. Puutavaranmittaukseen liittyvien valitusasioiden käsittely kytkeytyy kiinteästi siihen paikkaan, jossa valituksen kohteena oleva mittaus on tapahtunut. Tällöin on tarkoitustenmukaista, että myös mittauslautakunnan asiaan liittyvästä päätöksestä valitettaisiin siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä valituksen kohteena oleva mittaus on tehty. Tästä johtuen lakiehdotuksessa olisi säännös toimivaltaisesta hallinto-oikeudesta. Mittauslautakunnan päätökseen saisi 51 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä mittaus on tehty.

Pykälän 1 momenttiin sisältyisi myös valituslupaa koskeva säännös. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Jatkovalitusoikeuden rajoittaminen katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, koska mittauslautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena ennen hallinto-oikeutta ja asiaa on näin ollen jo käsitelty kahdessa muutoksenhakuasteessa. Muutoin muutoksenhakuun sovellettaisiin mitä hallintolainkäyttölaissa sääde-

tään. Muutoksenhakupyynnö on tehtävä hallintolainkäyttölain mukaisesti 30 päivän kuluessa asiaa koskevan mittauslautakunnan päätöksen tiedoksi saamisesta.

Mittauslautakunta voisi pykälän 2 momentin nojalla määrätä, että sen päätöstä olisi noudatettava hallinto-oikeuteen tehtävästä valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

9 luku **Maksut**

52 §. *Toimituksesta ja käsittelystä perittävä maksu.* Valtion maksuperustelaki on luonteeltaan yleislaki, jota sovelletaan valtion viranomaisten maksulliseen suoritustuotantoon, jos viranomaisen suoritteiden maksullisuudesta ei ole erityislailta toisin säädetty. Valtion maksuperustelain pääperiaate on, että suoritteesta perittävän maksun tulee vastata suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuvia kokonaiskustannuksia (omakustannusarvo). Puutavaran mittauksessa noudatettu nykyinen maksukäytäntö, jossa maksut on määrätty omakustannustasoa pienemmiksi, on ollut toimiva ja tarkoituksenmukainen, eikä tätä periaatetta esitetä muutettavaksi.

Maksujen suuruuden määrittämisessä tulee säilyttää voimassa olevan puutavaranmittauslain 39 §:n mukainen periaate, jonka mukaan toimitusmaksun suuruus ei saisi muodostua kohtuuttomaksi mitattavan puutavaraerän arvoon verrattuna. Maksun suuruutta määritettäessä tulisi ottaa huomioon myös se, että mittausosapuolilla on taloudelliseen asemaan ja tietotasoon katsomatta mahdollisuus mitauserimielisyyden käsittelyyn. Maksujen taso on myös suoraan yhteydessä heikomman osapuolen suojaan ja siihen liittyvään mahdollisuuteen saada asiansa kohtuullisin kustannuksin muutoksenhaussa arvioitavaksi. Virallista mittausta pyytäneet eivät myöskään saa joutua keskenään eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, kuinka pitkän etäisyyden päässä virallisen mittauksen toimipaikasta mitattava puutavaraerä sijaitsee.

Omakustannusarvoa alhaisemmasta hinnasta ei aiheudu valtiolle merkittävää taloudel-

lista menetystä, sillä virallisia mittauksia on toimitettu vuosittain vain yksi tai kaksi. Hinnoittelun kohtuullistaminen on kuitenkin lain toimivuuden kannalta olennaista.

Ehdotetun 52 §:n 1 momentin mukaan virallisen mittauksen ja valvontamittauksen toimitamisesta sekä mittauslautakunnan käsittelystä perittäisiin maksu noudattaen valtion maksuperustelain 6 §:n 2 ja 3 momenttia, jollei jäljempänä toisin säädetä. Maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukaan maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteiden omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaalisiin tarkoituksiin, oikeudenhoitoon, ympäristönsuojeluun, koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä. Virallisen mittauksen ja mittauslautakunnan suoritteiden hinnoittelu liittyy erimielisyyksien ratkaisuun, eli kyseessä ovat oikeudenhoitoon liittyvät suoritteet. Maksuperustelain 8 §:n 3 momentin mukaan ministeriö päättää 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa myös 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kiinteistä maksuista sekä mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä, millä 6 §:n 3 tai 4 momentissa sanotulla perusteella ja miten maksun suuruus voidaan määrätä suoritteiden omakustannusarvosta poiketen.

Ehdotetun säännöksen mukaan omakustannushinta määrittäisi sen tason, jonka pohjalta kiinteä maksu määrättäisiin. Kiinteä maksu on tarpeen, jotta eri alueilla olevat osapuolet eivät joutuisi sijaintinsa puolesta eriarvoiseen asemaan maksujen määrittämisessä. Maksun muodostuminen ei saa myöskään muodostaa esteitä oikeusturvakeinojen käyttämiseksi millekään mittausosapuolelle. Tämän mukaisesti maksu kohtuullistettaisiin omakustannusarvoa alemmalle tasolle.

Erityinen säätäminen viittaamalla maksuperustelain 6 §:n 3 momenttiin saman lain kiinteän maksun yhteydessä olisi välttämätöntä, koska 6 §:n 3 momenttia ei voida käyttää kiinteän maksun alentamiseen vaan ainoastaan omakustannusarvon mukaan määritettävään maksuun. Tarkoituksenmukainen maksujen suuruuden taso nykyisellä hintatasolla olisi noin 30 prosenttia toimitusten kokonaiskustannuksista. Virallisen mittauksen

nykyinen kokonaiskustannus on noin 1200 euroa. Maa- ja metsätalousministeriö seuraa mittaustoimitusten kustannusten kehitystä ja päivittää tarvittaessa kiinteän maksun suuruutta.

Virallisen mittaaajan perustoimitusmaksu, joka peritään virallisesta mittauksesta, on nykyisin 184 euroa. Mittauslautakunnan osalta perustoimitusmaksu on 436 euroa. Valvontamittausmaksu virallisen mittaaajan osalta on 345 euroa ja mittauslautakunnan osalta 870 euroa toimituspäivältä. Mittauslautakunnan osalta viitataan oikeudenkäyntimaksuihin, jotka on myös määrätty omakustannusarvoa alemmaksi. Oikeudenkäyntimaksut peritään tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (701/1993) ja siihen liittyvän asetuksen nojalla. Näitä maksuja on huomattavasti alennettu omakustannusarvoon nähden. Maksun periminen mittauslautakunnan päätöksestä ei saisi muodostua tosiasialliseksi esteeksi oikeussuojan hakemiselle kenellekään mittausosapuolelle.

Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan olisi erityisesti todettava päätöksessään velvollisuus maksaa maksu ja lisäksi maksun määrä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin maksujen suuruudesta, maksamisesta ja maksuihin liittyvästä menettelystä. Kyseisen säännöksen nojalla säädettäisiin muun muassa siitä, minne maksut maksettaisiin. Nykyisin maksut maksetaan Etelä-Suomen aluehallintovirastoon (aiempi Etelä-Suomen lääninhallitus). Valtuussäännöksen nojalla annettaisiin myös säännökset, miten virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan on ohjeistettava asianosaista maksun maksamisessa ja mitä asiakirjoja edellä mainittujen tahojen on toimitettava maksuista edellä mainittuun aluehallintovirastoon.

53 §. *Velvollisuus maksaa valvontamittauksesta maksu.* Julkisyhteisön kustantaman, järjestämän ja toteuttaman valvonnan tarkoituksena on osaltaan taata tehtaalla tehtävän puutavaran mittauksen tarkkuus ja luotettavuus. Tästä näkökulmasta katsoen tehdasmittauksen valvonta on puunmyyjän ja kaikkien muidenkin mittausosapuolten etu. Nykyisillä resursseilla ja voimassa olevan puutavaranmittauslain mukaisena valvontamittaus pystytään tekemään keskimäärin noin

kerran vuodessa kullakin nykyisellä tehdasmittauspaikalla.

Ehdotetun 53 §:n mukaan valvontamittauksesta perittäisiin valvontamittausmaksu tehdasmittaaajalta, kun valvontamittaus toimitettaisiin mittauspaikalla tehdasmittaaajan pyynnöstä, virallisen mittaaajan aloitteesta ennen tehdasmittauksen aloittamista tai tehtäessä uusi valvontamittaus tehdasmittaaajasta johtuvasta syystä. Muutoin virallisten mittaaajien valvontamittaus tehdasvalvonnan osalta olisi maksuton. Myös tehdasmittaaajan tekemän tehdasmittausilmoituksen muutoksen jälkeinen valvontamittaus olisi maksuton. Tässä noudatettaisiin valtion maksuperustelain 4 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaista periaatetta, jonka mukaan valvontatoiminta olisi maksutonta, milloin suoritteen tuottaminen ei ole seurausta vastaanottajan toimenpiteestä tai toiminnasta.

54 §. *Virallisen mittauksen maksun jakautuminen.* Ehdotetun 54 §:n 1 momentin mukaan virallisen mittaaajan olisi päätöksellään vahvistettava virallisen mittauksen maksun jakautuminen mittausosapuolten kesken. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ne tilanteet, joissa virallisen mittauksen maksu olisi pelkästään toisen mittausosapuolen suoritettava.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan mittausosapuolen olisi yksin maksettava virallisen mittauksen maksu tilanteessa, jossa kyseinen mittausosapuoli on pyytänyt virallista mittauksia sekä perusmittauksen ja virallisen mittauksen tulokset eroavat toisistaan vähemmän kuin perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän suurin sallittu poikkeama.

Yksittäisessä tapauksessa tulisi ottaa huomioon nimenomaan kyseisessä perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän suurin sallittu poikkeama. Virallinen mittaus tehdään joko asiakirjatarkasteluna tai mittausosapuolten sopimalla tai lähinnä sovittua olevalla mittausmenetelmällä tai sitä tarkemmalla mittausmenetelmällä. Kiistanalaista mittaus-tulosta verrattaisiin virallisen mittaaajan asiakirjatarkasteluun tai hänen saamaansa mitaustulokseen ja näiden eroa verrattaisiin perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän suurimpaan sallittuun poikkeamaan. Jos pyydytään poikkeamalle säädetyr rajan sisällä,

perusmittaus on tehty lainsäädännön mukaisesti. Virallinen mittaus olisi tällöin osoittanut, että mittaustulos, josta erimielisyyttä on tullut, on ollut asianmukainen. Virallista mitausta pyytänyt maksaisi tässä tapauksessa virallisen mittauksen maksun.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan mittausosapuolen olisi yksin maksettava virallisen mittauksen maksu tilanteessa, jossa kyseisen mittausosapuolen tekemän perusmittauksen ja virallisen mittauksen tulokset eroavat toisistaan enemmän kuin perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän suurin sallittu poikkeama.

Toisen mittausosapuolen ollessa osallistumatta mittaustoimitukseen mittausosapuolten sopimalla tavalla voisi toinen pyytää virallista mitausta suoritettavaksi ehdotetun 28 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella. Tässä tapauksessa on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että maksun maksaisi yksin se mittausosapuoli, joka ei osallistu mittaustoimitukseen mittausosapuolten sopimalla tavalla. Tästä maksuvelvollisuudesta säädettäisiin ehdotetun pykälän 2 momentin 3 kohdassa.

Mittausosapuolen olisi ehdotetun pykälän 2 momentin 4 kohdan mukaan yksin maksettava virallisen mittauksen maksu tilanteessa, jossa hän on pyytänyt aiheettoman virallisen mittauksen. Virallinen mittaaja voisi osoittaa maksun virallista mitausta pyytäneen mittausosapuolen yksin maksettavaksi esimerkiksi, jos virallisen mittauksen toimituksessa tehtävässä taustaselvityksessä katsottaisiin, ettei virallisen mittauksen pyynnössä esitetyille epäkohdille löydy lainkaan asiallisia ja todellisia perusteita.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan, jos mittausosapuolet ovat sopineet virallisen mittauksen maksun jakamisesta, olisi maksuvelvollisuus vahvistettava sopimuksen mukaan.

55 §. Maksun suorittaminen. Ehdotettu pykälä koskisi virallisessa mittauksessa määrätyn maksun, valvontamittausmaksun ja mitauslautakunnan päätöksestä perittävän maksun perimistä valtiolle. Maksu korkoineen olisi suoraan ulosottokelpoinen samalla tavoin kuin verot ja maksut. Ehdotetulla säännöksellä ei muutettaisi nykyistä puutavaranmittauslaissa säädettyä käytäntöä.

10 luku Erinäiset säännökset

56 §. Edustajanatoimimiskielto. Ehdotetun pykälän mukaan virallinen mittaaja ja mitauslautakunnan pysyvät jäsenet eivät saisi toimittaa puutavaran mitausta kenenkään mittausosapuolen edustajana. Virallinen mittaaja ja mainittu jäsen eivät saisi myöskään toimia pelkästään esimerkiksi sovitun puutavaraerän mittaajana olematta kuitenkaan varsinainen valtuutettu edustaja. Tällä varmistettaisiin kyseisten henkilöiden toiminnan puolueettomuus ja riippumattomuus.

57 §. Mittauslautakunnan kustannusten maksaminen. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin Metsäntutkimuslaitoksen tehtäväksi maksaa mitauslautakunnan jäsenten palkkiot, päivärahat sekä matka- ja majoittumiskustannusten korvaukset. Kustannukset maksettaisiin Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenoista (valtion tulo- ja menoarvion momentti 30.60.01). Käytäntö ei muuttuisi vallitsevasta tilanteesta.

58 §. Kolmannen osapuolen riidaton oikeus erimielisyystilanteessa. Ehdotettu pykälä sisältäisi toimintatavan tilanteeseen, jossa mitaustuloksesta on syntynyt erimielisyyttä ja asiaan liittyy osapuoli, jonka oikeuteen kyseisen erimielisyyden ei tulisi kuitenkaan vaikuttaa. Esimerkiksi työnantajalla olisi säännöksen mukaan velvollisuus suorittaa riidaton palkka työntekijälle, vaikka mittaustuloksesta tulisi erimielisyys puun ostajan ja myyjän välillä. Toisaalta urakanantajalla olisi velvollisuus suorittaa korvaus urakoitsijalle tilanteessa, jossa vallitsee erimielisyys puun ostajan ja myyjän välillä.

59 §. Virka-apu. Ehdotetun säännöksen mukaan virallisella mittaajalla olisi oikeus saada valvontamittauksen toimittamisessa tarvittaessa virka-apua poliisilta. Uhkasakkolain 16 §:n mukaan teettämisestä tai keskeyttämisestä päättänyt viranomaislainen voi huolehtia teettämisestä tai keskeyttämisestä suorittamalla tarpeelliset toimet itse tai antamalla ne muun viranomaisen tai yksityisen suoritettaviksi. Poliisin on tällöin annettava tarpeellista virka-apua. Mittauslautakunta ja virallinen mittaaja ovat oikeutettuja kyseisen uhkasakkolain säännöksen nojalla saamaan virka-apua mittauksen keskeyttämisessä.

60 §. Määräaikaisten laskeminen. Ehdotetun pykälän mukaan lakiehdotuksen mukaisen määräajan laskemiseen sovellettaisiin säädettyjen määräaikaisten laskemisesta annettua lakia (150/1930). Esitetty säännös vastaisi nykyistä käytäntöä.

11 luku Voimaantulo

61 §. Voimaantulo. Pykälä sisältäisi tavallisen voimaantulosäännöksen.

62 §. Kumomissäännös. Lailla kumottaisiin 22 päivänä helmikuuta 1991 annettu puutavaranmittauslaki. Samalla kumoutuisivat myös puutavaranmittausasetus ja muut puutavaranmittauslain tai -asetuksen nojalla annetut säädökset ja määräykset.

63 §. Voimaan jäävät säädökset. Ehdotetussa 62 §:ssä säädettäisiin nykyisen puutavaranmittauslain kumoamisesta. Samalla kumoutuisi myös puutavaranmittausasetus ja muut puutavaranmittauslain tai -asetuksen nojalla annetut säädökset. Olisi kuitenkin perusteltua, että tietyt puutavaranmittauslain nojalla annetut säädökset jäisivät määräajaksi voimaan.

Maa- ja metsätalousministeriö antoi 18 päivänä huhtikuuta 2006 asetuksen nro 15/06 hakkuukoneella valmistettavan puutavaran tilavuuden mittaamisesta koneen mittalaitteella. Asetusta koskeva ilmoitus (284/2006) on julkaistu säädöskokoelmassa. Asetuksen voimaantulo- ja siirtymäsäännöksiin sisältyi säännös, jonka mukaan ennen 1 päivää toukokuuta 2007 käyttöön otettavan hakkuukoneen mittalaitteella voitiin mitata puutavaraa kumottavan määräyksen mukaisesti vuoden 2011 loppuun saakka. Tätä määräaika jatkettiin vuoden 2016 loppuun maa- ja metsätalousministeriön asetuksella nro 12/11. Kumottavalla määräyksellä tarkoitettiin maa- ja metsätalousministeriön 24 päivänä lokakuuta 1999 vahvistamaa hakkuukonemittausta koskevaa maa- ja metsätalousministeriön määräystä (MMM:n määräys nro 100/99; dnro 2424/66/99) ja menetelmää koskevia ohjeita. Uudet hakkuukoneet ovat olleet uuden asetuksen (nro 15/06) mukaisia, ja vanhoja hakkuukoneita on edellä selvitetystä asetuksesta johtuen voitu käyttää vanhan määräyksen

vaatimusten mukaisesti. Markkinoilla on tästä johtuen koneita, joita voidaan teknisesti ja taloudellisesti käyttää vanhan määräyksen vaatimukset täyttäen vielä useiden vuosien ajan. Näiden koneiden omistajat ovat toimineet edellä selvitettyyn määräaikaan luottaen. Näiden koneiden päivittäminen täyttämään lakiehdotukseen sisältyvät vaatimukset olisi saavutettuun hyötyyn nähden erittäin kallista. Tästä johtuen esitetään, että näiden vanhojen hakkuukoneiden osalta voitaisiin noudattaa vuoden 2016 loppuun aiemmin annettua siirtymäaika.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön määräys puutavaran laadun mittauksesta laatuositemenetelmällä (nro 159/99) jäisi voimaan 31 päivään joulukuuta 2020. Määräyksen voimassaolon jatkaminen määräajaksi on tarpeen, jotta käytössä olevan ja kustannustehokkaan menetelmän korvaaminen lakiehdotuksen nojalla annettavan asetuksen mukaisella menetelmällä voitaisiin tehdä joustavasti.

64 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentin mukaan lakiehdotuksen voimaan tullessa vireillä oleva, puutavaranmittauslain nojalla vireille pantu asia käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin noudattaen lakiehdotuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan lakia sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa oleviin energiapuun toimitussopimuksiin ja sopimusten mukaisiin puutavaran mittauksiin vasta 1 päivästä heinäkuuta 2014. Energiapuun toimitussopimukset solmitaan usein lämmityskaudeksi kerrallaan, ja sopimukset poikkeavat sisällöltään lakiehdotuksen käytännöistä merkittävästi. Häiriöttömän sopimuskäytännön kannalta on tarpeen, että energiapuun toimitussopimuksia voidaan tehdä lain voimaantuloon saakka käytössä olevilla toimintamalleilla. Lain voimaantulon jälkeen tehtävien energiapuun toimitussopimusten ja niihin sisältyvien mittausten tulisi täyttää lain vaatimukset.

Pykälän 3 momentin mukaan lain 44 §:ää sovellettaisiin ennen tämän lain voimaantuloa käyttöön otettujen mittauslaitteiden, ohjelmistojen ja niiden ohjelmistopäivitysten markkinoille tuontiin vuoden 2021 alusta. Kaikkien puutavaranmittausten luotettavuus tulisi kuitenkin olla lakiehdotuksen säännös-

ten mukaista lakiehdotuksen voimaantulon jälkeen, ja virallinen mittaaja ja mittauslautakunta voisivat edellyttää mittaukseen vaikuttavien virheiden korjaamista heti lakiehdotuksen voimaantulon jälkeen.

Siirtymäsäännös korostaa markkinoilla jo olevien mittauslaitteiden seurantaa, mutta mahdollistaa tällä hetkellä käytössä olevien laitteiden täyden käyttöä, jos niillä pystytään tuottamaan lain edellyttämä luotettava mittaustulos. Uusien markkinoille tuotavien laitteiden osalta voidaan heti puuttua markkinoille tuontiin tai käyttöön, jos mittauslaitteet todetaan esimerkiksi soveltumattomiksi ilmoitettuun käyttöalueeseen, johon niitä markkinoidaan.

Pitkähköä vanhojen laitteiden ja ohjelmistojen käytön mahdollistavaa siirtymäaika voidaan pitää perusteltuna myös sen vuoksi, ettei markkinoilla tällä hetkellä ole käytössä mittauslaitteita, joiden ominaisuudet eivät vastaisi nykyisen puutavaranmittauslain vaatimuksia.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan 53 §:n 2 kohdan mukaista valvontamittausmaksua ei perittäisi, jos tehdasmittaaja on aloittanut toimintansa ennen lakiehdotuksen voimaantuloa eikä toiminta tuolloin ole edellyttänyt puutavaranmittauslain mukaista tehdasmittausilmoitusta. Tässä tapauksessa uusi tehdasmittaaja ei ole aloittanut uutta toimintaa, josta aiheutuisi maksullisen käynnin tarve.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiehdotuksen 7 §:ssä säädettäisiin puutavaranmittauksen neuvottelukunnasta ja sen tehtävistä. Pykälän 2 momentin nojalla puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävien sisällöstä annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Lakiehdotuksen 3 §:ssä säädettäisiin erikseen sovittavista asioista silloin, kun kyse on konsernin tai yrityksen sisäisestä tai näiden välisestä luovutusmittauksesta tai laajamittaisesta terminaali-, vaihto-, haketus- tai kulje-

tusurakointimittauksesta. Pykälän 1 momentissa tarkoitettuun sopimukseen yritysten välisestä luovutusmittauksesta olisi sisällytettävä kuvaus käytettävästä mittausmenetelmästä. Pykälän 4 momentin nojalla säädettäisiin, että 2 momentissa tarkoitettujen kuvauksien sisällöstä voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 13 §:ssä säädettäisiin mittauksessa saavutettavasta mittaustarkkuudesta. Pykälän 3 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin mittauksen luotettavuuden ja suurimman sallitun poikkeaman määrittämisestä sekä mittausmenetelmäryhmien ja mittausmenetelmien suurimman sallitun poikkeaman lukuarvoista.

Lakiehdotuksen 14 §:ssä säädettäisiin mittausmenetelmäryhmistä, joihin puutavaran mittauksessa käytettävien mittausmenetelmien ja -laitteiden olisi perustuttava. Pykälän 2 momentin nojalla mittausmenetelmäryhmistä ja niihin sisältyvistä mittauksista ja laskentamenetelmistä annettaisiin tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 15 §:ssä säädettäisiin mittausmenetelmien ja -laitteiden vaatimuksista. Pykälän 3 momentin nojalla mittausmenetelmäryhmien ja niihin kuuluvien mittausmenetelmien ja -laitteiden käyttöalueesta, sisällöstä ja niihin sisältyvästä laskennan ja mittauksen tekemisestä ja mittauksen luotettavuuden varmistamisesta sekä mittauslaitteiden ominaisuuksista annettaisiin tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 17 §:ssä säädettäisiin mittauksen luotettavuuden varmistamisesta. Mittauksen luotettavuus olisi varmistettava oma-valvonnalla ja ulkopuolisella valvonnalla sekä näihin sisältyvillä mittausmenetelmän tai siihen kuuluvien laitteiden toimivuuden ja mittaustuloksen tarkastuksilla. Mittausmenetelmien ja -laitteiden luotettavuuden varmistamisen teknisestä toteuttamisesta sekä menettelyistä, jos suurin sallittu poikkeama ylitetään perusmittauksessa, annettaisiin pykälän 5 momentin mukaan tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 18 §:ssä säädettäisiin omavalvonnasta, josta voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 19 §:ssä säädettäisiin ulkopuolisesta valvonnasta, josta voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 30 §:ssä säädettäisiin virallisen mittauksen toimittamisesta. Pykälän 5 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa säännöksiä virallisen mittauksen käytännön toteutuksesta. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen asetuksen antamista.

Lakiehdotuksen 35 §:ssä säädettäisiin valvontamittauksesta. Pykälän 3 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valvontamittauksen toimittamisesta. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen asetuksen antamista.

Lakiehdotuksen 37 §:ssä säädettäisiin valvontamittauksen pöytäkirjasta. Pykälän 3 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa säännöksiä valvontamittauksen pöytäkirjasta ja siihen kirjattavista asioista. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen asetuksen antamista.

Lakiehdotuksen 52 §:ssä säädettäisiin virallisesta mittauksesta, valvontamittauksesta ja mittauslautakunnan käsittelystä perittävistä maksusta. Pykälän 3 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin virallisen mittauksen maksun, valvontamittausmaksun ja mittauslautakunnan perimän maksun suuruudesta, maksamisesta ja maksuihin liittyvästä menettelystä.

Lakiehdotuksen 14 §:ssä säädettäisiin mittausmenetelmäryhmistä, joihin puutavaran mittauksessa käytettävien mittausmenetelmien ja -laitteiden olisi perustuttava. Pykälän 3 momentin nojalla Metsäntutkimuslaitos antaisi määräykset yleisistä muuntoluvuista pyydettyään lausunnon puutavaranmittauksen neuvottelukunnalta.

Lakiehdotuksen 34 §:ssä säädettäisiin tehdasmittausilmoituksesta. Pykälän 1 momen-

tin nojalla Metsäntutkimuslaitos vahvistaisi käytettävän lomakkeen.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

4.1 Elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Ehdotetussa 7 luvussa säädettäisiin hallinnollisista pakkokeinoista, joita ovat muun muassa erilaiset määräykset, kiellot, toiminnan keskeyttämisuhka ja uhkasakko. Kaikkein vakavimmissa tapauksissa mittauslautakunta voisi määrätä mittaustoiminnan suoraan keskeytettäväksi. Ehdotetun 43 §:n nojalla mittauslautakunta voisi määrätä virheellisen mittauksen keskeytettäväksi. Ennen mittauksen keskeyttämistä olisi mitaajalle annettava välitön mahdollisuus virheen korjaamiseen. Mittausta voitaisiin jatkaa vasta, kun mittauslautakunnan edellyttämällä tavalla on todettu, että virhe on korjattu. Edellä mainitut toimenpiteet merkitsevät elinkeinonharjoittamisen oikeuteen kohdistuvia rajoituksia. Mainitun 43 §:n soveltaminen edellyttää kuitenkin, että kyseessä on virheellinen mittaus. Virheellinen mittaus voi aiheuttaa suoraan toiselle mittausosapuolelle eli esimerkiksi puun myyjälle tai työnsuorittajalle väärän mittaustuloksen kautta virheellisen kauppahinnan tai palkan kautta merkittäviä taloudellisia menetyksiä. Hallinnollisiin pakkokeinoihin ryhtymisen perusteet on lakiehdotuksessa kuvattu täsmällisesti, ja mitaajalla olisi välitön mahdollisuus virheen korjaamiseen. Ehdotettujen toimien voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden, ja ne on mitoitettu virheellisen teon laadun ja merkityksen mukaan. Käytettävät pakkokeinot mitoitetaan siten, et-

tä mittaajaan ei kohdisteta ankarampia toimenpiteitä kuin se säännösten tai määräysten vastaisuuden poistamiseksi on välttämätöntä.

4.2 Muutoksenhaku

Esityksessä on liittynyt perustuslain 21 §:ssä säädettyyn oikeusturvaan koskevaan perusoikeuteen. Perustuslain 3 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuimina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Lakiehdotukseen sisältyvä mittauslautakunta, joka sisältyy nykyiseenkin puutavaranimittauslakiin, toimisi edelleen ensimmäisenä muutoksenhakuasteena puutavaran mittaukseen liittyen. Se toimisi tuomioistuimen tavoin, ja jäsenet hoitaisivat lakien mukaan tehtäviään tuomarin vastuulla ja heidän puolueettomuuttaan turvaisivat tuomarin esteellisyyssäännökset. Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Lakiehdotukseen sisältyisi nykytilanteeseen verrattuna lisäyksenä kaikkia mittauslautakunnassa käsiteltäviä asioita koskeva muutoksenhakuoikeus hallinto-oikeuteen. Nykyisen puutavaranimittauslain 34 §:n 2 momentissa on rajoitettu muutoksenhakuoikeutta. Muutosta voi viimeksi mainitun säännöksen mukaan hakea mittauslautakunnan päätöksestä vain toimitusmaksun määräämisestä, ei itse asiaratkaisusta. Esityksellä poistettaisiin rajoitukset muutoksenhauulle, ja mittauslautakunnan päätöksestä olisi kokonaisuudessaan oikeus valittaa hallinto-oikeuteen. Lakiehdotukseen sisältyisi valituslupamenettely hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Lakiehdotus vahvistaisi osaltaan perustuslain 21 §:ssä tarkoitettua oikeusturvaa puutavaranimittaukseen liittyvässä muutoksenhaussa.

4.3 Maksut

Perustuslain 81 §:n 2 momentin mukaan valtion viranomaisten virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden sekä maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään lailla. Perustuslakivaliokunta on kannanotossaan todennut (PeVL 48/2001 vp), että yleisenä maksuperusteena noudetaan toiminnasta aiheutuneiden kustannusten kattamista. Jos sen sijaan aikomuksena on joiltakin osin poiketa tästä lähtökohdasta, tulee maksun suuruuden yleisistä perusteista säätää perustuslain 81 §:n 2 momentin takia lailla. Lakiehdotuksen 52 §:ssä säädettäisiin tiettyjen puutavaranmittaukseen liittyvien maksujen muodostumisesta hiukan valtion maksuperustelaista poiketen. Tehdasmittauksen valvontamittauksesta perittäisiin maksu vain lakiehdotuksen 53 §:ssä säädellyissä tilanteissa.

4.4 Mittauslautakunta

Perustuslain 98 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa erikseen määrätyillä toimialoilla käyttävistä erityistuomioistuimista säädetään lailla. Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta, samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon taaket, turvataan lailla.

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön (PeVL 33/2004 vp) viitaten mittauslautakuntaa voidaan pitää sellaisena muutoksenhakuvelimenä, josta on perustuslain 98 §:n 3 momentin ilmentämän periaatteen mukaisesti säädettävä lailla ja jonka toiminnassa perustuslain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettujen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeiden tulee täytyä. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt (PeVL 15/2002 vp ja PeVL 35/2006 vp) jonkin ratkaisuelimen kokoonpanon intressipohjaisuutta sinänsä ongelmallisena perustuslain 21 §:n 1 momentissa vaaditun riippumattomuuden kannalta, mutta on katsonut, että riippumattomuusvaatimuksen kanssa ei ole sopusoinnussa intressipohjaisten jäsenten määrään muodostuminen enemmistöksi. Mittauslautakunnassa noudatetaan

lakiehdotuksen mukaan samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa, joka mittauslautakunnan osalta tarkoittaa riippumattoman puheenjohtajan, joka toimii pysyvänä jäsenenä, äänen ratkaisevan äänestystilanteessa. Perustuslakivaliokunta on lisäksi katsonut (PeVL 35/2006 vp), että perustuslain 21 §:n 1 momentissa säädetyn oikeuden kannalta voidaan pitää merkityksellisenä, että muutoksenhakulautakunnan päätöksestä saa valittaa (kyseisessä tapauksessa vakuutusoi-keuteen).

Hallintolainkäyttölain 1 §:n mukaan hallintolainkäyttölakia sovelletaan lainkäyttöön yleisissä hallintotuomioistuimissa ja lisäksi silloin, kun päätökseen haetaan muutosta valittamalla muutoksenhakuasioita käsittelemään perustetulta lautakunnalta. Hallintolainkäyttölain 2 §:n mukaan kyseisen lain 37–50 §:ää sovelletaan kuitenkin ainoastaan tuomioistuimissa. Hallintolainkäyttölain 3 §:n mukaan, jos muussa laissa on hallintolainkäyttölaista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan hallintolainkäyttölain asemesta.

Lakiehdotuksen 8 ja 9 §:ssä säädettäisiin mittauslautakunnan asettamisesta ja kokoonpanosta. Lakiehdotuksen 10 §:ssä säädettäisiin lisäksi mittauslautakunnan jäsenten kelpoisuusvaatimuksista ja 11 §:ssä mittauslautakunnan jäsenen vastuusta ja esteellisyydestä. Päätösvaltaisuudesta ja muista toimintaperiaatteista säädettäisiin 48 §:ssä. Perustuslain 21 §:n momentin edellyttämistä asiakokonaisuuksista käsittelyn julkisuus, oikeus tulla kuulluksi ja saada perusteltu päätös esitetään säädettäväksi 48–50 §:ssä sekä lisäksi oikeus hakea muutosta 51 §:ssä. Muiden hyvän hallinnon takeiden noudattamista varmistetaan lisäksi lakiehdotuksen 46 §:n 1 momentilla, jonka mukaan muutoksenhakuun sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei lakiehdotuksessa toisin säädetä, ja lakiehdotuksen 60 §:llä, jossa viitataan säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain noudattamiseen.

4.5 Asetuksenantovalta

Lakiehdotukseen sisältyy yksi säännös valtioneuvoston asetuksenantovallasta ja useita säännöksiä ministeriön asetuksenantovallas-

ta. Perustuslain 80 §:ssä säädetään asetuksen antamisesta ja lainsäädäntövallan siirtämisestä. Säännöksen 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaisesti lainsäädäntövallan delegoinnin sallittavuuden arvioinnissa kiinnitetään yleisesti huomiota valtuuttavan säännöksen täsmällisyyteen ja tarkkarajaisuuteen (HE 1/1998 vp, s. 131/II-132/I ja PeVL 11/1999 vp). Lainsäädäntövallan delegointia rajoittaa perustuslain 80 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Asetuksen antaja voidaan kuitenkin lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä yksityiskohdista.

Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto. Uuden perustuslain säätämisen myötä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteiden säätämiseen on kiinnitetty entistä tarkempaa huomiota. Asetuksen antaja voidaan lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä vähäisistä yksityiskohdista. Valtuutuksen säätämiseen laissa on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä kohdistettu erityisesti vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkuudesta (PeVL 19/2002 vp ja PeVL 40/2002 vp). Perustuslakivaliokunta on myös korostanut lausuntokäytännössään, että valtioneuvoston asetuksella ei voida antaa yleisiä oikeussääntöjä esimerkiksi yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteista eikä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan (PeVL 16/2002 vp).

Kun arvioidaan sitä, tuleeko asetuksenantovaltuus laissa osoittaa valtioneuvostolle vai ministeriölle, perustuslakiuudistuksen yhteydessä on todettu lähtökohtana, että valtioneuvoston yleisistunto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä niistä muista asioista, joiden merkitys sitä vaatii. Tämä periaate ilmenee valtioneuvoston päätöksentekoa koskevasta perustuslain 67 §:stä. Perustuslakivaliokunnan lau-

suntokäytännössä on myös tuotu esiin perustuslain 80 §:n 1 momentin eräänä lähtökohdiana se, että ministeriölle voidaan osoittaa asetuksenantovaltaa lähinnä teknisluonteisissa sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisehköissä asioissa (PeVL 33/2004 vp). Lakiehdotuksessa esitetään asetuksenantovaltuus pääsääntöisesti maa- ja metsätalousministeriölle valtioneuvoston sijaan. Maa- ja metsätalousministeriölle annettavat valtuudet koskisivat puutavaran mittaukseen liittyviä teknisluonteisia asiakokonaisuuksia, joiden voidaan katsoa olevan luonteeltaan sellaisia, että niiden merkitys ei vaadi niiden käsittelyä valtioneuvostossa.

Valtioneuvostolle olisi määritelty asetuksenantovaltuus lakiehdotuksen 7 §:ssä. Lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin mukaan puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävien sisällöstä annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ei voitane katsoa yhteiskunnalliselta merkitykseltään vähäiseksi asiaksi. Sen tehtävänä on antaa lakiehdotuksessa tarkoitettuja esityksiä ja lausuntoja sekä tehdä ehdotuksia puutavaran mittauksen kehittämiseksi sekä edistää ja ylläpitää hyviä mittauskäytäntöjä. Valtioneuvoston asetuksen voidaan katsoa olevan asianmukainen säädöstaso neuvottelukunnan tarkemman kokoonpanon ja tehtävien sisällön määrittämiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriölle määritelty asetuksenantovaltuus sisältyisi lakiehdotuksen 3 §:n 4 momenttiin, 13 §:n 3 momenttiin, 14 §:n 2 momenttiin, 15 §:n 3 momenttiin, 17 §:n 5 momenttiin, 18 §:n 2 momenttiin, 19 §:n 2 momenttiin, 30 §:n 5 momenttiin, 35 §:n 3 momenttiin, 37 §:n 3 momenttiin ja 52 §:n 3 momenttiin.

Lakiehdotuksen 3 §:ssä säädettäisiin erikseen soveltavista asioista silloin, kun kyse on konsernin tai yrityksen sisäisestä tai näiden välisestä luovutusmittauksesta tai laajamittaisesta terminaali-, vaihto-, haketus- tai kuljetusurakointimittauksesta. Pykälän 1 momentissa tarkoitettuun sopimukseen yritysten välisestä luovutusmittauksesta olisi sisällytettävä kuvaus käytettävästä mittausmenetelmästä. Pykälän 4 momentissa oleva valtuussäännös sisältäisi sopimukseen sisällytettävän ku-

vauksen sisällön määrittämisen ja olisi luonteeltaan hyvin tekninen.

Lakiehdotuksen 13 §:ssä säädettäisiin mittauksen tarkkuudesta. Suurimman sallitun poikkeaman muodostumisen perusteista säädettäisiin ehdotetun pykälän 1–2 momenteissa. Suurimman sallitun poikkeaman lukuarvoihin vaikuttavat ehdotetun pykälän 1 momentissa todetut tekijät. Suurimman sallitun poikkeaman määrittäminen sisältää näiden osatekijöiden vaikutusten tarkemman yksilöinnin nimenomaan puutavaran mittauksen eri mittausmenetelmäryhmissä ja mittausmenetelmissä. Suurimman sallitun poikkeaman määrittäminen ja sen varsinaiset lukuarvot määritettäisiin ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan mittausmenetelmäryhmä- tai mittausmenetelmäkohtaisesti maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kuten lisäksi mittauksen luotettavuuden määrittäminen. Kyseessä on yksityiskohtainen ja teknisluonteinen yksityiskohtien määrittäminen. Lisäksi säädeltävä asiakokonaisuus olisi selkeästi rajattu.

Lakiehdotuksen 14 §:ssä säädettäisiin puutavaran mittauksessa käytettävät menetelmät ryhmiteltynä niiden sisällön mukaisen pääasiallisen mittausperiaatteen perusteella. Kuten edellä 14 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on selvitetty, keskeiset kriteerit ryhmitelylelle olisivat 1) mittautulosten tuottaminen fyysisten ulottuvuuksien tai painon mittauksella ja näihin perustuvalla laskennalla, 2) mittausmenetelmän sisältämä otanta ja 3) mittausmenetelmän sisältämä yleisten muuntolukujen käyttö. Ehdotetussa 14 §:ssä olisi siten perussäännökset siitä, miten ja millä perusteella jako erilaisiin mittausmenetelmäryhmiin muodostuisi.

Mittausmenetelmäryhmien yksityiskohdista sekä niihin sisältyvistä mittauksista ja laskentamenetelmistä säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella lakiehdotuksen 14 §:n 2 momentin nojalla. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tapahtuva sääntely olisi yksityiskohtaista ja teknisluonteista, ja säädeltävä asiakokonaisuus olisi myös selkeästi rajattu. Liikkumavaraa säännösten osalta ei asian luonteen vuoksi olisi. Ministeriön antamat säännökset tulisivat pohjautumaan tutkimusaineistoihin, joiden taustamateriaalina olisivat Metsäntutkimuslaitok-

sen puolueettomiin tutkimuksiin, hankkeisiin ja selvityksiin liittyvät aineistot. Samanlaiseen viitekehykseen perustuisi myös lakiehdotuksen edellä selvitettyyn 13 §:n 3 momenttiin ja 15 §:n 3 momenttiin sisältyvä valtuus maa- ja metsätalousministeriölle. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan mittausmenetelmäryhmien ja niihin kuuluvien mittausmenetelmien ja -laitteiden käyttöalueesta, sisällöstä ja niihin sisältyvästä laskennan ja mittauksen tekemisestä ja mittauksen luotettavuuden varmistamisesta sekä mittauslaitteiden ominaisuuksista annettaisiin tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 17 §:n 5 momenttiin, 18 §:n 2 momenttiin, 19 §:n 2 momenttiin, 30 §:n 5 momenttiin, 35 §:n 3 momenttiin ja 37 §:n 3 momenttiin sisältyvät valtuudet maa- ja metsätalousministeriölle asetuksen antamiseen. Kyseessä ovat mittausmenetelmien ja -laitteiden luotettavuuden varmistamisen teknisestä toteuttamisesta, menettelystä, jos suurin sallittu poikkeama perusmittauksessa ylittyisi, omavalvonnan ja ulkopuolisen valvonnan tekemisestä, virallisen mittauksen ja valvontamittauksen toimittamisesta sekä valvontamittauksen pöytäkirjasta ja siihen kirjattavista asioista annettavat tarkemmat säännökset. Maa- ja metsätalousministeriölle annettavat valtuudet koskisivat teknisluonteisia asiakokonaisuuksia, joiden voidaan katsoa olevan luonteeltaan sellaisia, että niiden merkitys ei vaadi niiden käsittelyä valtioneuvostossa.

Lakiehdotuksen 52 §:n 3 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin puutavaranmittaukseen liittyvien maksujen suuruudesta, maksamisesta ja maksuihin liittyvästä menettelystä. Velvollisuus maksaa maksu valvontamittauksesta olisi säädetty 53 §:ssä. Maksun määrittämisessä noudatettaisiin valtion maksuperustelain periaatetta, jonka mukaan asianomainen ministeriö päättää maksuperustelain periaatteiden pohjalta hallinnonalansa julkisoikeudellisten suoritteiden maksuista.

Edellä selvitettyt lakia alemmanasteiset säännökset on katsottu voitavan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella johtuen säädeltävän asiakokonaisuuden teknisyydestä ja valtuuden tarkkarajaisuudesta sekä siitä,

että ei katsota olevan kyse sellaisista asioista, joiden merkityksen vuoksi ne olisi säädettävä valtioneuvoston asetuksella. Edellä mainittujen valtuussäännösten voidaan arvioida täytävän perustuslain edellyttämät täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset. Tämän vuoksi ministeriön asetusta olisi pidettävä asianmukaisena säädöstasona tässä yhteydessä.

4.6 Määräystenantovalta

Lainsäädäntövallan siirtämisestä muulle viranomaiselle kuin ministeriölle säädetään perustuslain 80 §:n 2 momentissa. Säännöksen mukaan myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrättyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Erityinen syy säätää viranomaisen määräystenantovallasta on perustuslain esitöiden (HE 1/1998 vp, s.133/II) mukaan käsillä lähinnä silloin, kun kysymyksessä on tekninen ja vähäisiä yksityiskohtia koskeva sellainen sääntely, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Lakiehdotuksen 14 §:n 1 momentin kolmessa kohdassa on määritetty ne mittausmenetelmäryhmät, joista johonkin puutavaran mittauksessa käytettävien mittausmenetelmien ja -laitteiden on perustuttava. Näistä erityisesti 3 kohtaan liittyy Metsäntutkimuslaitoksen määräyksenantoon liittyvä valtuus (yleinen muuntoluku). Lakiehdotuksen 14 §:n 3 momentin mukaan Metsäntutkimuslaitos antaisi määräykset yleisistä muuntoluvuista. Metsäntutkimuslaitoksen määräystenannossa olisi kyse täysin teknisestä ja vähäisiä yksityiskohtia koskevasta sääntelystä, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 28/2008 vp) pitänyt mahdollisena määräystenantovallan osoittamista muulle kuin ministeriölle silloin, kun sääntelyn kohteena olevaan toimintaan liittyy runsaasti sellaisia ammatillisia erityispiirteitä, joita valiokunnan käytännössä on vakiin-

tuneesti pidetty perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuina erityisinä syinä. Metsäntutkimuslaitoksen antamat määräykset johtuisivat tutkimustulosten osoittamasta tarpeesta. Tutkimukselliseksi osaamiseksi luonnehdittavien erityispiirteiden vuoksi voidaan katsoa olevan painavia perusteita osoittaa Metsäntutkimuslaitokselle oikeussääntöjen antamisvaltaa maa- ja metsätalousministeriön sijasta. Metsäntutkimuslaitoksen määräykset koskisivat teknisiä puutavaran mittauksen asiantuntemusta edellyttäviä kysymyksiä, jotka kohdistuvat puutavaranmittauksen tekniseen toteuttamiseen. Määräystenantovalta olisi tarkoituksenmukaista ja perusteltua osoittaa Metsäntutkimuslaitokselle. Voidaan katsoa, että ehdotetulle sääntelylle olisi sen kohteeseen liittyviä erityisiä syitä.

Lakiehdotuksessa tarkoitettu määräystenantovalta Metsäntutkimuslaitokselle rajautuisi sellaisiin seikkoihin, joiden asiallinen merkitys ei edellytä, että niistä säädettäisiin lailla tai asetuksella. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään korostanut, että perustuslain 80 §:n 2 momentti jo itsessään rajoittaa suoraan valtuussäännösten tulkintaa ja määräystenantovaltuuksia on tämän vuoksi tulkittava supistavasti (PeVL 52/2001 vp ja PeVL 24/2002 vp). Valtuus Metsäntutkimuslaitokselle olisi lakiehdotuksessa yksilöity tarkasti vain tiettyyn asiakokonaisuuteen liittyviin matemaattisiin muuntolukuihin ja olisi luonteeltaan lisäksi tekninen.

Perustuslakivaliokunnan kannanoton (PeVL 16/2009 vp) mukaan virasto on voinut antaa tarkempia määräyksiä silloin, kun ne ovat olleet lähinnä teknisluonteisia määräyksiä, joiden antaminen on perusteltua sääntelyn kohteen luonteen, teknisen kehityksen nopeuden ja sääntelyn edellyttämän erityisasiantuntemuksen vuoksi. Perustuslakivaliokunta on myös todennut (PeVL 48/2005 vp) lausunnon kohteena olleessa lakiehdotuksessa (Hallituksen esitys Eduskunnalle ilmailulaiksi) valtuuksien olleen rajattuja koskessaan teknisiä kysymyksiä, jotka edellyttävät alan asiantuntemusta. Lakiehdotuksen 14 §:n 3 momentin soveltamisala olisi täsmällisesti rajattu, koska se koskee vain muuntolukujen käyttämistä tietyn puutavaran mittaustelmäryhmän sisällä. Määräykset sisältäisivät matemaattisten kaavojen vahvistamista puu-

tavaran mittauksen eri mittausten menetelmiin liittyen ja niiden sisältö perustuisi tutkimustuloksiin.

Metsäntutkimuslaitokselle osoitettaisiin myös toinen määräystenantovaltuus. Lakiehdotuksen 34 §:ssä säädettäisiin tehdasmaittausilmoituksesta. Pykälän 1 momentin nojalla Metsäntutkimuslaitos vahvistaisi käytettävän lomakkeen. Myöskään tähän määräystenantoon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä ja asia on luonteeltaan tekninen.

Edellä esitetyillä perusteilla voidaan katsoa, että ehdotetut määräystenantovaltuudet täyttävät perustuslain 80 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset.

4.7 Kansalaisuusvaatimus virallisen mittaajan ja mittauslautakunnan jäsenen kelpoisuusvaatimuksena

Perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Esityksellä on liityntä edellä mainittuun perustuslaissa säädettyyn syrjintäkieltoon. Perustuslain 125 §:n 1 momentin mukaan lailla voidaan säätää, että määrättyihin julkisiin virkoihin tai tehtäviin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Perustuslain esitöiden mukaan sanonnalla "määrätty" julkinen virka tai tehtävä ilmaistaisiin periaate, jonka mukaan kansalaisuusvaatimuksia tulisi asettaa vain rajoitetusti ja perustelluista syistä (HE 1/1998 vp, s. 180/I). Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään (PeVL 28/2004 vp ja PeVL 13/1999 vp) pitänyt kansalaisuusvaatimusta tuomarin virassa hyväksyttävänä perustuslain näkökulmasta, koska virkaan kuuluu merkittävää julkisen vallan käyttämistä. Tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 11 §:n 1 momentissa on säädetty Suomen kansalaisuus tuomariksi nimitämisen edellytykseksi. Myös valtion virkamieslain (750/1994) 7 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan tuomarin virkaan voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Vaikkaan mittauslautakunnan jäsenet eivät toimi

tuomarin virassa, mittauslautakunta toimii muutoksenhakuelimenä ja mittauslautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla. Sen vuoksi Suomen kansalaisuus voidaan katsoa perustelluksi asettaa myös mittauslautakunnan jäsenen tehtävän kelpoisuusvaatimukseksi.

Edellä esitetyn perusteella lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

puutavaran mittauksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on turvata jalostamattoman puutavaran mittauksessa käytettyjen menetelmien, laitteiden toiminnan ja mittaustulosten luotettavuus.

2 §

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lain-säädäntöön

Tätä lakia sovelletaan jalostamattoman puutavaran määrän mittaukseen kauppahinnan, työn tekemisen määrän perusteella suoritettavan palkan tai urakointimaksujen taikka muun korvauksen määrittämistä varten, jos 3 §:ssä ei muuta säädetä. Lakia sovelletaan myös laadun mittaamiseen, jos laatua käytetään arvoltaan erilaisten jalostamattoman puutavaran ositteiden jakoperusteena.

Maasta vietävän ja maahan tuotavan jalostamattoman puutavaran mittauksessa tätä lakia sovelletaan vain mittauslaitevaatimuksien osalta. Tätä lakia sovelletaan kuitenkin ko-

konaisuudessaan jalostamattoman puutavaran määrän luovutusmittaukseen vientikaupassa Suomessa, jos viejä ostaa puun:

- 1) luonnolliselta henkilöltä;
- 2) elinkeinonharjoittajalta, jonka päätoimiala on maa- ja metsätalous;
- 3) luonnollisten henkilöiden muodostamalta yhtymältä, kuolinpesältä tai muulta näihin rinnastettavalta yhteenliittymältä;
- 4) kunnalta;
- 5) seurakunnalta;
- 6) yhteismetsältä; tai
- 7) säätiöltä.

Tätä lakia sovelletaan jalostamattoman puutavaran mittaukseen vain mittauslaitevaatimuksien osalta, jos tavoiteltu mittaussuure on energiasisältö tai lämpöarvo.

Puutavaran punnitsemiseen ei-automaattisilla vaaoilla sovelletaan mittauslaitelakia (707/2011).

3 §

Erikseen sovittavat asiat

Konsernin tai yrityksen sisäisessä tai näiden välisessä luovutusmittauksessa tai laajamittaisessa terminaali-, vaihto-, haketus- tai kuljetusurakointimittauksessa mittausosapuolet voivat sopia poikkeavansa 13 §:ssä tarkoitettua mittaustuloksen suurimmasta sallitus-

ta poikkeamasta, 14 §:ssä tarkoitettujen mittausmenetelmäryhmien vaatimuksista sekä 17 ja 18 §:ssä tarkoitettua omavalvonnasta. Edellä tarkoitettua sopimisoikeutta ei ole:

- 1) kunnalla;
- 2) seurakunnalla;
- 3) yhteismetsällä;
- 4) säätiöllä;
- 5) elinkeinonharjoittajalla, jonka päätoimiala on maa- ja metsätalous;
- 6) luonnollisten henkilöiden muodostamalla yhtymällä, kuolinpesällä tai muulla näihin rinnastettavalla yhteenliittymällä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun sopimukseen yritysten välisestä luovutusmittauksesta on sisällytettävä kuvaus käytettävästä mittausmenetelmästä, sen poikkeamisesta 1 momentissa tarkoitetuista säännöksistä ja mittauksen luotettavuuden varmistamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa mittauksissa on käytettävä tämän lain vaatimukset täyttäviä mittauslaitteita tämän lain vaatimusten mukaisesti.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua kuvauksen sisällöstä voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *jalostamattomalla puutavaralla* runko- puusta, kuoresta, oksista, kannoista ja juurista katkaisemalla, hakettamalla, murskaamalla tai muulla vastaavalla tavalla valmistettuja puutavaralajeja, joita ei ole prosessoitu toiseksi puutavaralajiksi sahaamalla, veistämällä tai mekaanisesti taikka kemiallisesti käsittelemällä tai muulla vastaavalla tavalla, sekä teollisuushaketta;

2) *puutavaran mittauksella* jalostamattoman puutavaran määrän, jakoperusteen ja laadun mittaamista kauppahinnan määrittämistä varten (*luovutusmittaus*) tai työn tekemisestä määrän perusteella suoritettavan palkan määräämistä varten (*työmittaus*) tai urakointimaksujen taikka muun korvauksen määräämistä varten (*urakointimittaus*);

3) *laadun mittauksella* puutavaran osittelu laadun perusteella, silmämääräistä laadun määrittämistä ja laadun suoraa mittausta perustuen puuaineen ominaisuuksiin;

4) *perusmittauksella* mittausosapuolten suorittamaa luovutus-, työ- tai urakointimitausta;

5) *tehdasmittauksella* perusmittausta erityisellä puutavaran mittaus-, jalostus- tai terminaali- paikalla, jossa mitataan säännöllisesti ja laajamittaisesti pysyväisluonteisella mittauslaitteella;

6) *virallisella mittauksella* virallisen mitaajan mittausosapuolen pyynnöstä suorittamaa luovutus-, työ- tai urakointimittausta ja siihen liittyvää viranomaispäätöstä ja sen tekemisessä tarvittavia toimenpiteitä;

7) *valvontamittauksella* virallisen mitaajan omasta aloitteestaan tai tehdasmittaajan pyynnöstä suorittamaa tehdasmittauksessa käytetyn mittauslaitteen, -menetelmän tai menettelyn tarkastamista;

8) *myyjällä* puutavaran ja hakkuuoikeuden luovuttajaa;

9) *ostajalla* puutavaran ja hakkuuoikeuden saajaa;

10) *työnsuorittajalla* työsopimuslain (55/2001) mukaista työntekijää;

11) *työnantajalla* työsopimuslain mukaista työnantajaa;

12) *urakoitsijalla* sellaista tahoja, joka saa korvauksen urakan kohteena olevan puutavaran määrän perusteella;

13) *urakanantajalla* sellaista tahoja, joka suorittaa korvauksen urakan kohteena olevan puutavaran määrän perusteella;

14) *tehdasmittaajalla* tehdasmittauksen tekijää yhteisöä tai elinkeinonharjoittajaa;

15) *mittausosapuolella* 8–14 kohdassa tarkoitettuja tahoja, joita puutavaran mittauksella määritetty mittausulos koskee;

16) *mittausmenetelmällä* yleisesti kuvattua loogista toimintojen sarjaa, jonka avulla mitaukset suoritetaan;

17) *mittauslaitteella* mittaukseen käytettävää laitetta, jota käytetään yksinään tai yhdessä lisälaitteiden kanssa;

18) *mittauksella* toimintosarjaa, jolla määritetään yksi tai useampia suuren arvoja;

19) *mittauksen luotettavuudella* ominaisuutta, joka kuvaa mittauksen käyttövar-

muutta koskien mittaustarkkuutta, toimintavarmuutta ja kunnossapitovarmuutta;

20) *mittaustarkkuudella* mittaussuureen mitatun arvon ja todellisen arvon yhtäpitävyyttä.

2 luku

Puutavaranmittauksen organisaatiot ja viranomaiset

5 §

Ministeriö

Tämän lain noudattamista koskevan valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluvat maa- ja metsätalousministeriölle.

6 §

Metsäntutkimuslaitos ja viralliset mittaajat

Metsäntutkimuslaitos huolehtii tämän lain mukaisista tutkimus- ja kehittämistehtävistä. Metsäntutkimuslaitos antaa maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä puutavaranmittausta koskevia lausuntoja.

Metsäntutkimuslaitoksessa on virallisia mittaajia, joiden tehtävänä on tämän lain noudattamisen valvonta, valvontamittaus ja mittauserimielisyyksien ratkaiseminen virallisena mittauksena. Virallisten mittaajien tehtäviin kuuluu myös puutavaran mittaukseen liittyvä neuvonta.

7 §

Puutavaranmittauksen neuvottelukunta

Maa- ja metsätalousministeriön toimialalla on puutavaranmittauksen olennaisten sidosryhmien edustajista koostuva puutavaranmittauksen neuvottelukunta. Neuvottelukunnan tehtävänä on antaa lausuntoja, tehdä ehdotuksia puutavaran mittauksen kehittämiseksi sekä edistää ja ylläpitää hyviä mittauskäytäntöjä. Neuvottelukunta voi esittää Metsäntut-

kimuslaitokselle 14 §:n 3 momentissa tarkoitettujen muuntolukujen tarkistamista.

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävien sisällöstä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Puutavaran mittauslautakunta

Puutavaran mittauslautakunta, jäljempänä *mittauslautakunta*, toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena puutavaranmittausta koskevissa asioissa ja käsittelee sille tämän lain nojalla siirretyt asiat. Maa- ja metsätalousministeriö asettaa mittauslautakunnan kolmivuotiskaudeksi puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa kuultuaan.

9 §

Mittauslautakunnan kokoonpano

Mittauslautakuntaan kuuluu kaksi pysyvää jäsentä, joista toinen on puheenjohtaja, ja enintään kuusi vaihtuvaa asiantuntijajäsentä. Pysyvillä jäsenillä on kummallakin yksi henkilökohtainen varajäsen. Mitä tässä laissa säädetään mittauslautakunnan pysyvistä jäsenistä, koskee myös henkilökohtaista varajäsentä.

Virallinen mittaaja ja puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsen eivät saa toimia mittauslautakunnan jäsenenä. Metsäntutkimuslaitoksen palveluksessa oleva ei saa toimia mittauslautakunnan pysyvänä jäsenenä.

10 §

Virallisen mittaajan ja mittauslautakunnan jäsenen kelpoisuusvaatimukset

Virallisen mittaajan, mittauslautakunnan puheenjohtajan ja hänen henkilökohtaisen varajäsenensä sekä vaihtuvien asiantuntijajäsenten on oltava puutavaran mittaukseen hyvin perehtyneitä Suomen kansalaisia, joille ei ole määrätty edunvalvojaa, joiden toimin-

takelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jotka eivät ole konkurssissa.

Mittauslautakunnan puheenjohtajalla ja hänen varajäsenellä tulee olla tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja toisella pysyvällä jäsenellä ja hänen varajäsenellä tulee olla oikeustieteen muu ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto.

11 §

Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan jäsenen tuomarin vastuu ja esteellisyys

Virallinen mittaaaja ja mittauslautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla. Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan jäsenen on ennen tehtävänsä ryhtymistä vannottava tuomarin vala tai annettava tuomarinvakuutus käräjäoikeudessa, jollei hän ole tehnyt sitä aikaisemmin. Mittauslautakunnan jäsen voi vannota tuomarinvalan tai antaa tuomarinvakuutuksen myös mittauslautakunnan puheenjohtajana toimivan jäsenen edessä. Muilta osin tuomarinvalasta ja -vakuutuksesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 6 a ja 7 §:ssä.

Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan pysyvien jäsenten esteellisyyteen sovelletaan, mitä tuomarin esteellisyydestä säädetään.

Vaihtuvien asiantuntijajäsenten tulee olla käsiteltävän asian suhteen riippumattomia.

12 §

Mittauslautakunnan jäsenyydestä vapautuminen

Mittauslautakunnan jäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriö vapauttaa 1 momentissa säädetyn estämättä mittauslautakunnan jäsenen tehtävästään, jos hän pyytää tehtävästä vapauttamista, hänet valitaan puutavaranmittauksen neuvottelukuntaan tai viralliseksi mittaaajaksi taikka jos pysyvä jäsen valitaan Metsäntutkimuslaitoksen palvelukseen.

3 luku

Mittausmenetelmäryhmät sekä mittausmenetelmät ja -laitteet

13 §

Mittauksen tarkkuus

Mittauksessa on saavutettava tarkoituksenmukainen ja riittävä mittaustarkkuus. Se katsotaan saavutetuksi, kun mittaustuloksen poikkeama vertailuarvoon nähden ei ylitä mittaukselle määritettyä suurinta sallittua poikkeamaa. Suurimman sallitun poikkeaman lukuarvoihin vaikuttavat eräköko, mittausmenetelmäryhmä, mittausmenetelmä ja puutavaralaji.

Mittauksessa ei saa olla merkittävää systemaattista virhettä, joka pysyy mittausta toistettaessa samansuuntaisena. Mittaustuloksen satunnaisen vaihtelun on pysyttävä mittausmenetelmälle tyypillisissä rajoissa siten, että suurin sallittu poikkeama ei ylitä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään mittauksen luotettavuuden ja suurimman sallitun poikkeaman määrittämisestä sekä mittausmenetelmäryhmien ja mittausmenetelmien suurimman sallitun poikkeaman lukuarvoista.

14 §

Mittausmenetelmäryhmät

Puutavaran mittauksessa käytettävien mittausmenetelmien ja -laitteiden on perustuttava johonkin seuraavista mittausmenetelmäryhmistä:

1) puutavaran fyysisten ulottuvuuksien ja ominaisuuksien tai painon mittauksiin sekä niihin perustuviin laskentamenetelmiin, joiden tuloksena saadaan lopullinen mittaustulos;

2) 1 kohdan mukaisiin menetelmiin, joissa mittaustuloksen mittayksikkö muunnetaan toiseksi otantaan perustuvalla muuntoluvulla;

3) 1 kohdan mukaisiin menetelmiin, joissa mittaustuloksen mittayksikkö muunnetaan toiseksi yleisellä muuntoluvulla.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista mittausmenetelmäryhmistä ja niihin sisällyvistä

mittauksista ja laskentamenetelmistä annetaan tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Metsäntutkimuslaitos antaa määräykset yleisistä muuntoluvuista. Ennen määräyksen antamista siitä on pyydettävä lausunto puutavarannittauksen neuvottelukunnalta.

15 §

Mittausmenetelmien ja -laitteiden vaatimukset

Mittauslaitteen suunnittelijan on määritettävä mittausmenetelmien käyttöalue, sisältö ja laskenta siten, että mittauksessa voidaan saavuttaa 13 §:ssä tarkoitetut mittaustarkkuutta koskevat vaatimukset ja mittaus on luotettavaa käyttötarkoituksen mukaisissa olosuhteissa. Mittauslaitteiden valmistajan on toteutettava niiden valmistus siten, että edellä säädetyt vaatimukset täytetään. Käytön aikana mittauksen luotettavuus on voitava varmistaa 17 §:n mukaisesti.

Mittausmenetelmien ja -laitteiden mittaus tulosten on perustuttava kansainvälisen mittayksikköjärjestelmän mukaisiin mittayksiköihin. Mittayksiköistä säädetään mittayksiköistä ja mittanormaali-järjestelmästä annettussa laissa (1156/1993). Mittaustuloksen on oltava jäljitettävissä.

Mittausmenetelmäryhmien ja niihin kuuluvien mittausmenetelmien ja -laitteiden käyttöalueesta, sisällöstä ja niihin sisältyvästä laskennan ja mittauksen tekemisestä ja mittauksen luotettavuuden varmistamisesta sekä mittauslaitteiden ominaisuuksista annetaan tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

16 §

Vastuu mittauslaitteen vaatimustenmukaisuudesta

Tämän lain mukaiseen käyttöön tarkoitettun uuden mittauslaitteen markkinoille tuoja vastaa siitä, että mittauslaite täyttää tämän lain vaatimukset. Mittauslaitteen markkinoille tuojan on ilmoitettava mitattavan puutavaran ominaisuuksien ja käyttöolosuhteiden mukainen mittauslaitteen käyttöalue. Mittaus-

laitteen mukana on toimitettava mittauslaitteen valmistajaa sekä sen käyttöä ja soveltuvuutta koskevat tiedot.

17 §

Mittauksen luotettavuuden varmistaminen

Mittaajan on varmistettava mittauksen luotettavuus omavalvonnalla ja ulkopuolisella valvonnalla ja näihin sisältyvillä mittausmenetelmän tai siihen kuuluvien laitteiden toimivuuden sekä mittaustuloksen tarkastuksilla. Mittaustuloksen tarkastusta vertailumenetelmällä tehtävällä mittauksella ei kuitenkaan edellytetä tienvarressa tapahtuvassa manuaalisessa mittauksessa eikä hakkeen, murskeen tai muuten vastaavasti valmistettujen puutavaralajien manuaalisessa mittauksessa.

Omavalvontaan ja ulkopuoliseen valvontaan kuuluvia mittaustuloksia on säilytettävä vähintään vuoden ajan mittaustuloksen tiedoksisaamisesta. Mittausosapuolilla on oikeus tutustua mittausmenettelyyn ja mitattavan puutavaraerän mittaustulokseen vaikuttaviin valvontaa koskeviin tuloksiin sekä osallistua tarkastusten tekemiseen sovittavalla tavalla.

Jos suurin sallittu poikkeama ylitetään perusmittauksessa, virheen aiheuttava tekijä on viivytyksettä poistettava.

Luotettavuuden varmistamiseen liittyvistä tarkastuksista on tallennettava tiedot, joista ilmenevät tarkastuksen tekijä, ajankohta, tulos ja tehdyt toimenpiteet. Asiakirjat ja merkinnät voidaan tehdä sähköisesti.

Mittausmenetelmien ja -laitteiden luotettavuuden varmistamisen teknisestä toteuttamisesta sekä menettelyistä, joita noudatetaan, jos suurin sallittu poikkeama ylitetään perusmittauksessa, annetaan tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

18 §

Omavalvonta

Omavalvontaan on sisällyttävä mittauslaitteen toiminnan käytönaikainen seuranta, kalibrointi, mittauslaitteen viritys, mittaustuloksen tarkastukset sekä niiden dokumentoin-

ti. Omavalvonnasta vastaa mittaaja. Kalibroinnilla määritetään mittauksen poikkeama vertailuarvoon nähden. Mittauslaitteen toiminta on asetettava käyttöolosuhteisiin sopivaksi ja tuottamaan oikea mittaustulos mittauslaitteen virityksellä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä omavalvonnasta.

19 §

Ulkopuolinen valvonta

Ulkopuoliseen valvontaan on sisällyttävä muun kuin mittaajan itsensä tekemä mittaus-tuloksen tarkastus. Ulkopuoliseen valvontaan kuuluu myös 6 luvussa tarkoitettu valvontamittaus.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ulkopuolisesta valvonnasta.

4 luku

Puutavaran mittaus

20 §

Mittaustoimituksen tekijä

Luovutusmittauksen tekevät sopimuksen mukaan joko yhdessä tai erikseen myyjä ja ostaja tai muu taho.

Työ- ja urakointimittaus on toimitettava, jos palkka tai muu korvaus maksetaan puutavaran määrän perusteella. Työmittauksesta vastaa työnantaja ja sen tekee työnantaja, jollei toisin ole sovittu. Työnantajan on ilmoitettava työnsuorittajalle etukäteen mittauksesta. Urakointimittauksen tekijän sopivat urakoitsija ja urakanantaja keskenään.

Mittausosapuolet voivat sopia, että luovutusmittaus korvaa erillisen työ- tai urakointimittauksen tai työ- ja urakointimittaus korvaa erillisen luovutusmittauksen.

21 §

Mittauksesta sovittavat asiat

Ennen puutavaran mittausta on sovittava:

- 1) mittausosapuolet, joita ovat:
 - a) luovutusmittauksessa myyjä ja ostaja;
 - b) työmittauksessa työnsuorittaja ja työnantaja;
 - c) urakointimittauksessa urakoitsija ja urakanantaja;
- 2) mittauksen kohteen yksilöivät tiedot;
- 3) mittausmenetelmä ja mittaaja;
- 4) mittauskustannuksen maksaja;
- 5) tilavuuden, painon tai yksikkömäärän mittayksikkö.

22 §

Mittausasiakirja

Mittaustoimituksesta on laadittava mittausasiakirja, jossa on 21 §:ssä mainitut tiedot sekä tiedot mittausosapuolten osoitteista ja asiakirjan laatimispäivästä. Mittausasiakirjassa on lisäksi oltava mittaustulos tilavuuden, painon tai yksikkömäärän mittayksiköissä. Tehdasmittauksesta ilmoitetaan myös tieto mittauspaikasta.

Urakointimittauksen tuloksen kirjaamisesta sopivat urakoitsija ja urakanantaja. Sisällöltään kirjaamisen on vastattava 1 momentissa tarkoitettua mittausasiakirjaa.

Mittausasiakirjassa on oltava kaikki sovitun mittauksen kohteen mittaustulokset. Jos mittausoimitus keskeytyy, mittausasiakirja voidaan laatia vastaavasti osissa, joiden on yhteensä katettava koko mittauksen kohde.

Maaseutuvirastolla on oikeus saada kopio mittausasiakirjasta.

23 §

Mittaustoimituksen päätyminen ja mittausasiakirjojen säilyttäminen

Mittaustoimitus katsotaan päättyneeksi, kun sitä koskeva 22 §:n 1 momentissa tarkoitettu mittausasiakirja on laadittu ja lähetetty tai luovutettu mittausosapuolille 24 §:n mukaisesti.

Mittausosapuolen on pyynnöstä annettava toiselle mittausosapuolelle mittaustuloksen lisäksi tiedot, joiden perusteella mittaustulos voidaan laskea.

Edellä 22 §:n 1 momentissa tarkoitettua mittausasiakirjan tiedot on säilytettävä viisi

vuotta mittaustoimituksen päättymisestä. Säilyttämisestä vastaa mittauskustannuksista vastaava.

24 §

Mittaustuloksen tiedoksisaaminen

Mittausosapuolten katsotaan saaneen tiedon mittaustuloksesta saatuaan 22 §:ssä tarkoitetun mittausasiakirjan. Mittausasiakirja voidaan luovuttaa mittaustoimituksessa, kun mittausosapuolet ovat läsnä. Kirjallisesti tai sähköisesti lähetetyn mittausasiakirjan katsotaan tulleen vastaanottajan tietoon seitsemäntenä päivänä sen lähettämistä, jollei muuta näytetä.

Edellä 22 §:ssä tarkoitettu mittausasiakirja on viipymättä toimitettava toiselle mittausosapuolelle.

25 §

Urakointimittauksen tuloksen tarkistaminen

Jos urakoitsija toimii sopimuksen vastaisesti eikä korjaa puutteellisuuksia, saa mittaustuloksesta vähentää niin paljon, että vähennys vastaa niitä urakointikustannuksia, jotka sopimuksen vastaisen työn korjaaminen sopimuksen mukaiseksi aiheuttaa urakanantajalle.

Mittaustuloksesta voidaan lisäksi vähentää kokonaan se määrä, jota urakanantaja ei voi käyttää hyväkseen sopimuksen tai urakanantajan antamien ohjeiden vastaisesti tehdyn työn vuoksi.

Jos 1 momentissa tarkoitettu puutavaran määrä muodostaa myös kolmannelle osapuolelle maksettavan palkan tai muun korvauksen perusteen, 1 momentin mukaista mittaustuloksen vähennystä ei saa tehdä kolmannelle osapuolelle maksettavaa palkkaa tai muuta korvausta määrättäessä.

26 §

Puutavaran käsittely ja siirto ennen mittaustuloksen tiedoksisaamista

Ostaja, työn- tai urakanantaja tai heidän valtuuttamansa saa käsitellä tai siirtää puuta-

vara ennen mittaustuloksen tiedoksisaamista, jos siitä on kyseistä puutavaraa koskevan sopimuksen ehdoissa sovittu ja kun mittaaja on kirjannut 22 §:ssä tarkoitetun mittausasiakirjan laadintaan tarvittavat tiedot.

Mittausosapuolten sopiman mittausmenetelmän ollessa sellainen, että mittaus tapahtuu muualla kuin puutavaran teko- tai käsittelypaikassa, puutavaran saa siirtää mittauspai- kalle ennen tietojen kirjaamista. Tällöin mit- tautserä on pidettävä erillään siihen saakka, kunnes tiedot on kirjattu.

Puutavaraa ei saa käsitellä tai siirtää mit- tauspaikalta ennen 24 §:ssä tarkoitettua mit- tauttuloksen tiedoksisaamista, jos mittaus- osapuolet ovat niin sopineet.

5 luku

Virallinen mittaus

27 §

Erimielisyyden ratkaiseminen

Mittauserimielisyydet ratkaistaan ensisijai- sesti mittausosapuolten välillä. Jos mittaus- osapuolet eivät pääse yksimielisyyteen mit- tausta koskevasta erimielisyydestä, mittaus- osapuoli voi hakea mittauserimielisyyden ratkaisemiseksi virallista mittausta.

Virallisessa mittauksessa noudatetaan hal- lintolakia (434/2003), jollei jäljempänä toisin säädetä.

28 §

Virallisen mittauksen edellytykset

Virallinen mittaus on mittausosapuolen pyynnöstä toimitettava, jos:

1) mittausosapuolten kesken on syntynyt erimielisyyttä 22 §:ssä tarkoitettua mittaustuloksesta tai mittaustulokseen vaikuttavasta tekijästä;

2) mittausosapuolille tulee erimielisyyttä 21 §:n mukaan sovitusta asioista; tai

3) toinen mittausosapuoli ei osallistu mit- taustoimitukseen sovitulla tavalla.

Virallinen mittaus voidaan tehdä, jos mit- tausosapuoli on esittänyt pyynnön virallisen mittauksen toimittamiseksi viimeistään

14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut 24 §:n mukaisesti tiedon mittaustuloksesta.

Mittaustulos katsotaan lopulliseksi, jos virallista mittausta ei ole haettu 2 momentin mukaisesti.

29 §

Virallisen mittauksen vireillepano

Mittausosapuolen on toimitettava virallista mittausta koskeva hakemus Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon kirjeitse tai sähköisesti.

Hakemuksen tulee sisältää seuraavat tiedot tai kopiot alkuperäisistä asiakirjoista:

- 1) mittausosapuolten nimet ja yhteystiedot;
- 2) sopimus tai mittauksen kannalta oleelliset osat sopimuksesta, johon mittaus perustuu;
- 3) mittaustoimitusta koskeva asiakirja, jos se on jo tehty;
- 4) selvitys erimielisyyden aiheuttavasta seikasta mittaustoimituksessa tai mittaustuloksessa;
- 5) selvitys siitä, milloin virallista mittausta pyytävä mittausosapuoli on saanut tiedon mittaustuloksesta.

Virallisen mittaajan on ilmoitettava virallisen mittauksen vireillepanosta mittausosapuolille. Virallisen mittaajan on aloitettava virallinen mittaus viipymättä. Jos virallinen mittaus sisältää mittaustoimituksen, virallisen mittaajan on ilmoitettava sen ajankohta mittausosapuolille.

Virallista mittausta pyytäneen ja toisen mittausosapuolen on avustettava virallista mittaajaa ja luovutettava hänen tarvitsemansa asiaan liittyvät tiedot.

30 §

Virallisen mittauksen toimittaminen

Virallinen mittaus tehdään sitä asiaa koskien, mitä pyyntö koskee. Jos erimielisyys koskee tiettyä mittaustoimituksen vaihetta tai mittaustuloksen osatekijää, virallinen mittaus rajataan kyseiseen vaiheeseen tai osatekijään, muutoin virallinen mittaus tehdään koko mittaustoimitusta koskien.

Virallinen mittaus on tehtävä mittauserälle sovitulla tai lähinnä sitä olevalla mittausme-

netelmällä tai sitä tarkemmalla mittausmenetelmällä, jos erimielisyyden kohteena oleva mittauserä on uudelleen mitattavissa. Jos erimielisyyden kohteena oleva mittauserä ei ole uudelleen mitattavissa, virallinen mittaus tehdään asiakirjatarkasteluna.

Mittauksessa käytettävän mittausmenetelmän, mittauslaitteiden ja niiden käytön on täytettävä tässä laissa säädetyt vaatimukset. Laatu on määritettävä tai osoitettava kyseisen mittauserän sopimusehtojen mukaisesti.

Saman mittauserän osalta virallinen mittaus voidaan tehdä kokonaisuudessaan tai kunkin virallisen mittauksen kohteena olevan tekijän osalta vain kerran.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa säännöksiä virallisen mittauksen käytännön toteutuksesta. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen asetuksen antamista.

31 §

Mittauspöytäkirja ja päätös virallisesta mittauksesta

Virallisen mittaajan on kirjattava virallisen mittauksen päätös ja perustelut erimielisyyden ratkaisusta mittauspöytäkirjaan, joka on tehtävä viipymättä.

Virallisen mittaajan päätöksessä on oltava lausunto mittausmenetelmästä ja -laitteistosta sekä niiden käytöstä, jos virallinen mittaus koskee mittauserää, joka ei ole enää yksilöitävissä. Päätökseen voidaan sisällyttää arvio puutavaran mittaustuloksesta.

Virallinen mittaaja voi ratkaista hänen käsiteltäväkseen saatetun asian kumman tahansa mittausosapuolen vahingoksi.

32 §

Virallisen mittaajan mittauspöytäkirjan tiedoksianto ja arkistointi

Mittauspöytäkirja annetaan tiedoksi mittausosapuolille hallintolain 59 §:n mukaisesti.

Virallisen mittaajan on lähetettävä mittauspöytäkirjan kopio virallisesta mittauksesta

myös mittauslautakunnan puheenjohtajalle sekä maa- ja metsätalousministeriöön.

Alkuperäinen mittauspöytäkirja arkistoidaan Metsäntutkimuslaitoksessa.

33 §

Virallisen mittauksen kohteena olleen asian siirto mittauslautakunnalle

Virallisen mittajaan on tehtävä välittömästi päätös virallisen mittauksen kohteena olleen asian siirtämisestä mittauslautakunnalle, jos virallisen mittajaan 40 §:n 1 momentissa tarkoitettu määräyksestä huolimatta mittauksessa havaittua virhettä ei korjata eikä päätöksen tehosteeksi ole voitu asettaa 41 §:n 1 momentissa tarkoitettua keskeyttämisuhkaa tai uhkasakkoa.

6 luku

Tehdasmittauksen valvontamittaus

34 §

Tehdasmittausilmoitus

Tehdasmittajaan on ennen tehdasmittauksen aloittamista toimitettava Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon mittauspaikkakohtainen ilmoitus Metsäntutkimuslaitoksen vahvistamalla lomakkeella, josta ilmenee:

- 1) tehdasmittajaan nimi, yhteystiedot ja mittauspaikka;
- 2) mittauspaikalla käytettävät mittausmenetelmät ja mittauslaitteet;
- 3) mittauksen aloittamisajankohta;
- 4) mittautuloksen käyttötarkoitus: luovutus-, työ- tai urakointimittaus.

Jos 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuu muutoksia, tehdasmittajaan on toimitettava niistä viipymättä ilmoitus Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon.

35 §

Valvontamittaus

Virallisen mittajaan on tehtävä tehdasmittauksen valvontamittauksia mittauspaikoilla siinä laajuudessa kuin se tehdasmittauksen

valvonnan kannalta on tarpeen. Valvontamittauksessa on selvítettävä tämän lain vaatimusten noudattaminen.

Valvontamittaus on tehtävä siten, että tehdasmittaukselle ei aiheuteta tarpeetonta häiriötä. Jos tehdasmittaja ei voi esittää valvontamittauksessa kaikkia virallisen mittajaan pyytämiä asiakirjoja, pyydetty asiakirjat on toimitettava viipymättä valvontamittauksen päättymisen jälkeen. Valvontamittaus voidaan tarvittaessa tehdä ilmoittamatta siitä etukäteen tehdasmittajalle.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvontamittauksen toimittamisesta. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen asetuksen antamista.

36 §

Virhe tehdasmittauksessa

Tehdasmittauksessa on virhe, jos valvontamittauksessa todetaan, että:

- 1) mittauksen tarkkuus ei ole 13 §:n ja 14 §:ssä tai niiden nojalla säädettyjen mittausmenetelmäryhmien tai mittausmenetelmien vaatimusten mukainen;
- 2) mittausmenetelmissä, mittauslaitteissa, mittauslaitteiden käytössä on mittauksen tarkkuuteen oleellisesti vaikuttava epäkohta;
- 3) mittauslaite ei ole 15 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen; taikka
- 4) mittauksen luotettavuuden varmistamista ei ole tehty 17 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Mittauksessa on myös virhe, jos on tehty 3 §:n mukainen sopimus ja valvontamittauksessa todetaan, että mittauksista ei ole tehty kyseisen sopimuksen mukaan.

37 §

Valvontamittauksen pöytäkirja

Valvontamittauksesta on pidettävä pöytäkirjaa, johon on merkittävä:

- 1) valvontamittauksen aika ja paikka;
- 2) valvontamittauksen kohteena olevan tehdasmittajaan nimi;

3) tehdasmittauksen luotettavuuden varmistamisesta ja tarkkuudesta tehdyt havainnot;

4) virallisen mittajaan päätös valvontamittauksesta.

Jos valvontamittauksessa on todettu 36 §:ssä tarkoitettu virhe, virallisen mittajaan 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen on sisällytettävä lausunto virheen havaitsemista edeltävältä ajalta. Lausunto voi sisältää suosituksen mittausosapuolille mittaustuloksen oikaisemisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa säännöksiä valvontamittauksen pöytäkirjasta ja siihen kirjattavista asioista. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen asetuksen antamista.

38 §

Valvontamittauksen pöytäkirjan tiedoksianto ja arkistointi

Virallisen mittajaan on lähetettävä kopio valvontamittauksen pöytäkirjasta tehdasmittajalle seitsemän päivän kuluessa valvontamittauksesta tai 35 §:n 2 momentissa tarkoitettujen asiakirjojen toimittamisesta viralliselle mittajalle.

Pöytäkirja annetaan tiedoksi tehdasmittajalle hallintolain 59 §:n mukaisesti.

Alkuperäinen pöytäkirja arkistoidaan Metsäntutkimuslaitoksessa.

39 §

Valvontamittauksen kohteena olleen asian siirto mittauslautakunnalle

Virallisen mittajaan on tehtävä välittömästi päätös valvontamittauksen kohteena olleen asian siirtämisestä mittauslautakunnalle, jos:

1) virallisen mittajaan 40 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräyksestä huolimatta tehdasmittauksessa havaittua virhettä ei korjata ja tehdasmittaus jatkuu; tai

2) virallinen mittaja ja tehdasmittaja ovat eri mieltä tehdasmittauksessa havaitusta virheestä, virallisen mittajaan suosittamasta mittaustuloksen oikaisemisesta tai muusta tehdasmittaukseen oleellisesti vaikuttavasta asiasta.

Jos 1 momentin 1 kohdassa on kyse siitä, että 22 §:n 1 momentissa tarkoitettua mittaustulosta ei pystytä osoittamaan, virallisen mittajaan on sisällytettävä päätökseensä esitys mittauslautakunnalle mittaustoiminnan keskeyttämisestä.

7 luku

Hallinnolliset pakkokeinot, kiellot ja seuraamukset

40 §

Korjaus- ja oikaisumääräys

Jos virallinen mittaja havaitsee virallisessa mittauksessa virheen, virallisen mittajaan on päätöksessä määrättävä, että mittajaan on korjattava määräyksessä yksilöity virhe sekä oikaistava tarvittaessa mittaustulos päätöksessä määrättyllä tavalla ja määräajassa. Virheen korjausmääräys voi sisältää veloitteen mittausosan mittaustuloksen oikaisemisesta taaksepäin siihen asti, kunnes on todennettavissa, ettei virheellistä mittausta ole tehty.

Jos virallinen mittaja havaitsee valvontamittauksessa 36 §:ssä tarkoitettua virheen, hänen on päätöksessään määrättävä, että tehdasmittajaan on korjattava määräyksessä yksilöity virhe sekä oikaistava tarvittaessa mittaustulos päätöksessä määrättyllä tavalla ja määräajassa niiden puutavaraerien osalta, jotka on mitattu virheen havaitsemisen ja sen korjaamisen välisenä aikana.

Mittauslautakunta voi antaa määräyksen mittausta koskevan virheen korjaamisesta ja mittaustuloksen oikaisemisesta määrättyllä tavalla ja määräajassa. Mittauslautakunta voi myös antaa määräyksen tehdasmittaukselta koskevan virheen korjaamisesta ja mittaustuloksen oikaisemisesta määrättyllä tavalla ja määräajassa niiden puutavaraerien osalta, jotka on mitattu virheen havaitsemisen ja sen korjaamisen välisenä aikana.

41 §

Keskeyttämisuhka ja uhkasakko

Virallinen mittaja voi asettaa 40 §:n 1 momentissa tarkoitetun korjausmääräyksen tehosteeksi keskeyttämisuhan tai uhkasakon, jos 22 §:n 1 momentissa tarkoitettua mittaus-tulosta ei pystytä osoittamaan tai mittaja ei ole korjannut toimintaansa omavalvonnan tulosten perusteella. Keskeyttämisuhkaa tai uhkasakkoa ei voi asettaa tehdasmittausta koskevan päätöksen tehosteeksi.

Mittauslautakunta voi asettaa 40 §:n 3 momentissa tarkoitetun korjausmääräyksen tehosteeksi keskeyttämisuhan tai uhkasakon, jos 22 §:n 1 momentissa tarkoitettua mittaus-tulosta ei pystytä osoittamaan, mittaja ei ole korjannut toimintaansa omavalvonnan tulosten perusteella tai jos virallisen mittajan tai mittauslautakunnan määräyksessä yksilöityjä virheitä ei ole korjattu asetetussa määräajassa.

Virallisen mittajan ja mittauslautakunnan asettama mittaus toiminnan keskeyttämisuhka voidaan panna täytäntöön tai uhkasakko tuomita maksettavaksi siitä huolimatta, että sitä koskevaan päätökseen haetaan muutosta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Muilta osin keskeyttämisuhasta ja uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Jos 40 §:ssä tarkoitettuun määräykseen on haettu muutosta, sen tehostetta koskeva päätös on toimitettava tiedoksi muutoksenhakuviranomaiselle.

Tässä pykälässä tarkoitettut asiat on käsiteltävä kiireellisinä.

42 §

Määräys puiden siirtämiseksi tai esteen poistamiseksi

Jos puut on sijoitettu siten, ettei virallinen mittaja katso voivansa toimittaa virallista mittausta, hän voi määrätä puut uudelleen sijoitettavaksi tai mittausta haittaavan esteen poistettavaksi. Virallinen mittaja voi tarvittaessa teettää mainitut toimenpiteet mittaussopuolilla.

43 §

Mittauslautakunnan määräys mittauksen keskeyttämiseksi

Mittauslautakunta voi määrätä virheellisen mittauksen keskeytettäväksi. Ennen mittauksen keskeyttämistä mittajalle on annettava välitön mahdollisuus virheen korjaamiseen. Mittausta voidaan jatkaa vasta, kun mittauslautakunnan edellyttämällä tavalla on todettu, että virhe on korjattu.

44 §

Mittauslautakunnan antama kielto

Mittauslautakunta voi virallisen mittajan perustellusta esityksestä päätöksellään kieltää mittauslaitteen markkinoille tuonnin tai käytön, jos mittauslaite ei täytä tämän lain vaatimuksia tai vaatimustenmukaisuuteen liittyvät 16 §:n edellyttämät tiedot ovat oleellisesti puutteellisia taikka harhaanjohtavia. Mittauslaitteen markkinoille tuojalle ja käyttäjälle on annettava mahdollisuus korjata puutteellisuudet mittauslautakunnan määräämällä tavalla ja määräajassa.

Kielto on viipymättä peruutettava, jos sen perusteena oleva puutteellisuus on poistettu tai epäkohta korjattu taikka jos kielto ei ole enää muutoin tarpeen.

45 §

Rangaistussäännös

Mittausosapuoli, joka tahallaan
1) laiminlyö 17 ja 18 §:ssä tarkoitetun omavalvonnan tai
2) jättää 34 §:ssä tarkoitetun tehdasmittaus ilmoituksen tekemättä

on tuomittava *puutavaran mittauksesta annetun lain rikkomisesta* sakkoon.

Puutavaran mittauksesta annetun lain rikkomisesta tuomitaan myös markkinoille tuoja tai käyttäjä, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo 44 §:n 1 momentin nojalla annettua kieltoa.

8 luku

Muutoksenhaku ja eräät menettelyt

46 §

Muutoksenhaku virallisen mittaaajan päätökseen

Virallisen mittaaajan päätökseen saa mittausosapuoli hakea muutosta valittamalla mittauslautakuntaan. Muutoksenhakuun sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Muutosta on haettava 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Päätökseen sisältyvää virallista mittausta koskevaa määräystä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei mittauslautakunta toisin päättä.

47 §

Asian käsittelyä edeltävät toimet

Virallisen mittaaajan on toimitettava mittauslautakunnalle muutoksenhakua tai asian siirtoa koskevat hänen hallussaan olevat asiakirjat.

Kun muutoksenhaku tai asian siirto on laitettu vireille, mittauslautakunnan puheenjohtajan on viivytyksettä kutsuttava mittauslautakunnan jäsenet käsittelemään asiaa ja ilmoitettava asianosaisille muutoksenhaun tai asian siirron vireillepanosta. Puheenjohtajan on ilmoitettava istuntokäsittelyn alkamisajasta asianosaisille niin aikaisin, että heillä on mahdollisuus osallistua istuntokäsittelyyn. Muutoksenhakukirjelmä tai asian siirtoa koskeva päätös ja niihin liittyvät asiakirjat on toimitettava asianosaisille hyvissä ajoin ennen istuntokäsittelyn alkamista. Asianosaisen poissaolo ei estä mittauslautakuntaa käsittelemästä asiaa.

Mittauslautakunnan on käsiteltävä muutoksenhakuasiat ja sille siirretyt asiat kiireellisinä.

48 §

Asian käsittely

Mittauslautakunta on päätösvaltainen kahden pysyvän jäsenen ja kahden vaihtuvan asiantuntijajäsenen kokoonpanossa. Mittauslautakunnan puheenjohtaja kutsuu vaihtuvista asiantuntijajäsenistä kaksi jäsentä mittauslautakunnan kokoonpanoon käsiteltävän asian edellyttämän asiantuntemuksen ja riippumattomuuden perusteella. Jos mittauslautakunnassa ilmenee erimielisyyttä asian ratkaisemisesta, päätetään asia äänestämällä noudattaen samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa riita-asioissa.

Mittauslautakunta voi asian selvittämiseksi toimittaa suullisen käsittelyn, jossa voidaan kuulla asianosaisia, todistajia ja asiantuntijoita sekä vastaanottaa muuta selvitystä. Mittauslautakunta voi toimittaa myös katselmuksen. Mittausosapuolilla ja virallisella mittaaajalla on oikeus olla läsnä mittauslautakunnan järjestämässä suullisessa käsittelyssä ja katselmuksessa.

Mittauslautakunnan on toimitettava 2 momentissa tarkoitettu suullinen käsittely, jos mittausosapuoli pyytää sitä. Mittausosapuolen pyytämä suullinen käsittely voidaan jättää toimittamatta, jos vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti tai jos suullinen käsittely on asian laadun vuoksi tai muusta syystä ilmeisen tarpeeton. Jos mittausosapuoli pyytää suullisen käsittelyn toimittamista, tämän on ilmoitettava, minkä vuoksi sen toimittaminen on tarpeen ja mitä selvitystä tämä esittäisi suullisessa käsittelyssä.

Mitä tässä laissa säädetään valituksen käsittelystä, sovelletaan myös siirretyin asian käsittelyyn.

49 §

Asian käsittelyn julkisuus

Käsittelyn julkisuuteen mittauslautakunnassa sovelletaan oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annettua lakia (381/2007).

50 §

Mittauslautakunnan pöytäkirja ja päätös

Asian käsittelystä mittauslautakunnassa on viipymättä laadittava pöytäkirja, jonka tulee sisältää asiaa koskeva päätös ja perustelut.

Mittauslautakunta voi ratkaista asian myös muutoksenhakijan vahingoksi.

Pöytäkirja annetaan viipymättä tiedoksi asianosaisille hallintolain 59 §:n mukaisesti.

Alkuperäinen pöytäkirja arkistoidaan Metsäntutkimuslaitoksessa.

51 §

Muutoksenhaku mittauslautakunnan päätökseen

Mittauslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä mittaus on tehty. Hallinto-oikeuden tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Mittauslautakunta voi määrätä, että sen päätöstä on noudatettava hallinto-oikeuteen tehtävästä valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

9 luku

Maksut

52 §

Toimituksesta ja käsittelystä perittävä maksu

Tässä laissa säädetystä virallisen mittauksen ja valvontamittauksen toimittamisesta sekä mittauslautakunnan käsittelystä peritään maksu noudattaen valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n 2 ja 3 momenttia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan on todettava päätöksessään velvollisuus maksaa maksu ja maksun määrä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitettujen maksujen suuruudesta, maksamisesta ja maksuihin liittyvästä menettelystä.

53 §

Velvollisuus maksaa valvontamittauksesta maksu

Valvontamittauksesta peritään valvontamittausmaksu tehdasmittaaajalta, kun:

1) valvontamittaus toimitetaan mittauspaikalla tehdasmittaaajan pyynnöstä;

2) valvontamittaus toimitetaan mittauspaikalla virallisen mittaaajan aloitteesta ennen tehdasmittauksen aloittamista uudella tehdasmittauspaikalla sen jälkeen kun 34 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tehty;

3) virallinen mittaaaja tekee uuden valvontamittauksen tehdasmittaaajasta johtuvasta syystä.

54 §

Virallisen mittauksen maksun jakautuminen

Virallisen mittaaajan on päätöksellään vahvistettava virallisen mittauksen maksun jakautuminen mittausosapuolten kesken.

Mittausosapuolen on yksin maksettava virallisen mittauksen maksu, jos:

1) kyseinen mittausosapuoli on pyytänyt virallista mittauksia sekä perusmittauksen ja virallisen mittauksen tulokset eroavat toisistaan vähemmän kuin perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän suurin sallittu poikkeama;

2) kyseisen mittausosapuolen tekemän perusmittauksen ja virallisen mittauksen tulokset eroavat toisistaan enemmän kuin perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän suurin sallittu poikkeama;

3) virallinen mittaus on tehty siksi, että kyseinen mittausosapuoli ei osallistu mittaus-toimitukseen sovitulla tavalla;

4) kyseinen mittausosapuoli on pyytänyt aiheettoman virallisen mittauksen.

Jos mittausosapuolet ovat sopineet virallisen mittauksen maksun jakamisesta, maksuvelvollisuus on vahvistettava sopimuksen mukaan.

55 §

Maksun suorittaminen

Mittausosapuolten on maksettava maksu valtiolle 30 päivän kuluessa siitä, kun maksua koskeva päätös on tullut lopulliseksi.

Jos valtion saamista ei makseta määräaikaana, erääntyneelle saamiselle peritään vuotuisista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan eräpäivästä lukien siihen saakka, kunnes maksu tapahtuu.

Maksu korkoineen on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

10 luku

Erinäiset säännökset

56 §

Edustajanatoimimiskielto

Virallinen mittaaja, mittauslautakunnan pyssyvät jäsenet ja varajäsenet eivät saa toimittaa puutavaran mittausta kenenkään mittausosapuolen edustajana tai sopimana henkilönä.

57 §

Mittauslautakunnan kustannusten maksaminen

Metsäntutkimuslaitos maksaa mittauslautakunnan jäsenten palkkiot, päivärahat ja matka- ja majoittumiskustannusten korvaukset.

58 §

Kolmannen osapuolen riidaton oikeus erimielisyystilanteessa

Vaikka mittaustuloksesta on syntynyt erimielisyyttä, ei mittausosapuoli saa viivyttää kauppahinnan, palkan tai urakointimaksun taikka muun korvauksen maksamista kol-

mannelle osapuolelle, jolla on siihen riidaton oikeus.

59 §

Virka-apu

Virallisella mittaajalla on oikeus saada valvontamittauksen toimittamisessa tarvittaessa virka-apua poliisilta.

60 §

Määräaikojen laskeminen

Tämän lain mukaisen määräajan laskemiseen sovelletaan säädettyjen määräaikain laskemisesta annettua lakia (150/1930).

11 luku

Voimaantulo

61 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

62 §

Kumoamissäännös

Tällä lailla kumotaan puutavaranmittauslaki (364/1991).

63 §

Voimaan jäävät säädökset

Hakkuukoneella valmistettavan puutavaran tilavuuden mittaamisesta koneen mittalaitteella annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (284/2006) 2 §:n 4 momentti jää voimaan siinä tarkoitettujen hakkuukoneiden mittalaitteiden osalta 31 päivään joulukuuta 2016 ja maa- ja metsätalousministeriön määräys puutavaran laadun mittauksesta

laatuositemenetelmällä (nro 159/99) 31 päivään joulukuuta 2020.

64 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva, puutavaranmittauslain nojalla vireille pantu asia käsitellään ja ratkaistaan noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa oleviin energiapuun toimitussopimuksiin ja nii-

den mukaisiin puutavaran mittauksiin sovelletaan tätä lakia 1 päivästä heinäkuuta 2014.

Tämän lain 44 §:ää sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa käyttöön otettujen mittauslaitteiden, ohjelmistojen ja niiden ohjelmistopäivitysten markkinoille tuontiin 1 päivästä tammikuuta 2021.

Tämän lain 53 §:n 2 kohdan mukaista valvontamittausmaksua ei peritä, jos tehdasmittaaja on aloittanut toimintansa ennen tämän lain voimaantuloa eikä toiminta tuolloin ole edellyttänyt puutavaranmittauslain mukaista tehdasmittausilmoitusta.

Helsingissä 20 päivänä joulukuuta 2012

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*